

GÁLLA NÓRA
KAVICSOK

2002.

TARTALOM

AZ ANGYAL
A KORMÁNYZÓ EGY BABZSÁK
A VERGŐDŐK
A NYÁR UTOLSÓ NAPJA
A KUTYAFÁJÁT!
CÍMKÉK
MEDITÁCIÓ
NÉGY PERC
KERINGŐ
ÁRIA
KETTŐ-ÖT-TIZENEGY
AMIT SOHASEM MONDTAM NEKED
A FÁK ÖRÖKKÉ ÉLNEK
A JELKÉP
KIS OROSZ NYELVLECKE
ÁLLÓKÉPEK
KÖRHINTA
APOKRIF
PROSPERO PÁLCÁJA
A MÁSOLAT
A MÚLT VÉGE
TENGERSZEM
A FÖLD TITKAI
ÉPÍTŐKOCKÁK
PILLANATKÉP
A MEGBÉLYEGZETTEK
DE PROFUNDIS
A TÓ
ÚTON
PORCELÁNHAJÓ
A NÖVÉNYIDOMÁR
EGYPERCES EGY PERCRŐL
ÉVSZAKOK
JELENETEK EGY LÉPCSŐHÁZBÓL
MA ESTE
A KATARZIS ELMARAD
AZ ÉREM KÉT OLDALA
MISSZIÓ
FEHÉR ÉS FEKETE
KÁNON
KÖD
AZ ŐRZŐK

AZ ANGYAL

Egy kora nyári délután történt, amikor nagy csomagokkal a kezemben érkeztem haza. Az angyal ott ült a lépcsőn, az ajtó előtt. Először nem is vettem észre, mert a lépcsőházban minden napszakban félhomály uralkodott, és én a csomagjaimmal voltam elfoglalva. Leállítottam őket sorban a fal mellé, és a kulcsom után kezdtem kutatni a kabátzsebemben. Arra gondoltam, mennyivel egyszerűbb lenne az életem, ha csak egy kabátom lenne... Nem kellene nap mint nap azon izgulnom, hogy a másikban hagytam valami fontosat. Például a kulcsomat. De a kulcsom hamarosan előkerült és én megkönnyebbülten elmosolyodtam. Akkor éreztem meg, hogy valaki más is van ott rajtam kívül.

Az angyal a harmadik lépcsőfokon ült, a háta mögött néha meg-meglebbent hatalmas szárnya. Lassú, egyenletes ütemben harangozott a lábával. Engem figyelt.

Egy pillanatra felvillant bennem a gondolat, hogy most talán nevetnem kellene. De ahogy belenéztem a szemébe, már biztos voltam benne, *tudtam*, hogy ez most egyáltalán nem egy idétlen vicc.

Kinyitottam a szám, aztán becsuktam.

Az angyal mozdulatlanul ült a lépcsőn és engem nézett. Hirtelen lepergett előttem az életem, mint azoknak, akik egy repülőn zuhannak ördögi sebességgel a feneketlen sötétségbe. Mert ott láttam a tekintetében a mélységet, és abban a végtelennek tűnő pillanatban megéreztem, milyen a halál érintése.

Aztán ugyanolyan gyorsan, mint ahogy jött, az érzés eltűnt - és én akkor megértettem valamit. Valamit, ami mindig is bennem szunnyadt, mint valami rég feledett, ősi ösztön... Megértettem, hogy képes lennék repülni, ha akarnék. Éreztem a szél hívó szavát, és a számban összegyűlt a szabadság édes-keserű íze. Biztos voltam benne, úgy, ahogy addig még semmiben sem, hogy csak ki kellene nyújtanom a karomat. És megérinthetném az egész világot.

Az angyal mozdulatlanul ült a lépcsőn. Szédülten az ajtónak dőltem, a kulcs csörrenése térített magamhoz. Hátrakaptam a fejem. Az ajtó ott volt, úgy, mint eddig is mindig. A kulcs a zárban himbálózott. Az angyal tovább harangozott a lábával, nem láttam, de éreztem. Nem tudom, mennyi ideig álltam ott az ajtó és az angyal között, dermedten és mozdulatlanul.

Nekem egy örökkévalóságnak tűnt.

Akkor hirtelen megpördültem, és elkezdtem rohanni lefelé a lépcsőn. Úgy futottam, mint aki az életéért fut. Nem néztem vissza, de tudom, hogy az angyal mozdulatlanul ült a lépcsőn és tovább harangozott a lábával. Csak a tekintetével követett, amíg el nem tűntem a lépcsőfordulóban. Aztán a lépteim hangját is elnyelték a falak, és ő újra egyedül maradt.

Soha többé nem láttam az angyalt. Nem mentem vissza a házba, ahol találkoztam vele azon a nyári délutánon. Hiába várt az ajtó hosszú éveken át, a zárban a kulccsal, a csomagjaim a fal mellett... Sokszor csak nevetek magamon - nem hinném, hogy az angyal most is ott ül a lépcsőn, és rám vár. Nem valószínű...

De néha elgondolkozom, mit is tennék, ha újra találkoznánk... Van olyan nap, hogy úgy érzem, megkérdezném tőle, amit soha senkitől nem mertem megkérdezni. Néha úgy gondolom, újra elfutnék, mint azon a délutánon.

De már tudom, hogy mindez puszta spekuláció. Képzeltetés.

Mert nem látom többé. Soha többé.

A KORMÁNYZÓ EGY BABZSÁK

Micsoda világ! Komolyan elgondolkozom rajta, nem kellene-e egy jobbat kitalálni, mert ez már lassan túllép minden határon.

Például két nappal ezelőtt, a fogadáson is; először úgy tűnt, mintha minden a legnagyobb rendben lenne. Aztán jön a nagykövet ezekkel a hírekkel... Botrányos. Persze mindenki láthatta: a Kormányzó nem reagált. Megfontolt volt, mint mindig. És hallgatag.

A neveltetés teszi - ezzel egyetértettek velem azok a patríciusok is, akiket másnap a magánlakosztályomon fogadtam. És a bölcsesség, tettem rögtön hozzá. Hiszen senki, akit eddig valaha ismertem, nem rendelkezik ekkora élettapasztalattal. Elégedetten nyugtáztam a helyeslést a körülöttem állók tekintetében. Csak tisztelettel adózhatunk neki, - ezt hangsúlyoztam később a birodalmi gyűlésen is - és természetesen földi javaink egy részével; de ez igazán csekély jutalom a békéért és a virágzó birodalomért, amivel megajándékozott minket, mindannyiunkat.

Azt mondják, első látásra nem a legmegnyerőbb. Hallottam, hogy azt is mondják róla, kicsit köpcös - és meglehet, hogy talán... egy kicsit alacsony is. Na de ezt hallani egy nagykövet szájából, egy hivatalos fogadáson! Senki sem nevetett. A nagykövetet le fogják váltani. A sugdolódzók egy részét már azóta száműzték. Neveletlenség, tiszteletlenség... Nem is tudom, mi lesz így a világból.

Aztán tegnap este is... Éppen a bálterem melletti folyosón sétáltam, mikor meghallottam, hogy megint róla beszélnek. Az összeesküvők! Pimaszok, hálátlanok... Méghogy nem is tud járni, és egy hordszéken szállítják! Hiszen a saját szemükkel láthatták a szabadság ünnepén, ahogy kíséretétől szorosan körülvéve kivonul a palota erkélyére és fogadja a viharos éljenzést... Hogy nem mondott beszédet... De hát szóhoz lehetett jutni abban a morajlásban? Az ő hallgatása többet ér minden üres szónál! Senkit sem hallottam még soha ilyen megértően, bölcsen hallgatni. Nem értem az embereket. Itt élnek egy fedél alatt népünk Első Polgárával - és nem érzik azt a hálát, amit ő megérdemel. Hiszen mindannyiunk közül ő az Első, kétség sem férhet hozzá. Mert a kétség - halál, pusztulás. Káosz. És a káosz itt ólálkodik, a hatalom belső szentélyében, a palota folyosóin...

Persze mire odaértem, a sutyorgók köddé váltak. A gyáva népség! A miniszterek tanácsa ígéretet tett nekem, hogy kivizsgálják az esetet. Talán... mégiscsak említést kellene tennem erről a dologról a jelentésben, méltatlankodtam halkan a fogadóteremben a titkos tanácsnokok egyikének. Ez tényleg túlmegy minden határon. Azt rebesgetik, hogy... hogy még soha senki sem látta őt igazából. Micsoda képtelenség! Hiszen itt él közöttünk, itt jár, itt eszik velünk egy asztalnál. Igen, már én is hallottam... azt mondják, túl hosszú az ebédlőasztal, és valami mesterséges ködöt emlegetnek, egyszerűen arcátlanság... De hát a tisztelet... úgy látszik a tisztelet kiveszett az emberekből. A hálával együtt.

Azt mondják - és ez már tényleg mélyen felkavart, mint eddig soha semmi, pedig eddig is történtek dolgok, eddig is, de ezt... ez képtelenség... ez egyszerűen... - Azt mondják, csak sügni merem... azt beszélnek, még soha senki... nem látta az arcát. Én... komolyan nem értem az embereket. A flotta parancsnoka is szörnyülködve ingatta a fejét, és azt dűnnyögte, hát igen, ez a világ úgy látszik, pusztulásra ítéltetett... Persze ott a katonai erő, amit rögtön a figyelmembe is ajánlott, nem mintha szükség lenne rá, de az adott pillanatban persze...

De én csak fél füllel figyeltem, még mindig eltöltött a fölháborodás és a mélységes harag... hiszen hogyan is emelhetné fel bárki a tekintetét, hogyan is vehetné egyáltalán a bátorságot, hogy a szemébe nézzen egy ilyen embernek, egy ilyen méltóságnak... Erre még gondolni is kész eretnokség. A főtanácsnok bólintott. Suttogva tette hozzá, hogy egyedül a szövetségi hadsereg főparancsnoka hallott olyanról, aki látta őt - és azt mondják, úgy csillog a szeme, mint a gyémánt... Teljesen egyértelmű, hogy egyikük sem méltó rá, hogy valaha ráemelje a szemét.

De a lázadás már betört a palotába.

Tegnap jelentették nekem, hogy vannak, akik azt merik állítani, hogy a kormányzó még soha nem szólt senkihez egy szót sem... Én nem értem, miért lepődnek meg ezen. A parancsokat mindenki a felettesétől kapja. Azok sustorognak, akik a ranglétra alján állnak. Kinek lenne joga kétségbe vonni a Kormányzó hatalmát? Darabjaira esik szét a világ, és én kétségbeesve nézem a lábainkat nyaldosó pusztulásáradatot. Újra és újra elmondtam mindenkinek, hogy én magam soha nem vontam kétségbe a Kormányzó szellemi hatalmát. Ez a csendes, köpcös kis ember szóltan bölcsességével megteremtette birodalmunk alapjait, és békét hozott háború tépte földjeinkre. Vagy talán mindenki elfelejtette már a pusztítás éveit, a töménytelen vért és szenvedést, a művészetek és a tudomány haláltusáját, a reménytelen reggeleket?

Én ott voltam, amikor mindez megváltozott!

Én nem felejték!...

A kincstárnok bólogatott, és hozzátette, hogy ő sem lenne soha képes elfelejteni, amit a Kormányzó tett értünk. Én rögtön biztosítottam róla, hogy a hűség sohasem marad jutalom nélkül.

És most jönnek ezek... akik a béke szülöttei, akik nem láttak szenvedést. Azt mondják, ők nyitott szemmel járnak a világban. Azt mondják, mi vakok vagyunk... Azt mondják...

És én figyelem, ahogy a kétely visszavonhatatlanul elhatalmasodik a lelkeken. Terjed, mint a himlő, immár megállíthatatlan. A palotában is egyre több a bizonytalan arc, a tétovázó kézmozdulat. A miniszterek ülésterméből zavart kiabálás hallatszik, a testőrség eltűnt, a Kormányzó lakosztálya tárva-nyitva.

Elhatároztam, hogy nem tétlenkedem tovább. Cselekednem kell, méghozzá azonnal...

Teremtek egy új világot, és viszem magammal a babzsákomat.

A VERGŐDŐK

Amikor rátaláltam, fájdalmasan magányos és sebzett volt. Az őszi nap utolsó sugarai melengették, de már alig volt benne élet. Egyszerűen nem volt szívem továbbmenni és otthagyni.

Magamhoz vettem. Nem volt ebben semmi pózolás, semmi elmélet az életről, a kegyelemről, vagy más efféle. Egyszerűen csak éltem tovább a következő napokat is, úgy, mint addig - csak most már vele együtt.

Persze sok minden megváltozott akkor. Gondoskodnom kellett róla, és ez egy új feladat volt a számomra, amivel eddig még nem találkoztam. Meg kellett gyógyítanom. A sebei mélyek voltak és fájdalmasak. Lassan haladtunk előre az úton, napról napra, lépésről lépésre. Meg kellett szoknunk egymást. Sokáig tartott, amíg végül megtanultam megérteni a fájdalmát, a napi kínjait. De meg kellett értenem ahhoz, hogy szeretni tudjam. Szeretni és megbocsátani a szenvedéséért. Hosszú órákat ültem mellette csöndben. Ő csukott szemmel feküdt, én figyeltem a légzését. Sokszor sírt és vergődött álmában. Én megigazítottam az elmozdult kötéseit és megpróbáltam vele együtt lélegezni. A ritmust akartam elkapni, amivel befogadja a világot. Ez is kellett ahhoz, hogy megtanuljam az ő szemével látni a dolgokat. Csöndes, lassú folyású napok voltak ezek. Így utólag néha csodálkozom rajta, mennyi türelem is kellett hozzá, de akkor én ezt nem éreztem tehernek. Éjszakánként néha felkeltem, hogy megnézzem, hogy van. Sokszor jutott eszembe, hogy talán nem éri meg a reggelt.

Aztán megtörtént a csoda: a sebek behegedtek, a láz elmúlt a szeme csillogásából. Meggyógyult. Aznap este kivittem a kicsi erdő szélére, megmutattam őt a naplementének. Újra fényt láttam csillanni a szemében, de ez már az élet fénye volt. Azon az éjjelen nem tudtam aludni. Átvittem a párnámat és ott ültem a hintaszékben, ahonnan a lázálmaim figyeltem nemrégén. Valami jóleső melegség ömlött szét bennem, ahogy néztem őt. Élni fog, akkor már biztos voltam benne.

Múltak a hónapok és ő egyre szebb lett. Egész kis patikát rendeztem be magamnak illatos gyógynövényekből és nagy ismerője lettem a lábadozók táplálásának. Órákon át gondolkoztam új íz-harmóniakon, és nem volt nagyobb öröm, mint amikor sikert arattam nála. Vidám lett és erős, napról napra több volt benne az élet. Én boldogan figyeltem egyre növekvő életkedvét. Meggyógyult és én büszke voltam - mind a kettőnkre.

Aztán újra eljött az ősz, és egy aranyfényű, hűvös hajnalon ott láttam az ablaknál. Vágyódó tekintettel nézte a felhőket. Akkor, mintha a múlt végtelen messzeségeiből tört volna hirtelen elő, eszembe jutott a nap, amikor rátaláltam. Vad volt, és most egy futó pillanatra mintha újra ezt a vadságot láttam volna megvillanni a szemében. De nem, elhessegettem a gondolatot. Arra a sok szép napra gondoltam, ami összeköt minket. A sebeire, a gyógyulására. És egyre biztosabb lettem benne, hogy nem fog elmenni. Hiszen itt otthon van...

De a nyugalanság valahogy mégis befészkelte magát közénk. Néha-néha elcsíptem így az ablak mellett, olyankor rémületet vagy haragot éreztem. Elbizonytalanodtam és ezt ő is megérezte. Egyre kevesebb szép esténk volt. Ahogy beköszöntött a tél én kicsit megnyugodtam. Nagyon hideg volt és rengeteg hó esett abban az évben. Be voltunk zárva, elszigetelve a külvilágtól, csak mi ketten. De éjjel mindketten nyugtalanul forgolódunk. Valami eltörött. De mi és mikor? Félttem magamba nézni.

Amikor eljött a tavasz, nem nyitottam ki az ablakokat. Besötétítettem és nagy csöndben éltünk. Azóta ha néha erre az időszakra gondolok, magam sem értem, hogy tehettem vele ilyesmit, hiszen sohasem akartam bántani... Szerettem. De már nem voltam képes többé tiszta

fejjel gondolkodni. Ő naphosszat az egyik ablak előtt ült. Próbálta a szemébe gyűjteni a legkisebb fénysugarat is, ami csak beszűrődött. Egy nap kiosontam, és kintről bedeszkáztam az ablakokat. Akkor ő egy sarokba kuporodott. Nem evett többé és a szeméből végleg kialudt a fény.

Őrjöngtem. Csapkodtam, kiabáltam, könyörögtem. Hiába. A kedvenc ételeit raktam elé. Nem is nézett rám. Erőtlen rongycsomóként összerogyva reszketett a sarokban.

És akkor a szél odakinn megrezgette a fák arany leveleit és egy halk őszi dalfoszlányt sodort be a néma falak közé. Ő felnézett, a vak ablakra szegezte üres tekintetét, és valami hihetetlen, örületes mohósággal szívta be az őszi kóbor illatát. Én mozdulatlanul, egyre növekvő rémülettel figyeltem.

Akkor egyszerre felugrott és nekiment az ablaknak. A deszkák erősen tartottak, de ő újra és újra nekirohant a recsegő torlasznak. Próbáltam megállítani, de emberfeletti erő költözött a testébe. Félrelökött, nekiestem a falnak. Amikor a deszkák végül recsegve sorra eltörték, a hosszú szálkák már mélyen felsebeztek a testét. Üvöltve és őrjöngve próbált kitörni, de a rés nem volt elég nagy, hogy kiférjen rajta. Én reszketve néztem a vergődését, könnyek égették az arcomat. Megértettem, hogy túl sokáig vártam. De már késő volt.

Végigrohant a szobákon; mintha hurrikán tombolt volna gyilkos dühvel. Rettenetes pusztítást hagyott maga mögött. Recsegték az ajtók, ahogy újra és újra nekik rontott. Egy fal mellett lecsúsztam a földre, és tehetetlenül hallgattam, ahogy addigi életem romba dől. Aztán a zaj elült. Én még hosszú ideig ültem a földön, arcomat a kezembe temetve. Nem kellett körül néznem ahhoz, hogy tudjam, mi történt.

Azon az őszi napon, amikor megtaláltam és magamhoz vettem, nem kérdeztem tőle vagy magamtól, ki ő és honnan került oda. Egyszerűen nem tudtam otthagyni, sebesülten, kínok között. Magammal hoztam őt az életembe és az idő... az idő, amit vele töltöttem, hozzám láncolta. Azóta sokszor töprengem rajta, vajon szerettem-e egyáltalán. Ki tudná most már megmondani...

Azóta a nap óta újra egyedül élek. Lassan rendbe tettem a házat, kijavítottam a törött bútorokat, megvarrogattam a szakadt függönyöket. Telnek a napok, és én nem töprengem a múlton. De néha, amikor gyönyörű őszi reggeleken a fák leveleinek titokzatos susogását hallgatom, megállok egy pillanatra. A szívembe markol egy fájdalmas emlék, olyan élénken, hogy meg kell kapaszkodnom. Nem hiszek semmiben, Istenben sem... de ilyenkor mindig elmormolok egy fohászt. Azt kívánom, bárcsak egyszer valaki olyan találja meg, aki tud... jól szeretni.

Én nem tudtam.

A NYÁR UTOLSÓ NAPJA

A fiú keze ökölbe szorult az irányítópult gombjai fölött. Ez képtelenség... Szemében visszatükröződött a képernyőn közeledő végzet.

Elvesztem, gondolta.

A szél végigsöpört a partmenti homokon, felkapdosta az ottfelejtett újságlapokat, aztán a játékot elunva letette őket valamivel odébb. Elmúlt a nyár. A partot ismét birtokába vette a tenger és hangos udvartartása, a sirályok százai.

A stég hosszan nyúlt a fodrozódó víz fölé, a partról alig lehetett látni a végét. Köd ült a sötét hullámok fölött és a tenger madarainak éles hangja hasított csak néha-néha a némaság nehéz függönyébe. Mintha csak visszhang lett volna az ezerarcú hullámozás, a nyári éjszakák túlsorduló vidámsága, a sok ember, az ezernyi körhinta és óriáskerék zsvivaja. A tenger párás némaságba burkolódzott. Magánya most ugyanolyan határtalan volt, mint nyári adakozókedve.

Egy alak ült a stég szélén, távol a parttól. Mozdulatlanul figyelte a kiismerhetetlen hullámokat. Pedig még sok dolga volt estig. A játékautomatákat már mind lezárta, kivéve egyet. Maga sem tudta pontosan, miért, ezt akarta utoljára hagyni. Talán nosztalgiából, az elmúlt nyár kedvéért.

A következő hónapok szívettépő egyhangúságára gondolt. A nyár... az az igazi üzlet. Télen minden más. Ki is játszik ilyen ósdi gépeken egy nagyvárosban, ahová telente áttelepültek... Nyáron mindennek megvan a maga varázsa. Még talán jobban is szeretik a régi játékokat az emberek. Ott volt például az a fiú... Összevonta a szemöldökét, mintha valami rossz emlék telepedett volna a szívére súlyosan, mint egy néma fekete madár.

Bement az irodába, összezsomagolta az üzleti iratokat, a számlakönyvet és azt a néhány személyes holmit, amelyektől sohasem vált meg. Egy elsárgult fényképpel sokáig álldogált mozdulatlanul, mintha egy időre eltűnt volna körülötte a világ. Aztán alig észrevehetően megrázta magát, és kezébe vette a csomagokat. Körülnézett. Nem maradt a kopott kis szobában semmi, és így fájoan üresnek és szomorúnak tűnt. Gyorsan becsukta maga mögött az ajtót. A kulcsokkal bajlódott, amikor eszébe jutott a lezáratlan játékautomata.

Végigment a leponyvázott, néma monitorok között. Aztán megállt a vak küklopsz előtt. A gépek olyan esendők, gondolta. Megérintette a gombokat. A monitoron megjelent a jól ismert képsor, jelenetek a játékból, és persze az elmaradhatatlan felirat: *Kérem, dobjon be egy érmét!* Eszébe jutott a fiú, aki a nyáron minden este eljött ide. Egész éjjel játszott, mindig ezen az egy gépen, akár egy megszállott. Furcsák az emberek, gondolta. Mennyi pénzt hajlandóak adni csak azért, hogy egy nem létező világ ostoba kihívásainak megfeleljenek... Ő maga sohasem játszott a gépeken. Soha életében nem érzett kísértést rá. Egyszerűen kihasználta a másokban rejtőző vágyat a megmérettetésre - és persze a gyávaságot, amivel elbújtak a valóságos kihívások elől, hogy egy álomvilágban mégiscsak hősök lehessenek... Ebből élt. Egyszerű munka volt, csak persze sokszor kellett költözniük, neki és a gépeinek, városról városra. És persze nyáron itt volt a tenger... És a nyüzsgő élet a stégen. Szinte ismét érezte a meleg, sós szelet az orrában, amikor megint eszébe jutott a fiú. Elfordult a géptől.

Persze lehetett baleset is. Az a sok ember, csak bámultak... persze nem lehetett segíteni, már túl késő volt... Nem tudott szabadulni az érzéstől, hogy valahogyan felelős azért, ami azon a csillagtalan, hűvös éjszakán történt. A rendőrök persze kikérdezték. Ő elmondta, amennyit tudott. Nem volt sok. Még a nevét sem ismerte. Miközben egy rendőr jegyzetelt, elvitték mellettük a testet egy letakart hordágyon. Az emberek csak álltak mozdulatlanul, és nézték.

Kisért a stég szélére és mélyeket lélegzett a csípős tengeri levegőből. Mindig is lesznek játékfüggők, labilis személyiségek, elhanyagolt gyerekek, kábítószeresek - ez nem az én problémám, gondolta. Adót fizetek, a többi nem az én gondom. Mindenkire nem figyelhetek, aki elmegy mellettem az utcán, az ördögbe is... Azt vette észre, hogy kezével eltakarja a száját, mintha valamit félne kimondani. Mintha a tenger hallgatná őt. - Ártatlan vagyok. - kiáltotta, karjait hirtelen mozdulattal széttárva a szél felé - Nem én tehetek róla!

Hangját elnyelte a puha köd, miközben lassan alászállt az esti homály leple alatt. Dühösen legyintett. Szégyellte magát. Hirtelen eszébe jutott, hogy már itt lehetnek a teherautóval, és valaki akár fültanúja is lehetett az előbbi jelenetnek. Sarkon fordult és gyors léptekkel maga mögött hagyta a tengert. De a szállítók még nem érkeztek meg, a csöndet csak a működő játékautomata halk moraja törte meg. Újra végigsimított a kopott gombokon. Vajon mi köthette ide azt a fiút, miért játszott olyan megszállottan, mint akinek az élete múlik... Becsukta a szemét. Láta a zuhanást, a fehér, pillekönnyűnek tűnő test lebegését a víz fölött. A papírfecnik jutottak eszébe, amiket a parton dobált a szél. Láta, ahogy az az élet eltűnik a közönyös acélszürke hullámok sormintája között, mintha sosem lett volna.

Elég volt ebből, gondolta. Még a ponyvát is fel kell rakni a gépekre, az pedig nem kétperces játék egyetlen embernek. De a színes, villódzó monitor, a küklopsz-szem őt nézte állhatatos, csillogó nézéssel. *Dobjon be egy érmét!* Farkasszemet néztek egymással, örökkévalóságnak tűnő percekig. *Dobjon be egy érmét! Dobjon be egy érmét!* Megölted, gondolta, te ölted meg... *Kaland, izgalom, kihívás!* Hogy csináltad? Miért hagyta magát? Hogy tehetett ilyet... hiszen ez csak egy... egy játék! *Dobjon be egy érmét!* Csak egy játék! Csak egy jááá... *Dobjon be egy érmét!*

A düh és a zuhanás képei kiszorítottak minden más gondolatot. Úgy érezte, megfullad. Oda-rohant a táskáihoz és dobálni kezdte kifelé, ami a kezébe akadt. Aztán végre megtalálta, amit keresett.

- Csak te... meg én... csak te meg én... - morogta a fogai között, idegesen végigsimított a homlokán. Már nem hallotta a saját hangját a szívében zúgó démoni örvénytől.

Bedobott egy érmét.

Teltek az órák és leszállt az este. A stéget puha, vastag kabátba burkolta a köd. Apró, tühegyes cseppekben szemerkélt az eső. A tenger néma volt és sötét, mint az éjszaka két csillag között.

Az öreg teherautó végigdöcögött a parton és felhajtott a hatalmas, sötét stégre.

- Remélem, nem lesz dühös, hogy ennyit késtünk... - motyogta a sofőr, egy tagbaszakadt, szomorúarcú férfi. A mellette fészkelődő hórihorgas ember éles, sivító hangon felnyihogott.

- Azt hiszem, te nem ismered a mi régi kedves barátunkat! A legrosszabbra készülhetsz.

Megérkeztek. A két sorban álló, ponyvával letakart gépsor között megálltak. Megakadt a szemük valamin. Az egyik gép nem volt letakarva, sőt, működött, éles fénnel szakítva szét az éjszakát. Halk, monoton zümmögése betöltötte a levegőt. Csak a tenger apró, fekete hullámai válaszoltak állandó, mély morajukkal. A két férfi mozdulatlanul állt a villódzó hatalmas

képernyő előtt. Valahol a vízben, nem is messze tőlük, valamit lassan és állhatatos ritmusban a part felé sodort a víz. A hullámok játszottak zsákmányukkal, akár a parton a szél a papírlapokkal; hol felemelték, hol elrejtették. A fehér folt lassan eltűnt a ködben. A monitor villant egyet és ismét feltűnt rajta a felirat: *Dobjon be egy érmét!*

A KUTYAFÁJÁT!

- Elnézést, az ott a maga kutyája?
- Melyik? Ja, az? Igen. Az enyém.
- Csak azért kérdezem...
- Nézze, hogy szalad! Jót tesz neki a mozgás, mondom is otthon, ezt a napi sétát nem hagyjuk ki. Nem ám! Csak én és a kutya. Jó idő van ma. No, örültem a szerencsének.
- Várjon! Én...
- Hallja, maga olyan fakó, igazán többet kellene a szabad ég alatt lennie. Van kutyája?
- Hogy nekem?... Nincs.
- Na látja, ez itt a baj! Higgye el nekem, egy kutyával egészen más az élet. Megváltoztatja az embert.
- A maga kutyája ott...
- Na igen, a kutya. Nem egy szemrevaló jószág, azt elismerem, de én már csak ilyennek szeretem. Kicsit fakó a bundája, meg kopottas - dehát kinek van manapság pénze azokra a flancos tápokra meg kutyakozmetikusra, meg ki tudja, még mi a fenére... Hát mi már csak ilyenek maradunk. Ő meg én.
- Az a dög... megharapott...
- Hát azért olyan sápadt! Miért nem ezzel kezdte! Mikor történt? Jól van?
- Ott jöttem, a park mellett a járdán. Egyszer csak nekem ugrott! Nem is láttam, honnan jött elő. Nézze a kezemet. Vérzik...
- Azt hiszem, jobb lenne, ha bekötné. Még a végén teljesen elfogy magából a szusz. Na, semmiség, az egész, menjen haza, fáslízza be. Egy hét múlva nyoma se lesz. Az embernek mindig jót tesz egy kis szabadság! Legalább kipihen magát.
- Nézze, nagyon kedves, hogy így aggódik, de inkább azt mondja meg, miért nem figyel jobban arra a kutyára?
- Vigyáz ő magára, nem kell félteni. Különben meg mindig ez van, ha ide jövünk. Nem szereti, ha valaki siet. Ideges lesz tőle. A múltkor is az a kopasz ürge...
- Azt akarja nekem mondani, hogy...
- Hát igen, rendszeresen kijövünk ide, és hát... tudja, hogy van ez.
- Nem, attól tartok, nem tudom.
- Hát, előfordulnak... balesetek, ennyi az egész.
- Dehát miért nem tartja pórázon ezt a dögöt?
- Nana, nem kell ilyen indulatosnak lenni. Hiszen semmi az egész!
- Hogyhogy semmi? Tudja, magát most mindjárt el fogják vinni a kutyájával együtt, és attól tartok, maga kapja majd fel a vizet, ha meglátja azt az összeget a bírság-csekken... Mi az, nem fél?

- Á, minek? Úgy... tizenkét perc, amíg ideérnek, de lehet hogy most több, mert a szomszéd utcában csatornáznak. Maga öt perc húsz másodperce telefonált...
- Hát mégis látta, amikor...
- ...ami azt jelenti, hogy van még testvérek között is... hat-hét percem...
- Azt hiszi, hagyom, hogy elmenjen?
- Ugyan már, mit akar a vérző kezével... Különben is, olyan kellemesen elbeszélgettünk. És még van hét... hat perc negyvenhárom másodpercünk. Vegyen mély levegőket, jót tesz. Na látja... Milyen szépen süt a nap! Ezek az egyszerű örömök a legjobbak, én mondom magának. Mert itt vagyok például én. Túl a fiatal éveken az embernek elkezd hullani a haja, rosszabbodik a látása, már semmi sem a régi. Harminc év munkával sem jutottam egyről a kettőre. Van egy luk, ahol dolgozom, és egy másik, ahol élek. Na meg itt a kutya. Ennyi. Tudja, mindenki elrendezi magában a dolgokat. Muszáj, hogy ép ésszel ki lehessen bírni. Az ember keres magának egy hobbit. Valamit, amivel elüti azt az időt, amíg gondolkodnia kellene máskülönben. Én eljövök ebbe a parkba.
- A kutyával.
- A kutyával. Figyeljük az embereket.
- Kíváncsivá tesz. Milyen gyakran tép szét valakit ez a dög?
- Hát, minden este eljövünk ide...
- Azt akarja mondani, hogy... minden nap?...
- Ne aggódjon, ilyen balesetek csak valamivel ritkábban történnek...
- Mégis, mondja, hányszor?
- Hát, hetente. Van, hogy csak ritkábban.
- Uramisten... és azt akarja velem elhitetni, hogy még sohasem kapták el?
- Nem is fognak. Az egész a szervezésen múlik. Az időzítésen, mint a filmekben. És persze önuralom is kell hozzá. No, milyen kellemesen elbeszélgettünk, maga igazán kedves ember!
- Maga meg egy komplett örült.
- Tudom, mire gondol, de ne legyen velem olyan szigorú. Látja, én igazán próbálom megértetni magával a dolgot. Az emberek mind másképp reagálnak. Ez is nagyon érdekes. De a lényeges az, hogy van valami, ami boldoggá tesz. Nem, ne húzza el a száját. Nem mások vérző keze tesz boldoggá. Mert látja, ott vannak azok a csekkek. Amiket sohase láttam, és még kevésbé fizettem ki. Évek hosszú sora óta... gondolja csak el, micsoda összeg... Esténként megpróbálom elképzelni... Mások föld körüli utazásra mennek, vesznek egy házat úszómedencével, meg ki tudja, mire szórják a pénzt... Én spórolok. Egyszerűen csak spórolok.
- Spórol? A csekkekkel?
- Spórolok. Igen. Az élet egyszerű élvezetei, mint már mondtam. Segít túlélni. Talán mégis menjen orvoshoz. Pihenjen. Már csak egy perc huszonkettő másodperc. Mindjárt meglátja őket, arra, a sarkon. Na, fel a fejjel! És köszönöm. Igazán kellemes volt így elbeszélgetni. Mindenki rohan. Csak ritkán állunk meg, hogy igazán megnézzük egymást... Minden jót.
- Hé, egy pillanat!
- Eegen?

- Be van oltva?

- He?

- A kutya! Be van oltva?

- Ja, a kutya! Nem, dehogy. Hová gondol? Ebben a mai világban az ember nem költhet fölösleges luxusra... Remélem, még lesz szerencsénk. Viszlát!

- Visz... viszlát...

CÍMKÉK

Akkor kezdtem el a címkézést, amikor a spanyol nyelvvizsgámra készültem. Fontos volt, hogy sikerüljön. Éppen elég magasra jutottam ahhoz a ranglétrán, hogy egy esetleges botlás átlépje az elviselhető kudarc határát. Szóval nagyon igyekeztem.

Gondom mindig is a szavak megtanulásával volt. Már az iskolás éveimben is, amikor latint tanultam. Uramisten, mikor is ... Hát, régen volt már. Így utólag csak azt nem értem, miért nem jutott ez már régebben eszembe. Mármint a címkézés. Elővettem az aktatáskámból egy csomó fehér papírt. Nyolc részbe hajtottam őket. Így épp elég nagyok ahhoz, hogy a szavakat rájuk lehessen írni. Egy papírcetli, egy darab ragasztószalag, és kész is a legjobb segítség a tanuláshoz!

Az első áldozat a tükör lett. *Espejo*. A fürdőszobaajtóra felkerült a *cuarto de baño* felirat, majd közvetlenül alá az, hogy *puerta*. A konyhában könnyű dolgom volt: *azúcar, sal, miel*. A mosogató fölött: *lavar*, hogy az igék se maradjanak ki, és végül megjelölésre került titkos édességlelőhelyem tartalma is, mennyisége szerint: *muy poco* - vagyis nagyon kevés... Az igék a hozzá tartozó főnevek és melléknevek mellé kerültek. Szinonimákat kerestem, elővettem a Száz év magányt, amit előző nyaralásunkkor a spanyol tengerparton vettem. Még érezni lehetett a lapjai között a tengerillatot. A mondatok szavakra estek szét, melyeket egyesével mérlegre tettem. Ha nem volt még az, hamarosan szógyűjteményem egy darabjává tettem. Egész kis játék lett belőle. Nemsokára már a vasárnapi újság is szólelőhelyé vált a számomra. Ezt ismerem, tévedni az *errar*, de tőzsdeárfolyam... várjunk csak, ezt még meg kell néznem a szótárban...

Játszottam a munkahelyemen is, és vezetés közben az autóban az előttem haladók rendszámaiból próbáltam spanyol szavakat kirakni, természetesen a betűknek ugyanabban a sorrendben kell szerepelnie, mint a rendszámtáblán. Néhány alkalommal rámdudáltak, mert nem indultam el a zöld jelzésre.

Ha unalmas tárgyaláson voltam, a résztvevők neveinek betűiből próbáltam a lehetséges legtöbb értelmes szót kirakni. Gondolatban egyszer - amikor már kibírhatatlanul untam magam - megcímkéztem őket. Ott volt a méltóság (*dignidad*), a szorgalmas (*diligente*), a szerencsés (*dichoso*), az isteni (*divino*), a dráma (ez nem nehéz, *drama*), és volt egy szimpatizáns: az alvó (igei alakban *dormir*). És amiről szó volt, az is dé betűvel kezdődött, - nem vicces? -: *dineral*, vagyis egy vagon pénz. *Gracias a Dios!* Hála legyen Istennek - mert véletlenül ő is dé betűvel kezdődik... és persze békesség a földön az embernek. (Az ember az *hombre*, de a testvér az *hermano*...)

A feleségemnek nem volt inyére a lakásban elszaporodó cédulahalom. De akkor lett igazán mérges, amikor a gőzölgő teájában, amit egy percre ott hagyott mellettem az asztalon, egy fehér cédula jelezte a folyadék hőmérsékletét: *calor*. Még sohasem láttam ilyen dühösnek. Olyan dolgokat mondott, amiket nem gondolhatott komolyan, egyszerűen nevetséges dolgokat. De azért amikor becsapódott mögöttem a bejárati ajtó, már tudtam, hogy egy perc múlva keservesen bánni fogom ártatlannak szánt tréfámat...

Azonban a játék mintha már túlnőtt volna rajtam. Rájöttem, hogy nem tudom abbahagyni. Kéretlenül törtek az agyamba a szavak. Zuhanyozás közben, elalvás előtt, és még álmomban is.

Egy nap aztán nem mentem el dolgozni. A munkahelyemen már mindent és mindenkit felcímkéztem, valami újra volt szükségem. Találomra indultam el egy utcán. Egy szomorú, egy közönyös, egy külföldi - *extranjero*. Nahát. Címkék, címkék és címkék vonulnak hullámszó tömegben előttem. Mennyi arc - azt hinnéd, mind más, de nem! Mindegyikük azonosítható valamivel. Egy elvont dologgal, egy szóval, betűk egy meghatározott csoportjával. Jelekkel. Sok jel létezik, de a számuk mégis véges. Temérdek egyforma ember él a világon. Egyéniség, hm, micsoda szemfényvesztés... Már tudtam, hogy messzebbre kell elmennem, hogy jobban láthassam a dolgokat a maguk valójában.

Kocsiba ültem és kihajtottam a városból. Nem figyeltem merre megyek, elfoglalt az előttem haladók mérlegre tétele és kategóriákba sorolása. „Nem tudsz figyelni”, „hol vannak a reflexeid”, „hát te hol tanultad a kreszt” és „elmehetsz a...”. Nem tudom, hogy kerültem arra az útra. Meg kellett állnom, hogy tájékozódjam. Sehol egy fa, de fű sem nőtt arra. Mintha egy tornádó söpört volna végig nemrég a tájon, tökéletesen élettelen volt minden. És a hangok ... a hangok is eltűntek. Kinyitottam az ajtót, kiszálltam. Ha lenne nálam egy cetli, most ide ragaszthatnám: „a pusztaság”. Vagy: „élet az ember előtt”. Vagy „az élet előtt”. Mintha minden várt volna valamire, valakire. Lépéseim hangja visszhangtalanul fulladt a halott homokba.

Akkor történt valami, amit valahol mélyen a zsigereimben már én is éreztem egy ideje. Fény villant a szürkességben, és én megvakultan álltam ott a szélben, a hangok és illatok közt, amelyeket nem ismertem. Jól emlékszem arra a pillanatra, mielőtt végleg megszakadt volna emlékképeim sora; az izgalomra, ami eltöltött. Ez az, amit kerestem. Új szavak, új jelek. Címkére várnak... és én nem hagyom cserben őket. Nem én...

Nem tudom, hány óra, nap vagy év telt el azóta a délelőtti óta. Azt hiszem, itt nincs is már szükség időérzésekre.

Arra azért emlékszem, hogy amikor magamhoz tértem, egy kínosan végtelennek tűnő pillanatig azt hittem, meg fogok fulladni ebben az ízében. Valami tartály, tele ezzel a halványzöld folyadékkal. Olyan, mint a limonádé. Csapkodtam, próbáltam kijutni... Aztán vége volt, megadtam magam. Először furcsa érzés volt ez a lé a tüdőmben... de mostanra már egészen hozzászoktam.

Sok mindenhez hozzá kellett itt szoknom... Vegyük például a lebegés érzését. Hihetetlenül könnyű vagyok... Körülbebegem a tartályt, kinézek a kemény, üvegszerű falakon. Különös hely.

Egyetlen dolog azért bánt.

A gondolataim ekörül keringnek egész nap, újra és újra, akár egy mániákusé. Hogy ne figyeljek rá, próbálok emlékezni; a munkámra, a feleségemre, a megcímkézett rendetlenségre a lakásomban. Hiába. Mindig visszatér, mintha... elválaszthatatlanul a részemmé vált volna. Ott van a szívverésem hangjaiban, az agyamban, minden lélegzetvételemben... kitörölhetetlenül.

Azon töröm a fejem, vajon olyan festéket használtak-e, amelyik egy idő után átüt a papíron.

Mert ha igen, egyszer megtudom, mi van a címkén a tartályomon.

MEDITÁCIÓ

A lépcső tetején állt. Tíz lépcsőfok, tíz lépés. Nyugtalansága, alaktalan félelmei ott kavarogtak körülötte. Nem láthatta a hideg ködben a lépcsősor végét, bár tudta, hogy miért indul el, lefelé ezeken a lépcsőkön. Hiszen már annyiszor, de annyiszor járt erre.

Sóhajtott, lélegzete fehér felhőként lebegett az arca előtt. Azt mondják, az első lépés a legnehezebb. A kicsi fehér párafelhő régen szertefoszlott, mire elszánta magát. *Egy.* Lehajtotta a fejét, mintha így ki tudná kerülni, hogy a testetlen üldöző megérintse jéghideg szárnyaival. Mindent el akart felejteni, a világot és önmagát, önmagát mindenekfelett. *Kettő.* Csendet szeretett volna inteni áradó gondolatainak, mielőtt még belefulladna a pusztító árba. Csak akarat kell hozzá. Önfegyelem. És csend lesz. Csak hinni kell benne. Erősebben, erősebben... *Három, négy.* A hangok elő-előtörtek a tudatából, és minden kudarc egyre fájdalmasabb volt. Csendet, csendet, üvöltötte hangtalanul. *Öt, hat, hét.* A gondolat, hogy nem sikerül, ott keríngett az ereiben. *Nyolc, kilenc.* Az idő elvesztette jelentőségét. Az univerzum mozdulatlan-ságba dermedt. *Tíz.* A világ semmivé foszlott, csak ő maradt. És a félelem, amely alaktalanul ott kavargott a vérében.

Egy hatalmas, kovácsoltvas kapu előtt állt. Nem nézett a hatalmas szárnyakon túl, még túlságosan élesen visszhangzott a fejében a csönd. A kapu mellett álló régi, kopott hajóládára nézett. Hát megérkezett, mint már annyiszor.

A csönd most már segített. Segített megszabadulnia a láncaitól, a fájdalmasan nehéz lélegzetek és a tonnányi félelem jegének súlyától. Az utolsót is belepakolta a türelmesen várakozó ládába, és rácsukta a fedelet. Abban a pillanatban hirtelen könnyűvé vált, szinte elképzelhetetlenül könnyűvé. És akkor a kapu hangtalanul megnyílt előtte. A gigantikus szárnyak félresiklottak, és ő belépett a Kertbe.

A jól ismert szél végigsimogatta homlokát. Most nem kóborolt a fák között, nem sétált a tóig, hanem végignyúlt a puha, smaragdzöld fűben. Mélyeket lélegzett. Élvezte ezt a lüktetést. A levegő végigáramlott a testén. Hazaért.

A kis piros virágok a feje körül táncot jártak a szélben. Ahogy figyelte őket, a piros szirmokat, a nap narancsvörös korongját, a sárga lepkéket a virágok fölött, és mindenek fölött a magas fű végtelen zöldjét, a nyugalom szétáradt benne. Néha meglebbent egy-egy gondolat valahol mélyen a lelkében. Hagyta, hadd emelkedjenek látható magasságba, hogy aztán súlytalanul ellebegjenek a tó felé. A víz mély kékje szétoldotta őket, egyiket a másik után, míg végül csak a nyugalom maradt. Az ég, a lemenő nap fénye egyre sötétülő lila színbe vonta a víz felszínét.

Itt volt az ideje, hogy visszatérjen.

Felállt, és a kapu felé indult. A fű puhán elfedte a lábnyomait. Amikor odébb lépett, mögötte összezárult a teljesség, mintha ő sohasem érintette volna. Egy pillanatnyi habozás után kilépett a kapun. Nem kellett visszafordulnia, tudta, mit hagy maga mögött. És hogy bármikor visszatérhet. Boldog volt. Érezte a csendet, ő maga is része volt. Béke volt a lelkében.

Becsukódott a kapu és ő megint ott állt a lépcsősor előtt. Mosolygott.

Aztán beletúrt a ládába. Kiemelte a láncokat, magára tekerte a félelmeit és magába itta véres démonait. Még egy utolsó pillantást vetett az üres ládába. Igen. Most már indulhat. Mind megvan.

Előtte ott állt a tíz kopott lépcsőfok. Gyerünk, gondolta. Hiszen mindig az első lépés a legnehezebb.

NÉGY PERC

Nemrég még minden tisztán élt a fejemben. Az apró részletek és az egész egyszerre volt jelen bennem. De most kezd széthullani a kép... Mintha egy darabokra tépett fotót néznék: az egész valahogy távolivá és idegenné kezd válni.

Lassan semmi más nem marad meg nekem, csak ez a négy pillanatkép. Ez a négy perc.

Egy

A folyosón székek sohasem voltak, csak asztalok. Ez mindig elgondolkoztatott a rendszert illetően: vajon ezzel az lett volna az egyetem vezetésének ki nem mondott célja, hogy - egyebek mellett - megtanuljunk asztalon ülni? Nem kizárható annak a lehetősége, hogy a széken való ülés kiment a divatból, amikor a múltkor feketealakos görög vázákat firkálgattam ábrázoló geometria előadás alatt...

Még csak egy hónapja jártam egyetemre, minden új volt és szokatlan. A műszaki egyetem! Emlékszem, mindenki hogy el volt képedve, mikor bejelentettem, hogy az építészkarra felvételizem. Két éve egy majdnem-barátom írt egy Igazolást Arról, Miszerint Ezen Igazolás Tulajdonosa - azaz hogy én - Feltétlenül Fizikát Kell Hogy Tanuljon A Felsőoktatásban. Ami viccnek jó volt, mert ha záródolgozatnál nem adtam volna neki indigót, aligha lettem volna ötös (ötös!) évvégén. Építészkarra? - kérdezte a matektanárom, az egyetlen jó fej az egész tanári gárdában. - De hiszen te teljesen humán beállítottságú vagy... Bár végül is - tette hozzá kissé bizonytalanul - az építéset is humán dolog... - Biztonság kedvéért elterveztem, hogy ha nem vesznek föl, megtanulok vezetni, és talán franciából is megpróbálom a középfokút.

E-712. Ez volt a terem száma, ahová igyekeztem. E, az az épület jele. De azért mégsem valószínű, hogy ebben a házban hétszáz terem legyen... - A hét az emeletet jelenti - mosolyodott el az angol tanszék adminisztrátora. - Első éves?

Beszálltam a liftbe. Ha tükör van a falon, mindig belenézek. Kivéve, ha van már benn valaki - mások előtt nem vállalom a hiúságomat... Hetedik emelet. Kommunikációs háttérismeretek, ez volt a tárgy címe. A szabadon választhatók listájából vettem fel, de azért csodálkoztam, mikor egy hete az első órán kiderült, hogy sokan más egyetemekről járnak át erre a tárgyra. Aki meg nem, az vegyészkáros vagy éppen doktorandusz.

A terem már majdnem tele volt. Az utolsó előtti sorban találtam helyet. A kabátomat felakasztottam oldalt a fogasra, amikor eszembe jutott, hogy a rajztáblámat is oda kellene tennem, hogy ne legyen útban. Visszaindultam, kezemben a fekete mappával.

- Csak nem építész?

Felnéztem. Uramisten, hát már három hét után így látszik az emberen? Dehát mi lesz később?

- De - feleltem. Beszélgetni kezdtünk.

Évekkel később mondta el, hogy könnyű dolga volt első találkozásunkkor: a rajztábla árult el.

Kettő

Az ovális ablakban megjelent az első csík. Egy vastag, sötétlila vonal. Türelmetlen voltam, feszült. Odakinn csönd volt. Mindenki aludt. A szüleim csak fél hétkor kelnek. Anyám majd reggelit csinál, apám meg döbbenetes nyugalommal fel s alá járkál a reggeli kapkodásban és kötözködik velünk. A húgom és én idegesen rohángálunk - ki tudja órára vagy papucsra fogunk-e ma vadászni...

Megvolt ezeknek a reggeleknek a maguk koreográfiája. Mindenki a saját testhez álló szerepét játszotta, csak ritkán hibáztunk. Először mindig apám ment el hazulról (és ő jött haza legkésőbb - hja, a munka...). Anyám maradt ott velünk kiabálni, amíg iszonyatos tempóban menekülve ki nem rohantunk az ajtón. Minél hamarabb, annál kisebb az esélye a sírógörcsnek a zsúfolt metróban (nem vicc). Anyám csak nyolckor indult, úgyhogy ő rendszeresen kapott hisztériarohamokat később is a nap folyamán. Néha elgondolkozom rajta, hogy lehet-e abban valami, hogy - idézem - nálunk kibíráhatatlanabb család nincs a világon... Na nem volt ez ilyen vicces, mióta... komolyra fordultak a dolgok közte és köztem. Amióta boldog voltam.

Édes-szomorú boldogság volt ez. Sok mindent megváltoztatott. A törekeny béke emlékké vált. Hát, a gyerekek felnőnek és elszakadnak a szüleiktől - és tényleg csak ennyi lenne a baj?

Idegesen figyeltem a tesztsíkot. Valami rózsaszín derengés vált láthatóvá az első, kiabáló lila vonal mellett. A torkom összeszorult; a szívem úgy dobogott, hogy azt hittem, meghallják. Pedig odakinn csönd volt. Folyt az erőgyűjtés az aznapi halálos küzdelemre.

A csend közeli ismerőssé vált az utóbbi időben. Mindenhol körülvevett, akár egy vastag téli paplan. Fulladoztam tőle. Anyám, akivel azelőtt minden gondolatomat megosztottam, már két teljes hónapja egyetlen szót sem szólt hozzám. Jól bírta - ki hitte volna? A többiek pedig haragudtak rám az általános gyilkos hangulat miatt. Úgy éltem otthon, mintha kísértet lennék: nem látnak, nem hallanak, nem szólnak hozzám. Mintha egy másik bolygón járnék. Az ember önkéntelenül megborzong az űr hidegétől. Felnövünk, elmegyünk - tényleg csak ennyi lenne az egész?...

A második csík halvány rózsaszín sávja mintha ködbe vonta volna a körém záródó falakat. Érzékeim eltompultak, a másodpercek órákig tartottak. A fejemben kavargó gondolatok tehetetlenül vergődtek, mint a partra vetett, fuldokló halak. Talán elmúlik... Talán csak álmodom...

Egy álom. Egy kéz, egy árnyék. Sötétség. Hideg. Egy szempár. Egy alak. Fölém hajol. Néz. Nyugodtan. Türelmesen. Vár. Csak én tudom, hogy lecsaphat. Bármelyik pillanatban. Halál. Nyüszíték. Saját, sarokba szorított állat vonyítására emlékeztető hangomra ébredek. A szívem még percekig hangosan ver. A szomszéd szobában anyám kinyitja a szemét, aztán a másik oldalára fordul. Nem történt semmi.

Nézem a tesztsíkot. A lila vonalat és a rózsaszínt, ami minden perccel sötétebbé válik. Hova fussak, kihez forduljak? Régen azt hittem, minden fekete vagy fehér. Pedig a világ a szürke végtelenszámú árnyalatából áll. Azt hittem, minden olyan egyszerű lesz: a jó kislány mindig úgy él, ahogy azt elvárják tőle. Kitűnő tanuló, nem hibázik a szülőknek tartott zongorahangversenyen, leteszi az elengedhetetlen két felsőfokú nyelvvizsgát, megszerzi a jogosítványt annak ellenére, hogy az apja szíve-csücske autója közelébe se juthat, és természetesen elvégzi az egyetemet is. Magától értetődő. Persze egyszer majd családjá is lesz, de - így gondoltam már kislány korom óta - csak négyévnyi együtt járás után (számmisztika?)... Ez meg is volna eddig, de a másik elhatározásom, hogy az esküvő utáni legyen az Első Éjszaka... hát... Nem

elsősorban azért tartottam volna helyesnek ezt így, mert hiszek Istenben - ami pedig igaz -, hanem inkább praktikus okokból. Mindig vágytam az önállóságra. Arra, hogy ne alázhassanak meg többé. És ez nem büszkeség, csak védekezés. Azok ellen, akiknek elméletben semmi okuk arra, hogy bántsák az embert - a szüleim ellen.

Két kérlelhetetlen sötétlila csík. Két hangtalan üvöltés. Már nem láttam semmit. Forgott körülöttem minden. Az örvényből csak egy dolgot láttam tisztán: a kezemben a pozitív terhelességi tesztet.

Három

Éreztem, ahogy megint elkezdődik. Önkéntelenül is becsuktam a szemem, megfeszült a testem. A beszívott levegőt erősen a hasamba préseltem. Mindjárt vége, mindjárt vége - ezzel próbáltam már percek - vagy órák - óta lelket önteni magamba. Erősen nyomtam, hang nélkül. Mindjárt vége, mindjárt vége lesz...

Éjjel egy percet sem aludtam. Gyere, nézd csak meg ezt - szólt az ultrahangon az orvos a kollegájának - Látod? Kétszer. - Biztos? Tényleg, kétszer. Kétszer. Látod, ott! A nyakszegletben. - A köldökzsinóról beszéltek, bár én akkor ezt még nem tudtam.

Levegőt kellett vennem. Már nem is gondoltam a speciális légzéstechnikára, amit a felkészítő tornán tanultam. Kiengedtem a hasizmot szorító erőt és vele a levegőt is. Új nekirugaszkodás. Új levegő.

Reggel az ablak melletti szülőszéken vártam, hogy elkezdődjön, amire kilenc hónapja készülünk mindketten - mindhárman. Ez a szülőszék meg én már jó ismerősök voltunk: éjjel óránként jártam ide, hogy ellenőrizzek a szapora, apró szívhangokat. Tizenegy óra volt, mire minden előkészület megtörtént. A fájások ritmusában nem lehetett objektíven mérni az idő múlását. Éreztem, ahogy izmaim összehúzódása megnyitja az utat a kicsi életnek a külvilág felé. A nyitott ablakon át besütött a délelőtti nap. A téiben szokatlan napsütés erővel töltött el.

Kieresztettem a levegőt. A nem létező külvilággal csak egy kéz kötött össze, elvághatatlan erővel. Mi ketten akkor, azokban az órákban egyek voltunk. Ő volt a világ, én a születés és a halál. A kisfiunk akkor nyitotta fel a szemét először a világra.

Tudtam, hogy a következő erőfeszítés már az utolsó lesz. A percek egyenetlen távolságban követték egymást, de meghatározott ritmus szerint, akár a szívdobbanások. Egyszerre hallottam és éreztem meg, ahogy a kis élet, aki hónapokig énem része volt, első kiáltó lélegzetét veszi.

A kicsi test édes megnyugvással feküdt az ölemben. A csönd körülvelt mindhármunkat.

Négy

Már nem kellett kinyitnom a szemem ahhoz, hogy lássam a világot. Ott forogtak, pörögtek a csillagok, ott nőtt a fű és ott éltek azok, akiket szeretek - bennem, a szívemben.

Már nem voltam türelmetlen többé. Megtanultam várni. Megkaptam a legnagyobb kincset az élettől, amire olyan régóta vártam: a békét. Békesség veled - amikor hallottam, még nem értettem, mit jelent. Pedig ez a boldogság záloga. Nem a szívdobogás, a kábulat vagy a

győzelem. Mert minden játékká válik, ha béke van a lelkedben. A győzelem vagy a vereség elveszti a jelentőségét. A játék célja pedig... nem több vagy kevesebb, csak az - amit te magad adsz neki.

Tudom, hogy sohasem lesz a kezemben az összes válasz. Ez tesz türelmessé és megbocsátóvá. Nem láttam a szivárvány összes színét - de az a néhány, amit megismertem, ott csillogott a szerelmem szemében azon a régi januári estén. Most, hogy csak befelé figyelek, minden pillanat meglepő életszerűséggel éled fel. Felbukkannak az összefüggések, amik eddig rejtve maradtak előlem. Mintha egy darabokra tépett fénykép állna össze újra. A részeknek önmagukban más mondanivalójuk volt - mégis, mintha mindig is tudtam volna, mit ábrázol a kép.

Ez a pillanat a teljesség részesévé tesz. Látsz és értesz, ahogy eddig sohasem. Ez a megbocsátás pillanata.

Az alagút végén ott a fény. Már látom.

Végtelen, vakító világ fogad. Mintha ezer érzékem volna, és mindegyikre milliónyi ismeretlen inger hat. Az egész mintha a torkomban sűrűsödne most össze... az életem pillanatai, mindaz, amit megértettem, mindaz, ami a részemmé vált. A múlt és a jövő vegyülése körülöttem és bennem egyszerre hihetetlen robbanásként ráz meg, ahogy egyetlen hatalmas kiáltásként elhagyja remegő testemet.

Fényeket és árnyékokat látok, kezeket és arcokat. Hirtelen megértettem, milyen kicsi is vagyok ebben az óriási világban... És akkor meghallottam egy hangot. Egy ismeretlen hangot.

Egészséges kislány. Gratulálok!

Akkor még minden tisztán élt a fejemben.

Most már csak ez a négy perc létezik. Egyre... halványabban.

KERINGŐ

A terem pörgött és kavargott körülöttünk. Elmosódott foltok körös-körül: a magas tükrök, a balettszőnyeg feketéje és a poros barna függöny. Csupa régi ismerős. Talán soha nem is létezett számomra világ ezen a négy falon kívül.

Furcsa keringő volt ez a miénk. Nem is csak azért, mert két lány táncolta egymással. Nem is azért, mert mindkét lánynak barna, hullámos haja és kék szeme volt. És még csak azért sem, mert mindkét lányt Katának hívták, és mindketten orvosnak készültek.

Nem hasonlítottunk egymásra, mint ahogy a jég és a hó sem, attól eltekintve, hogy ugyanabból az anyagból lettek. Ő furcsa egyenességgel és metsző őszinteséggel tudott beszélni mindenről, én pedig sokat hallgattam és figyeltem. Ebben az ellentét csak első pillanatban nem látszik. De az a keringő igaz volt, ott és akkor egy örök lenyomat vésődött az idő folyamatos hullámai közé. Ilyen pillanatképek térnek vissza időről időre hozzám. Szinte hallok a zenét, érzem a forgás bódulatát.

Az óra végeztével csak néhányan maradtunk a teremben. Néhányan az ablak előtt ültek le törökülésben, mások halkán beszélgettek az ütött-kopott zongora mellett, amit a jazz-tanszakosok mindig leöntöttek valamilyen ragacsos üdítővel. Óra utáni béke ült a négy fal között, egyfajta szent csönd, amit úgy szerettem. Ilyenkor kiürül a balettszőnyeg, mindenki a falak mellé húzódik. Ott marad a tükör és a szőnyeg az eltelt órák emlékével. És a zene.

Különös zene volt, ami minket arra a táncra ihletett. A keringő ritmusával és a dallam meg-megújuló erejével valami egészen más hangulatot árasztott, mint amit egy keringőtől elvárna az ember. Ulysses utazásai, a lét keretei közé feszített mozgás. Egyfajta nyugtalanító állandóság tartotta össze a hangokat.

Én is ott ültem a zongora mellett, az ajtónál. Aztán egyszer csak - magam sem emlékszem, hogyan és miért - már ott pörögtünk-forogtunk egymás kezébe kapaszkodva a nagy fekete balettszőnyegen, a zene meg-megújuló hullámlásában. Azt hiszem, ugyanazt mondta el mindkettőnknek ez a keringő. Megéreztünk benne valamit. Már csak ki kellett bontani a homályból. Ki kellett táncolni a hangok örvényéből...

Az ember egy idő után elveszti a jól ismert támpontokat. Csak a zene marad, a keringő és a felvillanó foltok. A barna függöny az ablakok előtt, a balettszőnyeg, a tükör színes világa, benne azoknak az embereknek az egyre jobban elmosódó alakja, akiket szeretsz.

És a keringő.

ÁRIA

Két szoprán, egy tenor és egy hamis hangra

A kislány idegesen gyűrögette a kotta szélét. Egyedül volt a kicsi, kopottas szobában. A zeneiskola kaotikus szimfóniája lengte körül: a szomszéd szobákban valaki hegedült, távolabb zongorahang szólt, és a folyosó végén énekelt valaki. Ez volt az ódon épület csütörtök délutáni élet-szelete, ő csak ezt ismerte. Néha kísértést érzett, hogy kiderítse, milyen is a hang-kavalkád a hét többi napján, de a kísértés hamar elmúlt. Félt. Mint mindig, mint mindentől. Megnézte a kezében a kottát és felsóhajtott. Sohasem gyakorolt eleget. Most sem. Sőt, talán az abszolút szükségesnél is kevesebbet. Pedig nem volt lusta. Csak... félt a kudarctól. Mint mindig minden mástól is.

Nyílt az ajtó. A kislány összeresztette, a hajából egy kósza tincs meglebbent a becsukódó ajtó után. Összeszedte magát, megpróbált vidámnak és határozottnak látszani. Fárasztó munka volt.

Odaült a zongorához. Régi ismerőse volt a nagy, fekete lény. Engedetlen, makacs tündér volt, és a kétvonalas cé általában beragadt. De nem mindig. Ha beragadt, egy gyors és gyakorlott mozdulattal fel kellett húzni a billentyűt, hogy újra megszólalásra lehessen bírni. És persze közben nem volt szabad megakadni. Lélekjelenlét, higgadt biztonság kellett hozzá, semmi más. A kislány legkevésbé sem érezte pontosnak a higgadt jelzöt jelenlegi lelkiállapotára.

A skálázással most nem volt gond. Gé dūr, egy kereszt, könnyű feladat.

- Lássuk a Bachot.

Elővette a gyűrött szélű kottát, úgy lapozott, hogy az egyik kezével a kotta szélét igyekezett simítgatni. Szégyellte idegessége jelét a megviselt kottapapíron. Talán nem is látszik már. Talán.

Ezt a darabot szerette. Igazán. Volt benne valami, ami megfogta az embert, és ráadásul nehéz is volt, igazi kihívás ennyi év tanulás után. Talán túl sok ideig nem találta szembe magát kihívásokkal. Néha úgy érezte, a tanárnő nem tartja alkalmasnak arra, hogy nehezebb darabokat tanuljon. De ezt igyekezett ki nem mondottan tartani a lelke legesleghátsó szögletében. Hagyta, hadd lepje be a gondolatot a por. De ez a darab előhozta a régi érzést, és egy feladat elé állította. Itt volt a lehetőség, hogy bebizonyítsa mindenkinek... hogy bebizonyítsa *önmagának*, hogy képes rá. Feladat... és itt elakadt. Mindig is rettegett a feladatoktól. Mert minden cél mögött ott lebegett, halványan, de kitapinthatóan, a kudarc lehetősége. A keze megremegett a billentyűk fölött.

Otthon, amikor ott volt az egész délután a gyakorlásra és az elmélkedésre két nekirugaszkodás között, és amikor senki sem volt ott rajta kívül, néha egészen elégedett volt. Persze nem az egészszel. Ismerte a gyenge pontjait, tudta, mire kellene jobban ügyelnie. De mégis... volt, amikor valami halvány örömféle töltötte el, mint egy távoli illat... Hamar elmúlt.

Most rosszul játszott, tudta, és ettől csak rosszabb lett. Mint a lavina, a kis hiba görgette maga előtt a nagyobbakat. És nem volt vége. A zongora hangjai egyre színtelenebbül, egyre mechanikusabban törték meg a csendet, már-már fájtak, ahogy ostromolták a dobhártyáját. El akart futni, elbújni. De nem lehetett, és ő egyre csak verte a billentyűket. Már nem is ő volt, csak valami robot, távoli kapcsolatban a saját agyával. Aztán vége lett. Megkönnyebbülve engedte el a billentyűket. Csendben ült. Zsibbadt volt, közömbös.

A tanárnő egy ideig szótlanul ült vele szemben, aztán levette a kottatartóról a kottát, és lapozgatni kezdte. A lány feszengett, nem mert mozdulni sem. Csak azt remélte, hogy nem kell még egyszer végigszenvednie magát a hangok során. A tanárnő nem nézett rá, csak ült sokáig szótlanul. Aztán csendesen elkezdett mesélni a lánynak a zenéről, ami mindannyiunktól függetlenül létezik. Ami körülveszi és átszövi a világot, ahol élünk. Halk hangja körülvette, lágyan beburkolta őket. Arról beszélt, hogy a zene egy hatalmas szentély, aminek a falaiban egy ember csak egyetlen követ jelent. Végtelen sok ember hozza létre a templomot a zene szeretetéből, ami a lelkükből fakad. Azt mondta a lánynak, hogy nem az a fontos, hogy ki zenél, hanem, hogy a zene megszólal valahol. Valaki által. Ami igazán fontos, az maga a zene.

A lány hallgatta a csendes, szelíd hangot. A szeme visszatükrözte a fehér billentyűk csillogását. Az arca csupa figyelem volt. Csendes örömet érzett, hogy itt lehet, a zene szentélyében, egy olyan emberrel, aki érti a titkokat. Amikor a tanárnő befejezte, az ölébe ejtette a kezét. Már rég vége volt az órának, az idő elrepült és ők nem is vették észre.

Akkor a tanárnő azt mondta: - Szeretném, ha még egyszer megpróbálnád. Innen játszd. - és kezét a szívére tette. A kislány a szemével végigsimította a billentyűket. A zene nem fogja cserbenhagyni őt. Mert most már ő is a beavatottak közé tartozik.

Nagy lélegzetet vett, és játszani kezdett. Az első hangok halkán, de szenvedéllyel szólaltak meg. A lány lelkét valami jóleső melegség töltötte el. Igen, a zene itt és most megszólal. Hiszen itt van a szentély, itt, a szívében.

Az első oldal végén járhatott, amikor a kétvonalas cé először beragadt. Kibillent a ritmusból, elbizonytalanodott. Aztán minden olyan lett, mint azelőtt. A hangok egyre kínosabban szóltak, ujjai egyre többször tévováltak. Olyan részeknél akadt el, amiknél addig soha. Többször meg is állt, és csak nagy erőfeszítéssel tudta újra rászánni magát, hogy folytassa.

Elszállt a varázs.

A következő két tanítvány már a háta mögött ült a vendégszékeken, mikor befejezte. A légy zümmögését is lehetett volna hallani. A tanárnő nem szólt, nem is nézett a lányra. Köszönt a fiúnak és a lánynak, akik, mint később kiderült, nem is a tanítványai, hanem fiatal kollégái voltak. A kislány még sohasem látta őket azelőtt, de most amúgy is képtelen lett volna bármire is odafigyelni. Mikor kilépett az ajtón és halkán elmormolt valami köszönésfélét, azok éppen beszélgettek. Szakmai témákról. Valami olyasmit fejtegetett nekik a tanárnő halk, bársonyos hangon, hogy van olyan, akinek nem lehet átadni a tudást, mert nincsenek meg a megfelelő képességei hozzá. Akire igazából az időt sem érdemes pazarolni. De a lány ezt csak valami viharon át hallotta, ami ott körözött a feje körül, miközben tövestül csavarta ki a gondolatait és érzéseit.

Az ajtó becsukódott, és ő magára maradt a zeneiskola csütörtök délutáni hang-kavalkádjában. De már semmit sem hallott belőle. Léptei visszhangtalanul kongtak a piszkos, sötét lépcsőházban.

KETTŐ-ÖT-TIZENEGY

- Tudja, hogy miért van itt?

- Fogalmam sincs. Szeretnék telef...

- Hát akkor gondolkozzon. Lesz rá elég ideje. - Az ajtó döngve bezárult.

A magába roskadt alakra rázuhant a sötétség.

- Tudni szeretném végre, mivel vádolják a férjemet. Betörnek az életünkbe, és szó nélkül elviszik, mint egy... egy bűnözőt... - A nő hol az egyik, hol a másik férfira nézett. A hangja reszketett a felháborodástól, a félelemtől.

- Kettő-öt-tizenegy. Mond ez magának valamit?

A nő lassan felemelte a fejét és a vele szemben ülő sötét napszemüveges férfira nézett. Érezte, ahogy egyre jobban megbénítja a kétségbeesés. - Nem. Mi ez, valami telefonszám? Vagy egy bankkártya kód? Miért nem beszélnek világosan? Mit akarnak a férjemtől?

Senki sem felelt.

Hazafelé azon törte a fejét, mit csinálhattak rosszul. De semmi nem jutott eszébe, amiért ez történhetne velük. Semmi.

Álmában egy hosszú folyosón rohant fájdalmas lassúsággal, és ilyenkor mindig arra ébredt, hogy nem kap levegőt. A sötétséget lassan megszokta már, de a bizonytalanságot nem. Nem jött hozzá senki, az ételt egy résen át kapta az ajtó alatt.

Képtelenség, képtelenség... Néha próbált nevetni, kinevetni ezt az egészet. A könyvekre gondolt, amiket olvasott, a képtelennek tűnő helyzetekre. Milyen jó, hogy ilyen nincs a valóságban, gondolta azelőtt annyiszor. Eljátszott a gondolattal, hogy csak álmodik. Vagy esetleg belecsöppent egy film kellős közepébe.

Vagy valaki kitalálta őt - és most azt találta ki, hogy elfelejti...

- Bíró úr, ez az egész nevetséges. Kérdezzék meg a barátainkat. A szüleinket. A szomszédokat, akárkit... Mit akarnak tőlünk?

A fehér hajú férfi elgondolkodva nézett a nőre. - Természetesen sajnálom a kényelmetlenséget, amit önöknek okozunk. De bizonyos körülmények arra kényszerítenek minket, hogy kivizsgáljuk ezt az ügyet. Megérti, ugye... - és az ajtóra mutatott. - Sok a dolgom.

De a nő nem mozdult.

- A férjem semmit sem követett el. Semmit, érti amit mondok? - A bíró meglepődve nézett fel az előtte heverő iratkötegből. Egy pillanatig nézte a reszkető alakot, nézte a rettegést a nő szemében. Végül megszólalt, halk, fáradt hangon: - Tudja... mind ezt mondják.

- Mi *mindent* tudunk magáról. Fölösleges megjátszani az ártatlant.

Hárman voltak a szobában rajta kívül. Ketten vele szemben, a kopott asztal mellett és a harmadik a sarokba húzódva. Csend lett.

- Mit tudnak? Mit tudnak, én nem csináltam semmit! Hallják, semmit!

A sarokban ülő férfi elmosolyodott.

- Kap még egy kis időt. Csak gondolkodjon. Nem sietünk sehová.

A kétségbeesés és a vak düh után a csönd következik. Az üresség.

A magányosan töltött órák alatt volt ideje végiggondolni az életét. A baklövéseket, kis hazugságokat, apró botlásokat, amik az évek alatt felgyűltek, számolatlanul.

- Na, eszébe jutott valami?

- Beszélni akarok az ügyvédemmel.

- Ne súlyosbítsa a helyzetét.

- Hallgatjuk.

- Mire kíváncsiak?

- Mindenre.

- Ez nevetséges. Nem követtem el semmit, amiért itt kellene tartaniuk.

- Semmit?

- Semmit.

- És az az ügy a biztosítónál?

- Vagy a balesete? Ott meghalt egy ember!

- És a szomszédja mi mindent mesélhetne a maguk csöndes hétköznapijairól?

- Az adóját is úgy fizeti minden évben, mint egy mintapolgár, nem igaz?

A három férfi most egymás szavába vágva kiabált. Ő csak nézett rájuk, a szemében döbbenet ült. Percekig tartott, amíg meg tudott szólalni. - Az adómat? Maguk az adóbevallásom miatt tartanak engem itt? Kik maguk?

- Mi vigyázunk a rendre. Maga megszegte a szabályokat.

- Nemcsak az adóról van szó. Van itt más is. Sötét kis hazugságok. Mondja vagy mondjam én?

Napról napra ugyanezek a kérdések, ugyanaz a szoba, ugyanazok az arcok. Érezte, hogy már nem bírja sokáig. - Beszélni akarok a feleségemmel.

- Ugyan, ne is reménykedjen benne. A felesége látni se akarja magát.

Lassan felnézett az előtte tornyosuló napszemüveges férfira. Úgy érezte, mintha a hangja valahonnan messziről szűrődött volna be a szobába. - Elmondták... neki?

- Igen. Az az eset a kolléganőjével különösen megviselte. - A nagydarab ember sajnálkozva megrázta a fejét. - Szegény asszony, ha látta volna az arcát, amikor a maga szerelmeslevelét olvasta... Csúnya ügy...

Az volt az a pillanat, amikor nekiugrott a másiknak. Hárman voltak, hamar lefogták.

- Ne olyan hevesen. Különbén még egy bejegyzés kerül a kartonjára. Így is hosszú a lista.

- Én... nem csináltam... semmit... semmit... - üvöltötte kétségbeesetten. De azok szorosan tartották. Az egyikük föléje hajolt, nagyon közel az arcához. Érezte, ahogy elszáll belőle a harag, és csak rettegés marad utána.

- Dehogynem. És maga is tudja. Átkozottul jól tudja.

- Itt írja alá.

- Mi ez?

- A mi kis egyezségünk. Ha aláírja, elmehet. Olvassa el figyelmesen. Nagyon figyelmesen! Ott egy toll.

Amikor kinyílt a kapu és az arcába fújt a szél, nem érzett megkönnyebbülést. Üres volt a feje, csak az elmúlt napok visszhangjai törték meg a némaságot. Taxiba szállt és az ablakon át figyelte a várost. Semmi sem változott.

A lakás üres volt. Szórakozottan végignézte a szekrényeket. A fürdőszobában egy pillanatra még érezte a felesége illatát. Aztán ez is a semmibe tűnt, mint annyi minden más is az életében.

Leült a földre az ablak alá, és várt.

- Most... most mihez kezdünk? - A nő nem nézett rá, a keze idegesen markolta a kilincset. Már öt perce is volt, hogy belépett az ajtón, magával sodorva egy kis darabot a kinti világból. De a hangok, színek és illatok semmivé foszlottak hallgatása hideg némaságán. Nem vette le a kabátját, mintha még lenne hová menekülni az elkövetkezendő idők elől. Pedig nem létezett olyan zuga a világegyetemnek, és ezt mind a ketten tudták.

- Úgy lesz minden... mint azelőtt.

A nő szája széle alig észrevehetően megrándult.

Mint azelőtt.

Egy ideig még állt az ajtóban, aztán bizonytalanul a konyha felé intett. - Akkor... csinállok valamit... vacsorára.

A férfi bólintott. A nő elfordult és kilépett az ajtón. Akkor a férfi hirtelen utána ugrott és megragadta a kezét. - Nem csináltam semmit, elhiszed? El kell hinned!

A nő lassan visszafordult.

Mindketten ugyanazt látták meg a másik szemében. A múlt apró bűneit, amikre senki sem kért feloldozást. Amiket jobb lett volna elfelejteni. És amik már nem titkok soha többé. Mert ugyan nem tud róluk a világ, de azok már *mind* tudnak róluk, akikre tartoznak.

A férfi nézte a nő rémült tekintetét, és egy pillanatra elborzadt a következő napoktól, hetektől, hónapoktól. Mert most szembe kell majd néznie a következményekkel. A főnöke már biztosan tud arról az afférról a bíróságon, amikor neki helyt kellett volna állnia... Lehet, hogy annyira haragudni fog, hogy kirúg a cégtől, gondolta. Igaza lesz. Vajon megkeresi-e annak a lánynak az anyja, akit miatta halt meg az országúton... Még mindig látta a tejszerű ködöt, érezte a kétségbeesést, a félelmet... Látta a két összeroncsolódott autót és megint érezte a vér ízét a szájában... Persze az adóhivatal sem fog elfeledkezni róla. És vajon kérhet-e valaha megbocsátást attól, akin a legmélyebb sebet ejtette; attól, aki igazán szerette őt?...

Aztán eszébe jutott az akta, amit a feleségéről olvasott. Sohasem gondolta volna, hogy képes lenne megmérgezni egy kutyát, vagy meghamisítani egy államvizsga eredményt... és még mennyi mindenről, amit olvasott, és amikhez a bizonyítékok sem hiányoztak. Alapos munka volt, akárcsak az ő esetében.

De a legnagyobb bizonyítékot a felesége tekintetében látta, ahogy most ránézett. Ez volt az igazi, a megcáfolhatatlan bizonyíték. Meglátták egymást, mint még addig sohasem - kíméletlen közelségből.

- Láttam az aktádat, te is az enyémet. Nagy ügy. - mondta a nő és kihúzta a kezét a férfiéből. - Megállapodtunk velük. - Vállat vont. - Szabadok vagyunk. Nem? - De már nem nézett rá, elindult a konyha felé.

A férfi visszaült az ablak alá a földre. A hátát a hideg falnak támasztotta, a kezébe temette az arcát. Szabadok, igen. Bárhová elmehetnek ezen a világon. De a régi hazugságok velük maradnak, örökké.

Ez is egy börtön, gondolta. Csak éppen nem látszanak a rácsok.

Talán annál rosszabb, gondolta. Talán.

AMIT SOHASEM MONDTAM NEKED

Túl sok dolog van, amiről sohasem beszéltünk. Amiről sohasem fogunk beszélni.

Nem is tudom, miért kell ennek így lennie. De talán mégis tudom. Bolondok vagyunk. Zavarodottak, és félünk.

Sohasem énekeltem neked hideg téli estéken. Nem dúdoltam a füledbe halk, összefüggéstelen dallamokat. Becéző, gyengéd dallamokat. Nem énekeltem előtted, és nem is táncoltam. Félttem, hogy megremegne a hangom, és te nem értenéd meg, amiről a dal szól. Félttem, hogy megremegne a térdem, és te nem látnád meg bennem a tündért. Csak egy fáradt, gyöngé embert.

És ezt nem akarom.

Inkább hallgatok. Hallgatunk.

Nézlek, és a lelkem legmélyében, egy elfelejtett, poros és sötét szögletben énekel és táncol valami. Amiről soha nem beszéltünk. És amiről soha nem fogunk beszélni.

A FÁK ÖRÖKKÉ ÉLNEK

Elhatároztam, hogy nem adom meg magam az álomnak. Néztam a fák elsuhanó foltjait. Lassan minden összemosódott a szemem előtt. Újra úton... Már sohasem lesz vége. Félúton álom és ébrenlét között újra a régi, meghitt utcákon jártam. Este volt, minden aranyló fényben úszott. Én meg-megálltam egy kirakat előtt vagy rámosolyogtam egy ismerős arcra.

Tompa fejfájásra tértem magamhoz, keserű szájjal, mint mindig. Álmosan néztem ki a koszos üvegen. Végtelen, szürke utak kígyóztak a kerekek előtt a reggeli ködben.

Nem volt miről gondolkodnom. Nem akartam emlékezni semmire sem abból, amit magam mögött hagytam. Ez is csak egy újabb nap. Ezt is túlélem valahogy, gondoltam. Ültem a hideg falhoz támaszkodva és átfogtam magam elé húzott a lábaimat. A térdemre hajtottam a fejem. A táj földöntúli reggeli fényben úszott előttem. Egész életemből csak erre emlékszem: reggel, köd - és egy hátizsák párnának.

A hajnali szürkület nem akart kikopni a kisteherautóból, ami két napja volt a szállásom. A sofőrt nem volt nehéz rábírní, hogy magával vigyen. Első nap mellette ültem a vezetőfülkében. Unalmas egy alak volt, hát megkértem, hadd aludjam hátul a ládákna. Teát szállított és a finom, áttetszően törékeny illat beszivárgott a gondolataim közé. Becsuktam a szemem, és hagytam, hogy az út monoton zúgása és a tea illata elringasson.

Lassan, vonakodva ébredtem tudatára annak, hogy nem vagyok egyedül. Nem értettem, hogy lehet, hogy nem éreztem meg már előző este. A sofőr nem mondott semmit. Egy kicsit bosszúsan néztem fel. Egy alakot láttam kicsit hátrébb, az egyik láda tövében. Mozdulatlanul feküdt, de a szeme csillogása elárulta, hogy engem néz. A kis ablak, amin át az álmos vidéket néztem, nem világította meg útítársamat. Köszönésképpen mogorván biccentettem, azután megint az utat figyeltem. Bosszantott ez a dolog. Itt aludtam egy vadidegennel, anélkül, hogy tudtam volna róla. Gyilkos gondolatokat forgattam a fejemben a sofőrrel kapcsolatban, amiért ilyen helyzetbe hozott. Ki tudja, talán ki is pakolta a zsebeimet ez az alak éjjel. Meg is ölhetett volna... Aztán önkéntelenül elmosolyodtam. Hát veszthetek még valamit? De a régi ösztönök még mindig élnek. Ennyi év után is. Nem különös?

Miután megettem a szendvicsemet, és agyonkopott kulacsomból ittam hozzá egy kis vizet, kicsit békülékenyebb hangulatba kerültem. Már nem is tűnt olyan nagy kudarnak, hogy ilyen sietősen tovább kellett állnom megint. Valaminek vége, igen, de ilyenkor mindig valami új kezdődik. Egy újabb város, újabb arcok, egy újabb megoldandó feladat az élettől... Sőhajtottam.

Néha kutyául jó lenne egy kicsit megállni. Nagy levegőket venni. Be... ki... Lassan. Csak lélegezni, hosszú percekig...

Egy hang zökkentett ki a gondolataimból. - Nem kérsz kávé? Ilyen reggeleken nekem csak az használn! - A hang gazdája felém közeledett bizonytalan léptekkel. Az út elég zötyögős volt. Csak akkor tudtam szemügyre venni útítársamat, amikor végre lehuppant mellém. Nem öntötte ki a kezében tartott papírpohárból a kávéra emlékeztető gyanús, világosbarna valamit. Nekem határozottan úgy tűnt, mintha egész életében kanyarodó teherautókban szolgált volna fel tele pohár italokat, olyan rutinosan csinálta.

- Na, kérsz? Hidd el, jót tesz! - Elfogadtam a felém nyújtott papírpoharat. Sokáig csendben ültünk. Mélyen beszívtam a híg, hideg kávé illatát és az arcra gondoltam, amit az imént láttam. Nem tudtam eldönteni, hány éves lehetett, de a számtalan ránc a szeme sarkában és a

szája szögletében elárulta, hogy már régóta járja az utakat ezekkel a papírpoharakkal és a kopott kockás pléddel, amit most a dereka köré csavarva viselt. Egy öreg csavargó. Hirtelen eszembe jutott, hogy én is ilyen lettem volna... De nem. Én most egy csendes kisvárosi család becsületes munkában megőszült feje lennék, azt hiszem. Egy hajcsavarókkal alvó feleség mellett ébrednék és a szomszéd szobában két helyes lurkó aludna... Egy lány és egy fiú. Vagy inkább két fiú? Végül is mindegy... Lenne egy kis házam és egy nagy sárga, hullámos szőrű kutyam... Minden nap kertészkednék, és este a családdal kiülnék a verandára... A naplementét néznénk... Eszembe se jutnának soha az ilyen csavargók, akik óriás dobozok között alszanak, akik álmukban is az út ritmusára veszik a levegőt, és akiknek minden lélegzetük fehér felhőként úszik a hideg hajnali levegőben...

De most itt voltam, minden kétség kizárva. Összehúztam magamon sok vihart látott kabátomat. Vacogtam. - Nem is vettem észre, hogy van itt még valaki rajtam kívül... tegnap este. - Valamiről gyorsan beszélnem kellett. Ez jutott eszembe.

- Azt hiszem, aludtam ott hátul, mikor jöttél. - Mondta és a kezével arrafelé intett, ahol nemrég észrevettem. A ráncos arcból kicsillan a szeme, ahogy rám nézett. - Hanem hallod-e, elég rosszul aludhattál. - Kicsit összébbr húztam magamon a kabátot. Kezdték kényelmetlenné válni a hideg fém háttámlám. Vajon mit látott és mit hallott? Ezen tűnődtem.

Úgy láttam, hogy ha valami bántja a csőrét, úgyis elmondja. Ha nem, nincs miért nyugtalanodnom. Vártam. Az öreg befejezte a szendvicsét és a szalvétát előbb kirázta, aztán akkurátusan összehajtogatta. Visszatette a zsebébe, miközben én azon tűnődtem, vajon hány reggelit, ebédet és vacsorát élt meg az az elrongyolódott szalvétá. Valami gyorsétterem pecsétje volt rajta, de azt hiszem, már a gyártó sem ismerte volna fel a sok használatból. Furcsa, milyen akkurátusak tudnak lenni a nélkülözők... Hirtelen eltöltött a hála érzése, hogy nekem minden alkalommal telik másik szalvétára. Hát igen, az élet apró örömei...

- Rosszat álmodhattál. Dobáltad magad. Nyöszörögtél.

- Kicsit rám jár a rúd mostanában... Tudod, hogy van ez. Mindenesetre sajnálom, hogy felébredtél miattam. - Már minden maradékot elpakolt, a zsebei kidudorodtak. Reménykedtem, hogy ezzel lezártuk a témát és aludhatok még egy kicsit. Hátha megint azokat az utcákat járhatom, legalább álmomban. Magam sem értettem egészen, de már nem féltem elaludni újonnan felfedezett útjárásom miatt. Volt valami megnyugtató azokban az apró ráncok között meg-megcsillanó szemekben.

Elhelyezkedtem a hideg fémpadlón, a fejem alá gyűrtem a hálósákokat. Kicsit kemény volt, pedig előzőleg lefelé fordítottam a zsebes részét. Becsuktam a szemem.

- Tudod, amikor felébredtem arra, hogy valaki nyöszörög, azt hittem, valami baj van. - Nem válaszoltam. Figyeltem a saját lélegzetvételemet. Ő tovább beszélt. - Odamentem hozzád. Aludtál. Valami nagyon rosszat álmodhattál. Megnéztem a pulzusodat, aztán meg a homlokodat, nem vagy-e lázas. Megnyugodtam és visszafeküdtem. Én is gyakran szenvedek rossz álmoktól... - Én nem láttam őt éjjel, ezek szerint néha tényleg el-elaludtam, nemcsak félálomban álmodtam. Rettenetesen mérges voltam magamra. Nem nyitottam ki a szemem. Elhatároztam, hogy megvárom, mire akar kilyukadni.

- Elaludtam, de nem túl mélyen. Arra gondoltam, még szükséged lehet rám. - elhallgatott. Én vártam. Az út monoton zöreje szűrődött csak be a csendbe. - Egy hangra ébredtem. A te hangod volt. Valami megegyezésről meg átokról, vagy miről beszéltél. Csapkodtál és kiabáltál. - Nem nyitottam ki a szemem de újra éreztem a torok szorító dühöt, az elkeseredést, ami az elmúlt éjjel kínozott. Gyerekes dolog volt, szégyelltem magam. Hiszen nem volt értelme. Nem hallott engem senki, csak az éjszaka, az út menti fák és egy öreg csavargó. Évek nem

válnak semmivé. Ami elmúlt, azt soha senki nem hozhatja vissza. Ha valakinek, nekem tudnom kellene ezt.

Az öreg nem várta, hogy mondjak bármit is. Ő is ismerte ennek a fájdalmas, sodródó életnek az összes kisebb és nagyobb kínját. Vannak kérdések, amikre majd csak az isten válaszol. Majd egyszer. Persze remélhetőleg még nem ma és nem holnap...

Az út, úgy látszik, elfogyott alólunk, és a teherautó nagyot zökkenve megállt. Az öreg már lent állt az úton és a sofőrrel beszélgetett, mikor én végre kibukkantam a ponyva mögül. Egy benzinkútnál álltunk. Az erőtlen, árva napsugarak még mindig hiába próbálták megtörni a reggel hidegét. Örültem, hogy nem felejtettem el magammal hozni a kabátomat. Leugrottam az öreg mellé. A sofőr a kút mellett álló rozoga gyorsbűfé felé intett. - Odabenn találkozunk! - Aztán eltűnt a teherautó másik oldalán. Az öreg rám nézett. - Meghívlak még egy kávéra. - És a meleg, hívogató bádogházikóra mutatott. - Neked van erre pénzed? - kérdeztem hitetlenkedve. - Egy haverért mindenre képes vagyok. - mondta. A ráncai nevettek. Elindult a bejárat felé és én fejcsóválva követtem.

Benn meleg volt és ételszag. Mélyet, jólesőt szippantottam a hívogató illatokból. Nemsokára ott állt előttünk két igazi, meleg kávé. - Na jó, elismerem, ez valamivel jobb, mint amit tőlem kaptál... - Én nevetve bólintottam. Lassan kortyoltam, hogy sokáig tartson. Hálás voltam az öregnek. Már el is felejtkeztem az elmúlt szörnyű éjszakáról és a különös beszélgetésünkről, amikor az öreg megint megszólalt.

- Sokfajta pokol létezik ebben a tetves életben, én legalább is sokat láttam már. De azt hiszem, a legrosszabb a magány. - Micsoda filozófusok járnak manapság inkognitóban az utakat, gondoltam magamban. Igaz, hogy talán csak a magunkfajtának van ideje megállni és gondolkodni. - Kevés olyan város, vagy falu van ebben az országban, ahol ne jártam volna, és ahol ne találkoztam volna elkárhozott lelkekkel, akik a halált várják, mint egy messiást. Ma éjjel azt gondoltam, igazságtalan az élet, hogy egy olyan fiatal embernek, mint amilyen te vagy, nem adatik meg a lehetőség a boldogságra. Legalább egyszer. Persze nem tudhatom, lehet, hogy elszalasztottad... Lehet, hogy te magad se tudod, mikor. Ezen töprengtem, ahogy néztelek. Mintha vártál volna valamire. Valamire, amitől félsz. Nem így volt?

Nem néztem rá. A kávémat figyeltem, a fekete mélységet. Hideg volt. Nem féltem, pedig most már volt okom rá. Csak valahogy még magányosabbnak éreztem magam, mint életemben addig bármikor. Megéreztem egy pillanatra, mennyire megváltoztathatatlanul más vagyok, mint ez az öreg. Mint bárki ezen a tetves világon. Az öreg tudta, hogy nincs mit válaszolnom. Nem is nézett rám. Ott ültünk, kétes alakok egy bűfében egy koszos ablak előtt. Hangja beleveszett a cigarettafüst és az emberi hangok kódébe. Egyedül voltunk.

Újra átéltem az előző éjszaka illatait, színeit és a dühöt, ami égetett. Éreztem a monoton rázkódást, a tea illatát. A fáradtságot. Tudtam, hogy itt az idő, nem várhatok tovább. Aznap éjjel nem volt szabad aludnom. Nem lett volna szabad.

- Nem kellett volna látnom a másik arcodat, igaz?

Az öreg hangja színtelen volt, elgondolkozó. Egy papírszalvétát simogatott maga előtt. - Tudod, azon gondolkoztam, hogy alighanem jó kis pénzt kereshetnék veled. Micsoda sztori lenne... Teljes oldalas tudósítás, meg címlapfotó, vagy mi. Ezen morfondíroztam egész éjjel. Pénz... hasznavehetetlen dolog, de mennyi boldogság-morzsát kapnék érte... Egy jó télikabát... egy ebéd... ágyban alhatnék... egy borotva... a hajvágás túlzás lenne. - Bocsánatkérően elmosolyodott. - Elmehtének megnézni a gyerekeimet.

Felnéztem rá. - Vannak gyerekeid?

Bólintott. - Három is. Az anyjukkal élnek. Nem is tudnak rólam. Talán jobb is így. De néha... nagyon hiányoznak. - A szalvétával babrált, aztán sóhajtott. A sóhaj fehér ködként ült a szürke ablaküvegen.

- Nem félsz? - kérdezte. Megráztam a fejem. Újra sóhajtott. - Látod, ez a baj velem... De talán nem is baj. Még tudok tükörbe nézni.

Múlt éjszaka megint itt volt az ideje. Hány hosszú éve már, és mindig a rettegés, hogy valaki észreveszi a titkomat... Olyan ez, mint pestisesnek lenni és titkolni a betegség jeleit. Ha valahol gyanítani kezdenek valamit, útnak kell újra indulni. Ha túl sokáig maradok valahol, egy napon eljön a búcsú és megint az úton találom magam. Ha megszeretek valakit, mennem kell. Ha valahol az irataimat kéri, menekülnöm kell... Nincs megállás.

Ittam egy kortyot, aztán vártam, hogy megkérdezze. Nem kellett sokáig várnom. Óvatosan kezdte, nem tudta, meddig mehet el, de hajtotta a kíváncsiság. Az apró ráncok közül megmegcsillant a szeme. - Mióta... mióta történik ez veled? - Megforgattam a poharat. A kávé kezdett hűlni.

- Nem is tudom... régóta. Túl régóta. Azt hiszem, huszonhárom, vagy talán huszonnégy lehettem, amikor kezdődött. Nem szeretek emlékezni. - Túl sokat hagytam magam mögött, ahhoz, hogy legyen erőm visszanézni. Apámra gondoltam. A húgom kedves arcára. A fiamra, akit sohasem láttam. Nagy árat fizettem a gögömért. Bárcsak vissza lehetne forgatni az idő kerekét. Sokszor eladtam volna a lelkem, - ha még egyáltalán az enyém lett volna.

Nem szóltunk, sokáig. Aztán az öreg összeszedte magát. - Mi ez az egyezség? Hogy... honnan jött ez az egész? - Láttam, hogy nehezen tud csak szavakat találni a kérdéseihez. Válaszolni sem volt egyszerű. - Hosszú történet.

Az öreg fészkelődni kezdett a székén. Ahogy beszélt, az arca lassan kipirosodott az izgalomtól. - Én... én annyit gondolkoztam ezen az egészen. Arra gondoltam... - óvatosan rám pillantott - hátha én is... visszakaphatnék valamit... egy kicsi darabot az életemből... Tudod, ez olyan lenne, mint... újjászülni... egy második lehetőség... Te segíthetnél nekem... - Megragadta a kezemet. - Segítened kell! - Néztem az arcát és eszembe jutott egy töprengő fiatalember arca, aki azt hitte, megtalálta azt, amire igazán szüksége van. Sóhajtottam.

- Nézz rám - mondtam - csak veszíthetsz. Hidd el, én tudom. - Végtelennek tűnő percek alatt hallgattunk. Elkerültük egymás tekintetét. Nem volt nehéz kitalálnom, hogy mennyire csalódott, bár azt hiszem, valahol lelke mélyén nem is számított más válaszra. Úgy éreztem, tartozom annyival ennek az embernek, hogy elmondjam neki azt, amit még soha senkinek sem mondtam el. Ő volt az első, aki átvett egy kicsit a teherből, amit egyedül cipeltem a vállamon annyi éven át. Amíg beszéltem, elgondolkodó arccal figyelt engem. Meg akart érteni. Hálás voltam érte.

- Magam sem tudom, hogyan kezdődött. Azt hiszem, akkor, amikor a szüleim meghaltak egy autóbalesetben. Én csak tizenöt éves voltam. Nem értettem semmit. De sokat töprengtem, éveken keresztül. A halálról, az életről. Arról, hogy igazából hogyan is kellene élni... Nagy teoretikus voltam. - Keserűen elmosolyodtam. Fájtak az emlékek, nem sikerült elég mélyre ásni őket. Pedig mást sem próbáltam ennyi éven át... - Arra gondoltam, hogy talán ha más ritmusban élhetne az ember... - Nem voltam biztos benne, hogy el tudom-e magyarázni. Nem volt egyszerű feladat.

- Arra gondoltam, át kellene rendezni az egész életet. Egy ideig fiatalon kellene élni, aztán egy ideig öregén. Beosztani az éveket, mindig csak annyit leélni egy-egy életkorból, amennyit az ember elbír... Egyszerre élni át minden szakaszát az életnek. Jobban el lehetne osztani a

feladatokat, az örömet és a fájdalmat. A felelősséget. A szeretetet... Tudod, anyámat nem tudtam úgy szeretni, amennyire lehetett volna, amíg élt... Apám arcára nem is emlékszem már... Kicsi voltam. Nagyon sok mindent nem értettem még. Arra gondoltam, sokkal jobb lehetne úgy, ahogyan én gondoltam ki ezt az egészet. Úgy hittem, megtaláltam a megoldást. Csak éppen... nem volt, aki rábólintott volna. Aki azt mondta volna, jól van, fiam, legyen úgy, ahogy akarod... Talán ha hittem volna valamiben, másképp alakult volna az életem. De én sohasem hittem Istenben. Az én egész elméletem kizárólag a kökemény racionalitás talaján állt.

Minden szavamra figyelt, időnként bólintott. Nem sürgetett. Láthatólag megfeledkezett saját csalódottságáról és várta, hogy folytassam. - Kigondoltam a részleteket is. Mondjuk, két vagy háromnaponta elég lenne néhány órát az öregségre szánni, néha többet, ha van rá idő. Egyfajta meditáció lenne ez, úgy gondoltam. Előretekintés. Elmélyülés... És fájdalom. Aztán visszatérve saját időmben, fiatalként élhetnék azokkal a tanulságokkal, amikkel a néhány óra alatt gazdagabb lettem. Olyan egyszerűnek és logikusnak tűnt az egész. - Sőhajtottam. - Persze ott voltak a fontos részletek. Igazolványok, adatlapok. Nem szabad feltűnően fiatalnak lenni hetvenévesen... Dehát végül is huszonnégy lehettem, mikor elkezdődött. Harmincévesen azt mondták, milyen fantasztikusan tartom magam... Negyvenévesen harmincnak látszottam. Vagyishogy annyi is voltam... Közben óráról-órára leéltem a többi időt... - Fáradtan vállat vontam - Nem tudom, hogy az az idő, amit öregem töltök, mennyivel a halálom előttről származik. Így azt sem tudhatom, mikor halok meg. De már nem lehet messze. Azt hiszem, öregem elég beteg vagyok.

- Hány éves vagy... igazából? - kérdezte az öreg halkán. Nem láttam érzelmeket az arcán. Nem tudtam, elhiszi-e amit mondok, vagy örülnék gondol. Végül is örület ez az egész.

- Hatvanhét. - mondtam halkán. Az öreg hátradőlt a székében és ivott egy korty kávé. - Akkor nyolc évvel idősebb vagy nálam. - Mondta elgondolkozva. - Ugye nem baj, hogy letegeztelek? - Mind a ketten elmosolyodtunk. Aztán csendesen azt kérdezte. - Szerinted... van Isten?

- Talán van, talán nincs. Nem tudom. Nem tudom, mi volt az, ami meghallgatott. Egyszer... azt vettem észre, hogy ahogyan magamba fordulva figyelem a lélegzetem, valahogy minden megváltozik... Akkor történt először. A tükörben egy ráncos, öreg arcot láttam.

- Megijedtetél. - Nem is kérdezte, inkább mondta, közben elgondolkozva bólogatott.

- Képzelheted... Rettenetes volt. De aztán eszembe jutott... ha ez az, amit akartam, csak akarnom kell, és megint minden a régi lesz. - Az öreg bólogatott, a kávéját nézte. - Tiszta sor. - mondta. - Milyen egyszerű az egész... - Egy ideig hallgattunk. Milyen egyszerű, igen.

- Remélem, nemsokára vége lesz. - Elfogyott a kávé. Kinéztem az egyre világosodó égre. Megint üres volt a fejem. Egy perccel ezelőtt még a múlt visszhangjai töltöttek be. Most már ismét csend volt. Az öreg szóltanul forgatta a poharát. A szomszéd asztaloknál ülők beszélgetésének zaja vastag függönyként borult körénk.

Megkönnyebbültem. Jó volt, hogy valaki meghallgatott.

- Egyet azért nem értek. Miért nem kezdesz valamit azzal, ami maradt? - Csodálkozva néztem az öregre. Nem értettem, mire gondol. - De hisz megteheted! - mondta - Hiszen naponta legalább egy pár órára még a tiéd a világ! Nem igaz? - Rám mosolygott ezernyi ráncával. Eszembe jutott a fiam. Hány éves is lehet most? Tíz, tizenegy? Ha legalább egyetlenegy órára, egy percre láthatnám... Olyan érzés volt, mintha honvágyam támadt volna. Az ismerős utcákra gondoltam, az arcokra, a rég elfelejtett szavakra, egy furcsa kis érzésre a gyomrom tájékán... Otthon lenni valahol... vajon lehet még?

Hirtelen felbukkant valami a múlt homályából. Egy emlék. Az öreg engem figyelt, mintha olvasni akarna az arcomról.

- Valamikor régen, gyerekkoromban... úgy hittem... - elmosolyodtam - ... úgy hittem, hogy a fák... - Felidéztem az erdőt a házunk mellett, az óriás törzseket, a susogó levelek táncát, ahogy gyerekszemmel láttam. Az erdő óriásai gondolatban újra összeborultak a fejem fölött. -... hogy a fák örökké élnek.

Csak oda kell tenned a kezed az öreg, kérges törzsre, és megérezed a tenyered alatt a lüktető életet. És akkor, abban a pillanatban újra megéreztem az ereimben a vér lüktetését, és azt az eszeveszett bizalmat, ami betöltötte a napjaimat valamikor nagyon régen.

Az öreg velem szemben mosolyogva figyelte az arcomat. Amikor ránéztem, bólintott. Ugyanarra gondoltunk.

Amikor a sofőr megtalálta az asztalt, már csak az öreg ült a helyén. Előtte egy üres pohár, elgondolkodva nézett maga elé. A másik leült vele szemben.

- Van cigid?

- Úgy tudtam, nem dohányzol. - Csodálkozva nézett az öregre. Amikor találkoztak, az öreg egy gyerek szájából szedte ki a cigarettát, és nagyon mérgesen magyarázott valamit a megszeppent fiúnak az egészség fontosságáról, meg a káros szenvedélyekről. A sofőr mentette ki a gyereket a kellemetlen helyzetből. Ő maga nem tudott meglenni egy napot sem valamelyik káros szenvedélye nélkül...

Nézte az öreget, ahogy nagy élvezettel rágyújt. A finom füst nemsokára körülvette őket. Az öreg elégedetten sóhajtott és magyarázólag hozzátette. - Én már eleget éltem, nekem lehet...

A sofőr elmosolyodott, és nekilátott a vacsorájának. - Hát a barátunk? Hová tűnt? - kérdezte teli szájjal. Az öreg nem válaszolt, sokáig nézett ki az ablakon az egyre világosabb égboltra. Valahol messze ott a horizont, ahol az ég a földre hajol. Ha odaérsz, gondolta, rájössz, hogy káprázat az egész. Újabb horizontot találsz és az utad tovább vezet. A sofőr már befejezte a reggelijét, amikor újra megszólalt.

- Új életet kezdett. - mondta halkan. - Sohasem késő.

Fölállt, zsebébe rakott egy gondosan összehajtogatott papírszalvétát az üres kávéspohár mellől, és csillogó szemével a sofőrre nézett. - Indulhatunk!

A JELKÉP

Senki sem értette igazán a jelképet. Beszéltek szeretetről, türelemről, megbocsátásról. Csodáltak, nap mint nap hódoltak előtte, de nem szerettek azon töprengeni, vajon van-e értelme ezeknek a formalitásoknak. Egyszerűbb volt egyik napról a másikra élni, lekötötték őket a mindennapok gondjai és örömei. Nem jutott idejük elmélkedni a jelkép valódi értelmén. Talán nem is érdekelte őket igazán.

Történt egyszer, hogy egy kereskedő megbotlott az utcán egy ott heverő kőben és elesett. Kiborultak a kezében cipelt óriási kosarak és az ezernyi apró csecsebecse, amit a kosarakban magával hozott, szanaszét gurult az utca kövén. A kereskedő keserves jajveszékelésbe kezdett, miközben megpróbált a lehető legtöbbet megmenteni a kövek alá guruló apróságokból. Az emberek köréje gyűltek, figyelték, de nem segített neki senki sem. Akkor hirtelen katonák özönlöttek elő a semmiből. Megragadták a kapálódzó embert. Először segíteni akartak rajta, aztán a csapkodó, jajveszékelő ember felbőszítette őket. Megütötték. Az ütések egyre újabbak követték. A vér apró erecskében folyt végig az utcakövek között, magával ragadva az apró, csillogó gyöngyöcskéket.

A tömeg hamar szétoszlott, de még sokáig vitatkoztak egy korsó sör mellett, a legelőkön vagy vacsora közben, vajon helyes volt-e éppen ott, éppen úgy, éppen ezt tenni éppen ennek vagy annak. Az ájult ember két napig feküdt az utca kövén. Sokáig tartott, amíg végre meghalt, magára hagyatva a közönyös ezüstöskék égbolt alatt. Az utca porából néha azóta is ki-kivillan egy-egy apró gyöngy, és olyankor valahol egy másik világban, ameddig emberi szem nem lát el, megcsillan egy könnycsepp válaszként.

KIS OROSZ NYELVLECKE
KEZDŐKNEK, ÚJRAKEZDŐKNEK,
KÖZÉPHALADÓKNAK ÉS
HALADÓKNAK
FIÚKNAK ÉS LÁNYOKNAK,
FELNŐTTEKNEK ÉS GYEREKEKNEK
KÉT ÉV GARANCIA!
EGYÉB ELŐTANULMÁNYOK
NEM SZÜKSÉGESEK

- Привет !

- Пока !

ÁLLÓKÉPEK

Avagy jelenetek egy szobor életéből

Este van és esténként nem sokan járnak erre. Csak a madarak énekelnek. Fázom.

A gyerekek délután szoktak jönni. Szeretem hallgatni a csivitelésüket és nézni, ahogy játszanak. Érdekes érzés lehet *futni*... Az uzsonnásdobozaitak leteszik a kis kőpadra itt nem messze. Néha elkíséri őket egy-egy csendes-mosolygós édesanya. Olyankor jóval nyugodtabb a játék.

Az utóbbi hetekben háborút játszanak. Két csapat küzd egymás ellen. Bújócskáznak, vitatkoznak, kergetőznek. Sokat vitatkoznak, főleg azon, hogy mi „számít”, és mi nem. Kipirul az arcuk, ahogy egymást túlkiabálva próbálják az igazukat elfogadtatni a másikkal. Aztán hazamennek, és szinte fájoan zúg a csönd körülöttem.

Vajon mit értenek azalatt, amikor azt mondják, hogy *nem-igazsáág*?

Hétfő délben egy fiatalember éppen itt állt meg mellettem egy újsággal a kezében. Legalább én is olvashattam. Ritkán jutnak el hozzám a nagyvilág hírei...

Szóval valami távoli országról meg a szomszédjáról tudósítottak, még sohasem hallottam róla. A fiatalember olyan sokáig böngészte a társskereső rovatot, ami a másik oldalon volt, hogy bőven elég időm volt elolvasni az egész cikket. Az egyik országban valami rettenetes fegyvert fejlesztettek ki a tudósok és nemrégén ki is próbálták. A szomszéd ország és az egész világ nagyon meglepődhetett ezen, ahogy a cikkből kitűnt, mert ez egy szegény terület volt, ahol sok ember hal éhen évről évre. Szóval most a szomszéd ország biztosítékot követel... hogy ne támadják meg ezzel a fegyverrel, ha jól emlékszem.

De persze nem biztos, hogy mindent jól értettem. Hosszú cikk volt és én egészen kimerültem az olvasásban. Hiába, a rendszeres gyakorlat hiánya meglátszik az emberen... Szívem szerint az alatta lévő írást is elolvastam volna, de időközben a fiatalember faképnél hagyott. Talán nem is baj, mert a cikk sajnos átlógott a következő oldalra és így úgysem tudtam volna a végét.

Szerelmespárokat is látok erre, sokszor. De főleg este. Van, hogy itt állnak meg beszélgetni. Hiszen itt van nem messze a pad, amiről már meséltem, és a fáim nagyon szépek.

Persze jórészt megszokásból nevezem őket az én fáimnak. Akkor kerültek ide, amikor én. Láttam őket felnőni. Most már hatalmasak és erősek. És én úgy ismerem őket, ahogyan semmi mást a világon. Semmit, magamat beleértve. Hosszú évek alatt megtanultam megérteni őket. Látom az örömuiket, ha esik az eső. Látom a fájdalmukat, ha megbetegsznek. Az ő gondolataik nem öltenek testet, de *jelen vannak*. Mint egy dallam-meander, körbeszövik az időt, amelyben élnek. Szeretem a fáimat. Azt hiszem, ők pedig ezért cserébe elfogadtak engem. És nekem ez sokat jelent.

Persze az emberek egészen mások. A gondolataik formát öltenek és kibomlanak, mint egy születő lepke. Aztán eltűnnek, és én nem tudom követni őket. Nincsenek állandóan jelen, mint a fák, de ha itt vannak, intenzitásuk elnyom minden más dallamot. Figyelem és próbálom

megérteni őket, ahogyan a fáimat is. De ők mások. Vagy talán csak én nem vagyok elég kitartó.

Pedig időm van. Időm... van.

Egy fiú meg egy lány sokáig minden este erre jártak. Leültek a padra, és sokszor addig beszélgettek, amíg a hajnal meg nem szürkítette az eget. Hallgattam őket és boldog voltam.

Pedig a hajnalok megint hidegek. Reggelenként néha dér csipkézi a fűvet. Az évszakok örök változása talán olyan lehet, mint a szerelem lüktetése. Persze sohasem tudom meg. Ez az ő titkuk, nem az enyém.

Már egy hónapja nem látom őket. Talán összeházasodtak és elköltöztek egy messzi-messzi városba. Talán egyszerűen csak máshová járnak és egy másik padon beszélnek költészetről és a szerelemről. Talán...

Ma megint olvastam újságot. Egy öregúr hozta. Fáradt lehetett, leült ide mellém a kőtalapzatra.

Színes magazin volt, csupa érdekes rövidhírről. Egy világhírű színész új szerelme, bemutató az operában, csupa ilyesmi. Aztán politikusok magánélete, és hírek a nagyvilágból. Meglepetten fedeztem fel a távoli ország nevét egy szalagcímen. Már egészen elfeledkeztem róla. *Fenyegetés a világ végéről... újabb egyeztető tárgyalások zárultak le eredménytelenül... a két ország vezetői háborúval fenyegetőznek... Pandóra szelencéje újra kitárult... rossz kezekben veszélyes lehet az egész világra...*

Még másnap is visszhangoztak bennem ezek a baljós sorok. De azzal vigasztaltam magam, hogy az öregurat biztosan megmosolyogtatná az aggodalmam, mert egyetlen pillantásra sem méltatta a cikket. Inkább a sporthíreket olvasta a másik oldalon. Valószínűleg sok ilyet látott már.

A gyerekek mostanában egyre nagyobb zajt csapnak. Különös, egyre többet vitatkoznak. Mintha tükörképei lennének a felnőtt világnak. A viták pedig továbbra is arról folynak, mi *ér* és mi *nem*.

Tegnap ismét láttam azt a lányt, akiről azt gondoltam, férjhez ment vagy elköltözött. Nagyon sápadt volt és valahogy szívszorítóan elhagyatott. Ült a padon, ahol azelőtt ketten ültek. Talán sírt. Mi történhetett?

Ma leesett a hó. Eltakarja az egész környéket, a fáimat, az utat, a szomorúarcú lány lábnyomait. Vastagon ül a padon. Senki sem jár most erre. Még a madarak is elkerülnek minket. Van ebben valami végtelenül békés. És valami végtelenül nyugtalanító.

Most hógolyóval folyik tovább a csata a két gyerekcsoport között. Talán így *golyókkal* még ádázabb a harc, mint eddig. Nem csatát mondanak, hanem *háborút* - és ha eltalálják egymást, mintha ezer torok sivítaná: meghaltál. Megháltál, *meghaltáááá*.

Milyen érzés lehet *meghalni*?

Két egyetemista beszélgetett a padon tegnap este. Arról a szörnyűséges fegyverről beszéltek és a távoli két országról.

Gúnyolódva emlegették az egész dolgot, vihar egy teáscsészében, mondták... Meg arról beszéltek, amit az újságok is írnak. Hogy ha mégis elmérgesedik a helyzet, akkor az egész világot fenyegeti a veszély. Politikai játékszabályokról beszéltek. Hogy kiszivárogtatták, hogy tulajdonképpen egyáltalán nem akarnak fegyveres konfliktust, mert tisztában vannak a következményekkel. De hogy ennek ellenére az egyik fél nem léphet, amíg a másik nem biztosítja a számára a presztízavesztés nélküli visszavonulás útját.

Alig tudtam megjegyezni... *presztízavesztés nélküli visszavonulás*... Mit értenek ez alatt? És miféle játékszabályokról beszéltek?

Hát ez az egész csak *játék* lenne?

Aggódom a lány miatt.

Elég rendszertelenül látom, de azért minden héten eljön. Néha azon kapom magam, hogy szólítom hangtalanul, ahogyan a fákat szoktam. De sohasem válaszol nekem. Nem tudom megvigasztalni, akárhogy szeretném.

Tegnap összeverekedtek a gyerekek. Az egyik kisfiú vérző orral szaladt haza. Még sohasem láttam őket ilyen hidegvérűnek, ilyen... *felőttnek*. Ma is eljöttek, de az a kisfiú nem volt köztük. Félttem, hogy valami komoly baja esett, de aztán hallottam, ahogy a kis barátai egymásnak mesélik, hogy csak a szülei nem engedték.

Megkönnyebbültem. Mintha egy nagy kő esett volna le a szívemről. A szívem helyéről.

Most már mindenki a háborúról beszél.

Mégsem csak játék volt. Inkább egy hihetetlen sakkjátszma, ahol előnyökről meg *presztízvesztés nélküli visszavonulásról* beszéltek, és ahol senki sem volt hajlandó elsőként engedményeket tenni. Aztán addig fenyegették egymást, amíg saját presztízsük megőrzése érdekében kénytelenek voltak beváltani a fenyegetést. És most háborúban állnak egymással. Két kis szomszéd állam a Világvégén, ahol milliók nyomorognak és éheznek, sakkozik egymással. És patthelyzet alakul ki. Most a határ két oldalán felsorakozott a két hadsereg, harci indulókat játszanak, és farkasszemet néznek egymással. És ott az a rettegett fegyver - *mind a két oldalon*. Mindkét félen azt kiabálják, hogy ha ők *megnyomják azt a gombot*...

És a nagyvilág csak most vette a jelzést. Ahogy az újságokból kitűnik, békekötőket meg közvetítőket küldözgetnek, és kétségbeesetten próbálnak megoldást találni. Az egyik lány, akit gyakran látok itt, legyintett; ugyan, már annyiszor hallottunk ilyen vészhelyzetekről. És *még mindig élünk*...

De meddig? - kérdezte a barátnője. Mind a ketten hallgattak, aztán felálltak a padról és elindultak hazafelé. Sokáig néztem utánuk.

Miközben a levegő zsongott az új tavasz illatával és a háborús fejleményektől, a magányos lányt egyre ritkábban láttam. Rettenetesen sovány lett és a fájdalom hosszú, kegyetlen jeleket hagyott az arcán. Amikor mégis jött, mindig odaült a padra és magába mélyedve ült hosszú percekig. Bár reménytelen volt, mégis minden alkalommal megpróbáltam elérni. Annyira szerettem volna segíteni, akár csak egy egészen kicsit is, hogy szinte fájt.

De ma... ma történt valami.

Hallottam egy hangot. Nagyon távolról jött és testetlen volt, akárcsak a fák éneke. Valahogy mégis ahhoz a lányhoz tartozott ott a padon. Figyeltem, minden erőmet megfeszítve.

Egy kisgyerek hangja volt. Énekelt. A szavak lassan álltak össze, nem hangról hangra, hanem inkább érzésről érzésre, testetlenül és mégis jelenvalóan, mint egy végtelen folyam.

Semmit sem bánok, énekelt a hang.

Semmit, csak azt, hogy nem tudlak megsimogatni...

nem tudom megfogni a kezed,

és nem tudom elmondani neked... hogy köszönöm...

köszönöm az életemből azt a három hónapot,

amit veled együtt élhettem át...

És azt, hogy ne haragudj magadra.

...én

nem haragszom rád.

A lány nemsokára felállt és elindult végig az úton, és én nem tudtam elmondani neki, hogy már régen, régen megkapta a feloldozást.

A háború fenyegető jelenné vált az emberek életében. Félelmet láttam a szemekben és tétovázó hangokat hallottam magam körül. Mintha kicsúszott volna a világ alól a talaj. Csak a fáim voltak egykedvűek. Jött az ősz, aztán a tél és a napok mit sem törődve a világ aggodalmaival, csak jöttek egymás után.

De addigra én is megértettem, hogy egykedvűségük merő ostobaság. Megértetem, hogy ha a háború tényleg eljön az emberekért, nem hagy itt minket sem. Nem lesz pad, nem lesznek fák többé. El akartam ezt mondani a fáknak, de nekik nincsenek az ilyen dolgokra szavuk. Magamban kellett megbirkóznom a gondolattal. Nem volt más választásom.

Sokféle elképzelésem volt akkoriban a végről, a nagy pusztulásról. Néha úgy képzeltem, a nagy robbanás után semmi se marad majd, csak egy *üres hely*, ahol azelőtt élet volt. Néha úgy gondoltam, minden szürke lesz és kopár. Elképzeltem, hogy a mi környékünkön is minden szívszorítóan élettelen, csak a pad betonlábai maradnak, törmelékek a sétányból... És... *én*, örök mementójaként egy egykor letűnt világnak. A soha meg sem született kislány hangjára gondoltam, a szerelmespárra a padon, a szavaikra... a lány fájdalomtól megkövült arcára... az öregúrra az újsággal a kezében, a vérző orrú kisfiúra a csapatból, a hógolyókra és a háborúra...

Aztán teltek a napok. A hónapokból évek lettek, évtizedek.

Lehetséges, hogy tévedtem, és mégis a fáknak van igazuk. Ők egykedvűen nézik a világot, hiszen nem tehetnek semmit *érte* - és persze ellene sem.

De én... én nem a fakoronák magasságából látom az embereket. Hiszen emberalakot adtak nekem. A földön állok két lábbal, akárcsak *ők*. A szemükbe nézhetek, bár ők nem tudják, hogy látom őket. De ennyi tavasz, nyár, ősz és tél alatt végre rájöttem, hogy jobban ismerem őket, mint ők önmagukat. Hiszen a szívük álmodott meg és a kezük alkotott.

Egyébként ma is csöndes napunk volt. Így estefelé nem sokan járnak erre. Csak a madarak énekelnek.

KÖRHINTA

Megint itt vagyok; ismerős falak néznek le rám. Üvegszemeikben mereven csillan meg az eltévedt napsugár. A hosszan futó, régi repedésben egy smaragdzöld gyík fut végig. Ismerem ezt a házat, a repedést, a sötét ablakokat. Talán a gyíkot is. De ha mégsem, a szemében a fény csillanását igen. Mert az ide tartozik, ehhez a helyhez. Talán már én is része vagyok, évezredek óta, tudatos része a tudattalan egésznek. Talán.

Nem kell hozzáérnem a lépcső mellett futó aranybarna fakorláthoz, hogy tudjam, hol billen ki a helyéből. A kilincseket az én kezem koptatta olyan fényesre. A lépcsőház hangjai ott zümmögnek a fülemben éjjel, amikor kinyitom a szemem, akárhol vagyok is. Az ereszt ritmust kopog, ha esik az eső, ti-ti-tá-ti, ti-ti-tá-ti. Ti-ti... Ha télen hó fedí el a tetőt, eltűnnek a megfakult cserepek, és fehér prémszegélyt kapnak a repedések a falakon. És az emberek; ők is ide tartoznak, ehhez a helyhez, elszakíthatatlanul, mint a fényhez a színek.

Már annyiszor léptem át ezen a régi, szüette küszöbön. Annyiszor néztem ennek a helynek a szemeibe, az üveg és emberi szemekbe. Annyi mosolyt és fájdalmat láttam és éreztem már. Annyiszor léptem túl saját korlátaimat, szorongató félelmeimet, hogy újra és újra, ki tudja hányadszor újra szembetaláljam magam velük.

Miért félek hát? Torkom mélyén, fojtogató gombócba gyűrve ott a válasz: hátha *ma...* ma nem sikerül. Hátha ma történik valami olyan... amit nem tudok még elképzelni sem.

Érzem, hogy valami rettenetesen nehéz terhet cipelek belül, mint minden alkalommal, amikor megérkeztem ide. Tudom, hogy a gombóc fojtogatóbb lesz minden lépéssel, mint eddig is mindig. De a kezem már a kilincsen van. És a következő pillanatban hallani fogom az ajtó csapódását a hátam mögött, és lépteim szünni nem akaró kopogását, felfelé a lépcsőkön.

APOKRIF

Sok olyan ősi irat maradt ránk, amelyik igényt tarthatna arra, hogy bekerüljön a Biblia könyvei közé. Ezeknek az ún. apokrif iratoknak a keletkezési ideje nagyjából azonos a kereszténység szent könyvével és megírásuk szándéka is hasonló: az élet nagy kérdéseire keresnek egyetemesen érvényes választ.

A Biblia jelenleg ismert formája különböző időből és forrásokból fennmaradt leírások, elmélkedések és levelek átrostálása és megszűrése eredményeként alakult ki. A válogatás során a szubjektív elemek vitathatatlanul érvényre kellett hogy jussanak. Így fordulhatott elő, hogy némely figyelemre méltó, igen nagy kulturális és vallásetikai jelentőséggel bíró írás kimaradt a válogatásból.

Most ezek egyikéből idézünk egy rövid részletet.

Elihu és Bildád

*/ Binszenjuni tekercsek;
második, töredékes tekercs
8.-37. bekezdések/*

„...és megjelenne az ÚR az ő hűséges szolgájának, Elihunak, nagy fényesség közepette, az ő háza népének színe előtt. Ők pedig mind leborulának előtte és áldák az ÚRnak nevét.

Az ÚR pedig mondá: „Menj hűséges szolgám, Elihu, indulj URad és Istened követeként, indulj Bildádba!” És Elihu, az ÚRnak hűséges szolgája elindult vala késlekedés nélkül, ahogy azt az ÚR meghagyta neki. Hátrahagyta az ő feleségét, egész házanépét és minden marháit, és indult vala Bildádba. Ahogy azonban a várost a háta mögött hagyta vala, elgondolkozék Elihu az ÚRnak szándékáról és megingott vala eltökéltségében. Mert nem talált más Bildádot az ő emlékezetében, mint az ő ifjúkori játszótársát, akivel együtt vágtak vala neki a férfikor ösvényének. Végigvevé hát Elihu az összes városnak nevét az ő elméjében, ahol valaha megfordult vala, de nem talált más Bildádot az ő emlékezetében, mint az ő ifjúkori játszótársát, akivel együtt vágtak neki a férfikor ösvényének. És végigvevé Elihu az összes országnak, tengernek és hegynek nevét az ő elméjében, amiről valaha hallott vala a vándorkereskedőktől és árusoktól, de nem talált más Bildádot az ő emlékezetében, mint az ő ifjúkori játszótársát, akivel együtt vágtak neki a férfikor ösvényének.

Visszaméne tehát Elihu, az ÚRnak hű szolgája az ÚR színe elé és mondá: „URam, hogyan mehetne a Te hűséges szolgád Bildádba a Te követeként, amikor Bildád az ő atyjafia?” Az ÚR pedig mondá: „Ne kételkedjél, szolgám, Elihu! A kételkedők szíve és lelke a villás nyelvű kígyóéhoz hasonló, a hívők szíve és lelke pedig az angyalokéhoz. Mondottam tehát, menj hű szolgám, Elihu, indulj Bildádba, és ne késlekedjél!”

És Elihu, az ÚRnak hűséges szolgája elindult vala késlekedés nélkül, ahogy az ÚR meghagyta neki. Hátrahagyta az ő feleségét, egész házanépét, minden marháit és kételyeit és indult vala késlekedés nélkül Bildádba. Ahogy azonban a várost ismét a háta mögött hagyta vala, elgondolkozék Elihu az ÚRnak szándékáról és megingott vala eltökéltségében. Mert nem talált más Bildádot az ő emlékezetében, mint az ő ifjúkori játszótársát, akivel együtt vágtak neki a férfikor ösvényének. Végigvevé hát Elihu az összes városnak nevét az ő elméjében, ahol valaha megfordult vala, de nem talált más Bildádot az ő emlékezetének bugyraiban, mint az ő ifjúkori játszótársát, akivel együtt vágtak neki a férfikor ösvényének. És végigvevé Elihu az összes országnak, tengernek és hegynek nevét az ő elméjében, amiről valaha hallott vala a

vándorkereskedőktől és árusoktól, de nem talált más Bildádot az ő emlékezetében, mint az ő ifjúkori játszótársát, akivel együtt vágta neki a férfikor ösvényének.

Visszaméne tehát Elihu, az ÚRnak hű szolgája az ÚR színe elé és mondá: „URam, kételkedés ébredt a Te szolgádnak szívében. Hogyan mehetne a Te szolgád Bildádba, mikor nem ismer más Bildádot, csak az ő atyjafiát?” Akkor haragra gerjed az ÚR és mondá: „Mondottam, ne kételkedjél, szolgám, Elihu! A kételkedők szíve és lelke a villás nyelvű kígyóéhoz hasonló, a hívők szíve és lelke pedig az angyalokéhoz. Menj szolgám, Elihu, indulj Bildádba, és ne késlekedjél!”

És Elihu, az ÚRnak hűséges szolgája elindult vala késlekedés nélkül, ahogy az ÚR meghagyta neki. Hátrahagyta...”

(tizennyolc bekezdésnyi olvashatatlaná vált szövegrész következik)

„... de szívében kételkedés ébredt, ahogy azonban a várost a háta mögött hagyta vala, és megingott vala eltökéltségében. Mert nem talált más Bildádot Elihu az ő emlékezetének bugyraiban, mint az ő ifjúkori játszótársát, akivel valamikor együtt vágta neki a férfikor ösvényének, és akitől utazásai immáron húsz hosszú esztendeje távol tartottak.

Visszatére hát Elihu, az ÚRnak hű szolgája az ÚR színe elé és mondá neki: „URam, a Te hűséges szolgád nem érti, hogyan mehetne ő a Te akaratodból Bildádba, amikor Bildád az ő atyjafiának neve, akitől utazásai immáron húsz hosszú esztendeje távol tartják!” Az ÚR pedig megelégedé a kételkedők gyengeségét az ő szívében és elfordítá fényességes arcát az ő kishitű szolgájától, Elihutól.

Mert a kételkedők szíve és lelke a villás nyelvű kígyóéhoz hasonló, de a hívők szíve és lelke pedig len olyan, akár az angyaloké.

Megjelene ezért akkor az ÚR nagy fényességben az ő hűséges szolgájának, Bildádnak, az ő háza népének színe előtt. Ők pedig mind leborulának előtte és áldák az ÚRnak nevét.

Az ÚR pedig mondá: „Menj hűséges szolgám, Bildád, indulj késlekedés nélkül Elihuba a te URadnak, Istenednek követeként!”

És Bildád, az ÚRnak hűséges szolgája elindult vala késlekedés nélkül, ahogy az ÚR meghagyta neki. Hátrah...”

(töredékes tekercs - a szerk.)

PROSPERO PÁLCÁJA

Sok-sok évvel ezelőtt találtam rá. Sohasem kerestem, de amikor megláttam, tudtam, hogy ez az a pálca. Ez a két kopott, elnyűtt botdarab. Összeragasztottam.

Azóta egy pillanatra sem váltam meg tőle. Az életem egy darabja lett, elválaszthatatlan részemmé vált, énem egy különös nyúlványává.

Azelőtt már eleget éltem ahhoz, hogy tudjam, mit keresek. A válaszokhoz a megfelelő kérdések feltevésével jut el az ember. És nekem már készen álltak a kérdéseim, amikor megtaláltam a pálcát. Olyan volt, mint egy ajándék, egy csodálatos lehetőség. Belekapaszkodtam. De nem hagytam, hogy vezessen. Azt hittem, tudom az utat.

A tökéletest kerestem. Mégis akármire fogtam, mintha egy torz tükörbe néztem volna. Gyönyörű szavakat akartam és fájdalmas nyöszörgést zártam a teleírt papírlapok közé. Az eget akartam festeni és a sár nézett vissza rám a vászonról. Olyan volt, mint egy nyomasztó álom - végtelen folyosókon futsz, és egyre távolodik tőled a cél. A zene sírt és jajongott, amikor a hangszeremhez nyúltam. A fájdalom és a reménytelenség körülvelt, és megjelent mindenütt, ahol a szépet akartam kikristályosítani a világban.

De engem nem érintett meg a boldogtalanság. Eleinte nem értettem, hogyan lehetséges ez. Ahogy figyelni kezdtem magam, rájöttem, hogy valami addig ismeretlen nyugalom tölt el, szavak nélküli és állandó, mint a tenger zúgása. Sokat töprengtem a rejtélyen. Néztem a pálcát hosszú estéken át. Szerettem volna, ha beszélni tudna és megkérdezhetném tőle... miért. Miért nem tudom másoknak is láthatóvá tenni azt a békét, amit magamban érzek? Miért jelenik meg ehelyett mindenben, amihez hozzányúlok a fájdalom, a szomorúság? De az összeragasztott pálca jól őrizte titkait. Magamban kellett megtalálnom a választ.

Most már nem hagyom, hogy az akaratom vezéreljen. Rábíztam magam a pálcára és a saját lelkemben lakó táltosra. Talán egy nap én is eltöröm a pálcát. Ki tudja. De addig még sok-sok év telik el. Akkor majd rátalál valaki más, aki talán sohasem kereste. De tudni fogja, mi az, amit talált. És ha mégsem, ott lesz az egész élete, hogy rájöjjön.

A MÁSOLAT

Ötven év... Hát, ezen is túl vagyunk, gondolta fáradtan. Ünnepség, torta, meg minden; kedves tőlük, de igazán nem kellett volna. Visszatette a fogkrémet a helyére, de előtte még visszamasszírozta benne a krémet a nyílás felé. Azt mondják, a leggyakoribb válóok a fogkrémes tubus - mindenestre jó lesz vigyázni... Akaratlanul is elmosolyodott.

Az a sok év jutott eszébe, amit a feleségével töltött. Ők ketten elválaszthatatlanok voltak. Még mindig hosszan beszélgettek éjszakánként a sötétben, mint azokon az első együtt töltött hosszú estéken... Hát igen, a csönd ízét talán egyiküknek sem sikerült megismernie Éva leányai közül. Valami megfoghatatlan iszony választja el őket a hallgatástól. Nem hallják benne a zenét. Pedig a csendben ott az a dallam, ami végigkísérte az egész eddigi életét. Valami ismeretlen erő volt ez, amit biztosan érzett maga körül. Gyermekkorában kinevették, ha erről beszélt, vagy - ami rosszabb volt - csendben csodálkoztak rajta. Isten lenne, vagy a sors, a szerencse, eleve elrendelés?... Keresett, hosszú éveken keresztül. Könyveket olvasott, beszélt olyanokkal, akik azt hitték, tudják a választ... Ötven év. Néha még beszélgettek erről a feleségével a nyáresti félhomályban. De a keresés szenvedélyes tüze rég kihunyt már. Valahogy, maga sem tudta pontosan hol és mikor, megkapta a választ.

Leoltotta a villanyt. A hálósobában sötét volt. Bevackolta magát a takaró alá. Egy csillogó szempár figyelte.

Egy ideig csendben feküdtek. - Az a levél, amit kaptál, valami fontos?

- Nem, nem hiszem.

- Akkor jó - a tengerkék szempár ráragyogott - Boldog születnapot!

Egymáshoz bújva aludtak el.

A szoba kicsi volt és koszos. Nem ilyennek képzelte az ügyvédi irodát, amikor telefonon az időpontot egyeztette a titkárnővel.

- Megkaptam a levelet, igen.

- Nos, foglaljon helyet. Kér egy cigarettát?

- Nem dohányzom, vagyis már leszoktam.

- Na igen, az egészségre vigyázni kell! Ezt mondják. De persze a lemondás sem válhat az ember életformájává. Végül is valamiben meg kell halni...

Türelmetlen mozdulattal szakította félbe a kezdődő monológot. - Tulajdonképpen miről is lenne szó?

- Persze, a levél... Megbízom arra kéri önt, találkozzon vele. Az én feladatom, hogy elkísérem.

Az egész olyan szokatlan volt, hogy ismét kíváncsivá tette. De amikor pár perc múlva egy hatszemélyes, tágas luxusautóban ültek, ő és az időközben zavarba ejtően hallgataggá vált ügyvéd, már kicsit megbánta a döntését. Az ablakon át próbálta követni az útvonalat, de nemsokára teljesen idegen helyeken jártak. A kérdésre, hogy merre mennek, nem kapott választ. Kísérője elgondolkodva meredt maga elé. Talán maga sem ismerte az útvonalat. Az ablakon át poros, elhagyatott vidéket látott, egyforma tanyákat az út mellett.

Már jó ideje úton voltak, mikor a vezető lassított. Egy ember állt az út mellett. Megálltak mellette, és ő beszállt. Elindultak. Csönd volt, sokáig.

Új útítársuk egy fiatal férfi volt. Később hiába próbálta felidézni a vonásait. Egyedül fürkésző tekintetére emlékezett, a kíváncsiságra, ahogy figyelte őt. Úgy nézte, mintha minden mozdulatát egy életre meg akarná jegyezni. Volt benne valami, ami talán egy kicsit a fiára emlékeztette. Talán. Újabb tanyák következtek, ugató kutyák hangja törte meg a csendet újra és újra. A vele szemben ülő férfi végül megszólalt.

- Az ősz nagyon hirtelen jött az idén. Nem gondolja? - Őt nézte, vizsgáló tekintete nem hagyta figyelmen kívül egyetlen rezdülését sem. Hallgattak. A férfi elmosolyodott. - Arra gondoltam, hogy ön már... így az élete derekán... biztosan elgondolkodott az életéről. Az ember mérleget készít, mire is volt jó ez az egész? Megtaláltam-e azt, amit kerestem?... Itt tudnék-e hagyni mindent nyugodt szívvel?...

Sokáig csönd volt. Ki ez az ember? És miért beszélgetek vele itt, a semmi közepén az őszi és a halálról? A gondolatok túl gyorsan kavargtak a fejében. Nyugtalan volt.

A férfi szemébe nézett. - Miért hívott ide? Mit jelent ez a levél a szüleimről meg valami rendezetlen örökségről? Annak idején mindent elrendeztünk, azt hiszem nincsen semmiféle tartozásom. Mit akar tőlem?

- Egyszerűen csak kíváncsi vagyok magára. Az életére, a tapasztalataira. Az a levél csak arra kellett, hogy összehozzuk ezt a találkozót. Remélem, nem neheztel ezért rám.

- Most már semmit sem értek. Mit tud maga egyáltalán rólam?

A fiatal férfi mosolygott. - Sok ember van, aki szeretne most itt lenni, a helyemben. Sokan kísérték figyelemmel magát... Sokan örülnek a maga életének. Nem hiszi, ugye? Pedig igaz! - Láthatóan élvezte a hatást a másik arcán. Kényelembe helyezkedett és folytatta. - Lássuk csak... kiváló diák az iskoláiban, szereti a nyelveket és a vívást... Szavalóversenyeken vesz részt, igen jó eredménnyel. A gimnáziumi válogatott sikeres tagja a balesetéig, 1968-ban. Combnyaktörés, sokáig egyáltalán nem sportolhat. Ekkor fordul a figyelme a nyelvészet felé. Egyetem, majd doktorátus. A szakdolgozatának a címét elfelejtettem, de a nyelvfejlődés párhuzamaival kapcsolatos a latin nyelvekben. Azt mondják, kiváló munka! Persze valami nagyon fontosat kifelejtettem: találkozását a feleségével. 1971. május 27-én, az egyetemi könyvtárban. A kék szeme és az a kék ruha - később azt mondta neki, ez ragadta meg akkor. A kékek harmóniája... Ha jól tudom, verseket is írt hozzá. A felesége fontosabb lett mindennél. Ott hagyta az egyetemet, összeveszett a szüleivel... Soha többé nem akarták látni. Soha nem bocsátották meg a feleségének, hogy elvette tőlük az egyetlen fiukat. Ott hagyta a kutatómunkát, hogy jobb anyagi körülményeket teremtsen a családjának... Mert akkor már hárman voltak. A kisleány nyugodt kisgyerek volt, de a lányával már sok gondjuk akadt... Keveset aludtak akkoriban, néha otthon is felejtette a kijavított dolgozatokat! Ötven év... Milyen gyorsan elmúlt! A gyerekei nemsokára elköltöznek... A fia remek szakember lesz, csak egy kis gyakorlat kell neki a diploma után. Láthatja, figyeltünk mindenre. Nem akartunk elszalasztani egyetlen pillanatot sem a maga életéből.

Ahogy hallgatta a férfit, egyre örültebb sebességgel kezdett forogni körülötte a világ. - Kicsoda maga? - alig hallotta a saját hangját.

- Erre nehéz röviden válaszolnom. A nevem nem mondana magának semmit.

- Honnan... honnan tudja ezeket a dolgokat rólam, a családomról? Soha senkinek nem beszéltem a szüleimmel való megromlott kapcsolatokról, a veszekedésekről. Honnan tudja?

- Azért hívtam ide, hogy elmondjam ezt magának. De csak akkor tehetem, ha ad nekem rá lehetőséget!

Elkapta a szemét a férfiről. Kinézett a rohanó tájra, de nem látott semmit. Volt más választása? Bólintott.

- Sok évvel ezelőtt kezdődtek a kutatások, amikbe magát is bevontuk, bár mindvégig semmit sem tudott az egésztől. Először a húszas években végeztek hasonló kísérleteket emberrel. Előtte csak állatokon: békákon és más hüllőkön kísérleteztek...

- Miről beszél, milyen kísérletet végeztek velem?! - Hirtelen eszébe jutott valami és akaratlanul is összeresztett. Talán mégsem csak a képzelete játszott vele annyi éven át...

- Nyugodjon meg, és hallgasson végig!

Rémálmok jutottak az eszébe, nyomasztó félelmek, amelyek éveken át kísértették. Az nem lehet, hogy... A rémület elmúlt és érezte felgyűlni magában a pusztító dühöt, amit egész életében próbált elaltatni magában.

- Kísérleteztek velem a tudtomon kívül... és azt mondja, egész életemben követtek... Hát hol vannak a jogaim?! Én is ember vagyok, éppúgy, mint maga! Hogy tehettek ilyet egy... egy gyerekkel, aki semmit sem vétett maguknak? Gyerekkoromban történt... Emlékszem valami furcsa helyre, ahová elvittek, amikor... amikor a szüleimmel arra a majálisra mentünk. Elvesztettük egymást a tömegben... a szüleim soha nem hittek nekem...

A szemben ülő férfi nem szólt semmit. Csak nézte az elsuhanó tájat, tekintete tökéletesen kifejezéstartan maradt. Arra várt, hogy ő teljesen lecsillapodjon. Gyorsan szedte a levegőt, igyekezett megnyugodni. Tudnia kellett, mi történt akkor, azon az elfelejteni próbált délutánon. Mert éveken át egyszerűbb volt elfelejteni, amire emlékezett; azt hinni, amit a szülei és az orvosai hittek: hogy nem történt semmi... Hogy egyszerűen csak... elkeveredtek a tömegben.

- Ha nem szól többet közbe, elmondom. Megállapodtunk? - Kérdően nézett rá. Ő bólintott. Még mindig gyorsan szedte a levegőt. Forgott körülötte a világ.

- Az ön szülei feliratkoztak egy listára, még 1939-ben. Nagyon szerettek volna gyereket, de több év hiábavaló próbálkozás után egy vizsgálat kiderítette, hogy az ön édesanyja meddő.

Nem, ez nem lehet igaz. De a férfi tekintete beléfojtotta a szót. - Folytathatom?

Bólintott. Nem tehetett mást, végig kellett hallgatnia ezt az embert. Hallania kellett a történet végét.

- Az intézetnek volt egy listája, amire hasonlóan reménytelen helyzetben levő párok jelentkezhetek. Nem ígérhettek nekik semmi biztosat. Minden negyedik-ötödik mesterségesen megtermékenyített és visszaültetett petesejt fejlődött csak tovább - ez ma is nagyjából így van. Az ön szülei öt alkalommal próbálkoztak ilyen módon. Sikertelenül. - Kis szünetet tartott, majd folytatta. - A kísérlet akkor jutott abba a stádiumba, hogy minimális kockázattal alkalmazható legyen. Nyolc családot választottunk ki azok közül, akiknek - akárcsak a szüleinek - nem maradt más reményük. Azt mondtuk nekik, hogy van egy új, kísérleti stádiumban levő módszer. Megvizsgáltuk a jelentkezőket és ők voltak a legalkalmasabbak. Csak igent kellett mondaniuk. Nem volt más választásuk, ha még egyszer meg akarták próbálni. Mind a nyolc család aláírta, hogy önként vesznek részt a kísérletünkben. Mi semmiféle felelősséget nem vállaltunk, tekintve, hogy nem voltak még erre vonatkozó tapasztalataink. De ők rettentően boldogok voltak... Tehát elvégeztük a beavatkozásokat és vártunk.

- Mi volt az a kísérlet? - Nem nézett a férfira. Egy ideig ismét csend volt. A másik sóhajtott.
- A szaporodás egy olyan új változata, melyben nem szükséges két külön ivarsejt, és nem kellenek azok a speciális körülmények sem, amik befolyásolhatnák az új életet. A mi módszerünkben elég egyetlen kód egy már bizonyítottan életképes növényről, állatról - vagy akár emberről... Az utód az eredetivel teljesen azonos lesz.

Most ismét csönd volt. Próbálta megérteni, amit hallott. Alig jött ki hang a torkán.

- Klónozás. - mondta ki végül halkán. Útitársa bólintott. De nem, ez képtelenség. Képtelenség! Hirtelen nagyon öregnek érezte magát. Aztán lassan megrázta a fejét. - Ötven évvel ezelőtt?! Dehát a mostani eredmények?... Dolly, a birka? Az a kismajom, amit óriási tudományos áttörésnek neveztek az újságok címlapján? Hiszen nemrég tiltották meg törvényben az ilyesfajta kísérleteket több országban is!... Arról beszéltek, hogy senki sem akar ilyesmivel próbálkozni...

- Na igen, a közvélemény nehezen emészti meg az ehhez hasonló - a maga szavaival élve - óriási tudományos áttöréseket. Csak kis adagokban lehet közzétenni ilyen információt, és persze nem kis fáziskéséssel! Nézze, ez úgysem jelentkezik a mindennapi ember életében a hétköznapi problémájaként... Nem kell riogatni az embereket; csak szépen lassan, lépésenként haladunk előre, amíg a helyzet nem teszi alkalmassá az...

- A hétköznapi ember életében... nem jelentkezik problémaként?! Ezt nem mondhatja komolyan! Én is hétköznapi ember vagyok. Egy ötvenéves nyelvtanár, két gyerekkel. Esténként tévét szoktunk nézni, és minden évben megszenvedünk az adóbevallásunkkal! Miért akarja elhitetni velem, hogy az egész életemet csak álmodtam?... A szüleimet, a gyerekkoromat, mindent? Én ott voltam, minden pillanatban! Maga nem! Egy szavát sem hiszem el!... Azt akarom, hogy vigyenek vissza az iroda elé, ahonnan indultunk, most azonnal! Egy percig nem hallgatom tovább ezt az örültséget!

- Ahogy akarja. - Intett a sofőrnek. Megfordultak. Nézte a suhanó tájat, de a gondolatai nem hagyták nyugodni. Végül megkérdezte. - Ha olyan jól tud mindent, mondja el! Mi történt 1954. augusztus 2-án? - A feledés homályába kényszerített dátum már hosszú percek óta ott visszhangzott a gondolatai között, akár egy szünni nem akaró harangzúgás.

- Aznap majális volt, mozgó vidámpark és cirkusz, egy nagy, viharvert sátorban. Nagy tömeg, vattacukor, sok gyerek. De hiszen ezt maga is tudja.

- Magától akarom hallani. - Talán mégsem tud mindent. Talán véget ér ez a rémálom. Hallania kellett a történetet.

- Reggel indultak. Kicsit késve, mert a mamája elfelejtett szendvicseket pakolni. Maga nagyon mérges volt rá akkor... - Ki emlékezhet erre rajtuk kívül? Ki tarthatja a fejében a részleteket ilyen pontosan? Szinte hallotta a hangjukat, közötte a sajátját: „jaj, anyu, hagyd már azt a tízórait!”

- Maga végig próbálta az összes játékot a vidámparkban. Egész délelőtt ott voltak. Háromszor ült fel a körhintára. Volt egy kedvence: egy repülő elefánt, nagy fülekkel... Emlékszik? - Tudta, hogy ha becsukná a szemét, mindezt tisztán látná maga előtt, még most is, annyi év után. - Nagy volt a tömeg. Nem találta a szüleit, miután megállt a körhinta. Egy fiatal nő azt mondta magának, hogy elviszi egy olyan autóhoz, amin hangosbemondó van. De a hívásra senki sem felelt, mert a mikrofon ki volt kapcsolva, persze maga ezt nem tudta. Csak este találták meg egymást, már sötétedett.

- Mi történt?

- Hisz nekem?

- Mi történt azután? - A levelet gyűrögette a zsebében.

- Elvitték az intézet egyik kisebb épületébe. Beszélgettek magával. Egy orvos kollégánk megvizsgálta, videofelvételek készültek - minden olyasmit megcsináltak, ami egy alapos vizsgálathoz tartozik... Tudni akartuk, milyen a lelki és a fizikai állapota. Tudni akartuk, életképes-e. És tudni akartuk azt is, hogy mennyire hasonlít...

- Kire?

- De hiszen tudja. Látta őt. Végig ott állt maga mellett.

Igen.

Most már tudta. Érezte, hogy valami szoros, titokzatos kötelék fűzi ahhoz az emberhez, aki mellette állt akkor. Az a férfi úgy figyelte őt, mint egy régi kedves barátot, akit évek óta nem látott az ember. Meghatódottan, végtelen szeretettel. És kíváncsian. Akárhova vitték, követte. Amikor vért vettek tőle...

- Nagyon félt a vérvételtől, emlékszik? Ő fogta a kezét.

- Igen. - mondta lassan - Emlékszem. Emlékszem rá.

Néhány percre mind a ketten a gondolataikba mélyedtek. Aztán a férfi azt mondta: - Ő volt az apám.

Sokáig nem szólaltak meg. Csak a motor halk zúgását hallották, kinn meg sem mozdultak a falevelek. Fullasztó meleg öntötte el az utazókat. A nyár talán utoljára még összeszedte az erejét ezen a délutánon.

- Apám is az intézetben dolgozott. Az elméleti kutatás sokat köszönhet neki, de a kísérletek vezetését kollégáira bízta. Ő is azok közé tartozott, akik nagyon szerettek volna gyereket, de nem lehetett. Aztán meghalt az első felesége. Hatvankét éves volt, amikor születtem. Alig ismertem.

- Mi lett a többiekkel? A másik nyolc családdal?

- Öt gyerek meg sem született. Egy a szülés közben halt meg, és volt egy kisfiú, aki négy és fél éves korában. Semmi okát nem találtuk a halálának. Egyszerre csak megtörtént. Csak maga maradt. Meg kellett nézniük magát, akkor azon a majálison.

- És, találtak valamit?

A férfi megrázta a fejét. - Semmit. - Ránézett. A szája szögletében kis szomorú mosoly bujkált. - Maga az egyetlen közülük, aki életben maradt... Nem csoda, ha az intézet minden percében követte magát, mint egy árnyék! Tudnunk kellett mindent. És persze később, amikor átvettem a kísérletek irányítását, én is nagyon kíváncsi voltam magára - persze már az apám miatt is...

Ismét ismerős lett a vidék. Már csak félórányi út lehet az irodáig - gondolta. Iszonyatos sebességgel száguldoztak a fejében a gondolatok.

- Most, hogy ezt tudom, azt hiszem, én leszek az aktuális világszenzáció... Ugye ezért mondta el ezt nekem?... Címlapfotó leszek minden újságban és élve boncolnak majd a tudósok és a közvélemény előtt!... Tényleg, milyen jó reklám ez maguknak! Nekünk sikerült elsőként, és nézzétek csak! - ez ugyanolyan ember, mint ti!... Két szeme van, és egy orra! Egy tanár!... két gyerekkel. Hát nem csodálatos a tudomány?!... Az ismerőseimet tévériporterek zaklatják

majd, a gyerekeimmel többé senki sem áll majd szóba... Szenzációvá válunk, és valószínűleg eltűnik közben az életünk a hangzavarban. Mondja, ezúttal van választási lehetőségem?!

- Nem kell félnie, nem lesz nyilvánosság. Nem lesznek vizsgálatok sem, hiszen minden elképzelhető orvosi lelete nálunk van már.

- Hát akkor? Megfigyelés, továbbra is? Rovar a nagyító alatt?

- Nem, nincs szükség további megfigyelésre.

Csodálkozva nézett a férfira. Nem ilyen válaszokra számított. Nem hitt neki. A másik vállat vont.

- A magyarázat egyszerű. Maga is rájön, ha elgondolkodik rajta.

Tényleg logikus volt, de elgondolkodtató. - Új klónok?...

- A világ minden részén. A módszer már bejáratott, néhány módosítással jóval nagyobb sikerszázalékot érünk majd el, mint az első néhány generációnál.

- Első néhány generáció?... - Tehát vannak rajtam kívül is, mások? Alig hitte el.

- Hát persze. A kísérletek az ötvenes évek óta folyamatosan folynak.

- Hányan? - kérdezte halkán. Pedig nem akarta tudni a választ. Minden idegszálával tiltakozott az egész képtelenség ellen.

- Nem tudom a pontos számot, de ...sokan. Ők és az utódaik - mint maga és a gyerekei... több millióan lehetnek már. És a számuk napról napra nő.

Bénultan nézte a férfi arcát, akinek ez az egész láthatóan csak egy statisztikai adat volt.

- Ők nem... ők sem tudják? - Nem kérdés volt ez, talán csak meg kellett törnie a csendet. - Dehát... miért?

- Miért jó ez az emberiségnek, ezt kérdezi? Ez főleg politikai kérdés! A népesség fizikai és lelki egészségének optimális szinten tartása teszi lehetővé a fenntartható fejlődést. A kiszámíthatóság gazdasági és politikai stabilitást hoz az egész rendszerbe; ez végső soron az egész faj érdekét szolgálja. Ebben a kérdésben mindenképpen hosszú távon kell gondolkodni. Nézze, a válasz sok összetevőjét nem értheti meg a laikus, de higgye el, szűk szakmai körökben ez már régóta elfogadott megoldásnak számít.

Befordultak az irodaház elé, ahonnan indultak. Az autó megállt. Kinyitotta az ajtót. Zúgott a feje. Visszanézett a férfire, aki mozdulatlanul és nyugodtan ült a helyén.

- Miért csak most mondják el ezt nekem? Miért mondják el egyáltalán?...

- Úgy döntöttünk, hogy magának joga van tudni róla. Maga volt az első... - Aztán megrázta a fejét. - Én döntöttem így. Az apám emléke miatt.

- És a többiek?... - de az ajtó akkorra már becsukódott mögötte. - A többiek? - ismételte meg alig hallhatóan. Sokáig nézett a távolodó autó után, amíg az el nem vészett a forgalom sűrű szinkavalkádjában.

Akkor vette észre, hogy az ügyvéd még mindig ott áll mellette. Végighallgatta az egész beszélgetést, egyetlen szó nélkül. Ő is a ponttá zsugorodó autót figyelte mozdulatlanul. Hirtelen feléje fordult. Az arca sápadt volt, a hangja remegett.

- Mi lenne, ha elmondanám?... Nem gondoltak arra, hogy világgá kürtölhetem az egészet? Hogy mindenki tudjon róla! Uram isten, hiszen mindenkinek joga van tudni erről...

Az ügyvéd most ránézett. Csöndes csodálkozás tükröződött a tekintetében.

- És ugyan hinne valaki *most* magának? - Fejcsóválva elindult a ház felé, aztán még egyszer visszafordult. - Emlékezzen! Hiszen a szülei sem hitték el...

Egy perccel később a férfi eltűnt a kapualjban, ő pedig gyalog nekivágott a hosszú útnak a hullámozó emberáradatban - hazafelé.

Utóhang

A gyerekek ott ültek körülötte a kanapén. Gyerekek?!... Nemrégiben a kollégái már felvilágosították, hogy egy tizennyolc éves hölgyet és egy huszonegy éves urat már nemigen illik így nevezni... Elmosolyodott. Büszke volt rájuk - és persze miattuk egy kicsit önmagára is. Ennyi önzés talán éppen megengedhető így túl az ötvenen... A nappaliban ültek. Csendes októberi délután volt. Épp olyan, amelyik egy esti beszélgetésre való. Egy hitvitára. Vagy akár egy keresztes hadjáratra.

- Gondold meg, milyen érzés lehet annak az embernek! Úgy értem, nincs igazi anyja vagy apja. És hol marad a minden egyes emberre jellemző egyediség?...

- Szerintem, amíg nem tudunk erről az egésztől eleget, nincs értelme az ilyen feltételezgetéseknek. Honnan veszed, hogy ez eleve egy rossz dolog? Késsel is lehet embert ölni, de ezért mégsem lehet megtiltani, hogy az ember kést használjon!

Egy gyerek is zajos jelenség, de kétfő biztos, hogy sose ért egyet semmiben. Amióta beszélni tudnak, vitatkoznak. Már tegnap este is ez volt a téma. Klónozás... Milyen *más* ez a világ, mint amilyennek régen hitte. A felesége ilyenkor csak mosolygott és átölelte. Őt azelőtt nem szomorította el, amikor erre gondolt. Azelőtt az erőt érezte benne, az élet folytonosság biztonsággal töltötte el. Azelőtt... minden másképp volt.

- ...hiszen amikor valami újat fedeznek fel, nincs értelme megkérdezni, mire jó. Egyszer még biztosan hasznos lesz. Miért, a maghasadás mire volt jó? Hogy a felfedezői megbetegedtek, az nem változtat azon a tényen, hogy ma nem tudnál zenét hallgatni, ha nem lennének atomerőműveink!

- Sokan félnek is tőlük, nem is egészen alaptalanul!

- Hülyeség! Egy széntüzelésű erőmű sokkal környezetszennyezőbb, mint egy atomerőmű. Komolyan mondom, a tudatlanság az ember legnagyobb ellensége. Félnék... - Megvetően vállat vont. Fiúk és lányok, férfiak és nők. Másnak születünk - és talán másként is formál minket az idő...

- Jó, elismerem, hogy a klónozást biztosan jóra is lehet használni. Igen, például a mezőgazdaságban. „A díjnyertes fejőstehén, napi ezer liter tejet ad!” Vagy: „a legtokéletesebb kukoricatő, ami ellenáll minden betegségnek”... De emberi klón?... Mit akarnak, hadsereget gyökértelen, mindenkit gyűlölő emberekből?! Mi más lehetne egy ilyen... másolatból?

Másolat... Hm.

- Sok vallás épít arra, hogy mondj le az emberekkel, akár a szüleiddel való kapcsolatodról. Sokan megteszik.

- Önként, igen! De biztosan hallottál már árvákról, magára hagyott gyerekekről, akik egész életükben az szüleik után kutatnak... Vannak olyanok, akiknek szerető nevelőszüleik vannak, és esetleg felnőtt korukban tudják meg az igazságot a származásukról, mégis ismerni akarják az igazi szüleiket! A szeretetről szól ez az egész, ami kitéphetetlenül bennünk van a saját gyökereink iránt. Ha nem tőlük tanulsz meg kapni, nem leszel képes rá, hogy adni tudj!

- Nevelőszülők is lehetnek jó szülők. Néha talán még jobbak is... Komolyan mondom, nem értem ezt az ellenszenvet, amit minden új és szokatlan iránt érzel. Nem vagy képes rá, hogy befogadd az új dolgokat, így nem tudsz objektíven ítélni! Mert így nem is lehet!

A lány nem szólt semmit. Egy ideig csendben ültek mind a négyen.

- Hallottam, hogy vannak olyan meddő párok, akik örökbefogadás helyett szívesebben nevelnének fel egy klónt. Sokaknak a spermabank ellen is kifogásuk van, mondván, hogy ez az egész dolog olyan, mint egy házasságtörés, tökéletes alibivel.

- Hát ez jó!... És szerintük milyen ember lesz egy ilyen gyerekekből? Hogy fogják kikerülni az állandó összehasonlítgatást az „eredeti” és a „másolat” közt? „Én ennyi idős koromban, fiam, már sokkal jobban tudtam hegedülni!” Képzeld magad a gyerek helyébe!

- Semmit sem tudhatunk biztosan arról, hogy egy ilyen ember mit gondolna, hogyan érezne, addig - *amíg nem létezik ilyen ember*. Ami most a sajtóban folyik, az nem más, mint egy visszataszító pánikkampány... Rossz science fiction, amivel rémítgetik az embereket. Az ismeretlentől való félelemre építenek... Szerintem most, hogy sikerült a birka és a rhesus majom kísérlet, valahol valaki meg fogja próbálni emberrel is. Gondoljátok el, mekkora szenzáció lenne!

- Isten ezt nem engedi meg nekünk.

Nézte a feleségét, a jól ismert vonásokat, a szemöldök finom ívét. Hitt benne, hogy ha van ilyen, ő a kapu a mennyországba.

A fia más véleményen volt. - Jaj, anya, ezt te sem gondolod komolyan! Ha valaki meggátolhatja őket ebben, az legfeljebb a pénzhiány lehet! Különben is, Isten megadta nekünk a választás lehetőségét. Lesz, aki helyetted is dönt majd...

- De én nem akarom, hogy helyettem döntsenek! A felelősség az enyém is lesz, akármi is történik. Nekem el kell majd tudnom számolni az életemmel.

- Az ember mindig félt az újtól. Dehát visszaköltözhetnénk az őserdőbe?... És ha még létezne is az őserdő, vajon visszaköltöznénk-e?... Te visszaköltöznél? Igen, a felelősség a tiéd is - de jogos felháborodásod hevében ne felejts el igazságosan ítélni mások felett, akik nem a te utadat választották!

Egy ideig csönd volt.

A gyerekek mintha vártak volna tőle valamit. Megerősítést, cáfolatot, érveket. Valamiféle végszót a vitához. Őt nézték. A felesége is. Pedig ő sem tudta a választ.

Azon kapta magát, hogy egy gyűrött, agyonolvasott levéllel babrál a zsebében.

A MÚLT VÉGE

A kapualjból néztük a lángokat. A torkunk tele volt füsttel, a lángok az egekig értek. Nem volt mit tenni. Álltunk mozdulatlanul és néztük a pusztulást. A szemközti házban félelmetesen gyorsan terjedt a tűz, emeletről emeletre repült a szél szárnyán. Még az ajtóig sem jutnak el, gondoltam. És mi értelme is volna futni az elkerülhetetlen elől? Csak álltunk ott mozdulatlanul, megbabonázva, és néztük, ahogy az egész múltunk a fojtogató, fekete füstbe vész.

És abban a pillanatban felvillant bennem, milyen lehetett volna az életem. Elvégezhettem volna az egyetemet, családom lehetett volna és egy unalmas munkám. Hirtelen összesűrítve átéltem a már soha el nem következő egyhangú hétköznapiakat, egy eseménytelen élet összes kisstílű örömét és szálnalmas bánatát. Láttam magam ősz hajjal, fáradtan pihenni egy hosszú és semmitmondó élet után. A képek eltűntek, éppolyan hirtelen, mint ahogy jöttek, és a szívem tele lett fájdalmas sóvárgással valami olyan után, ami már sosem lehet az enyém. Isten a megmondhatója, hogy csak egy hajszálon múlt... De Isten most makacsul hallgat, csak a lángok robajlanak.

És mi állunk némán és mozdulatlanul a múlt utolsó pillanataiban. De már mindannyian tudjuk, hogy a világ, ami most körülvesz minket: a füst, a lángok és a romok - az már a jövő.

TENGERSZEM

- Tisztelt bizottság, ez egy rendhagyó vizsga. Bizonyára már mindannyian értesültek róla, hogy a hatodik, a névsorban legutoljára következő diákunk ma nem jelenik meg itt. Mégis arra kért minket, hogy bíráljuk el a munkáját, amit most a család jóvoltából magunk előtt láthatunk. Egy hosszú év munkájának eredménye ez. És, mint mindannyian tudjuk, az ezt megelőző évek sorának tapasztalata is benne van, tanulással eltöltött hosszú éveké. A végső cél természetesen nem ez a záróvizsga. A mai nappal lezárul egy fejezet, és megnyílnak a jövő lehetőségei a végzettek előtt. Ezért vagyunk mi most itt. Hogy mérlegeljünk és döntsünk, megadjuk-e a jelöltnek a lehetőséget. A mai nap utolsó jelöltjének már nincs szüksége a döntésünkre. És mégis azt kérte, hogy bíráljuk el a munkáját, mint akárki másét. Tisztelt bizottság, a szülők azzal a kérelemmel járulnak Önök elé, hogy ezt a munkát a diák távollétében értékeljék. És döntsenek.

A bizottság elnöke egyik lábáról a másikra állt, a bizottsági tagok összesúgtak. Aztán valaki közelebb lépett a pódiumokra és táblákra helyezett, gondosan elkészített vizsgamunkához. Egyre többen csatlakoztak hozzá, nem szűnt a halk moraj. Olyan volt, mint a tenger moraja.

Valaki csendben figyelt, csupa szem volt. Egy testetlen árnyék. Várta a döntést.

Izzadtan és fáradtan ébredt. Megtapogatta a fejét.

Mintha... mintha meghaltam volna... - motyogta. Aztán lassan mégis kinyitotta a szemét. Még sötét volt, de jól látta a vizsgamunka halmait, ahogy teljesen elöntötték a szobát, beterítve mindent.

Az álom egy pillanat alatt a végtelen távolba tűnt. Felkelt és nekirugaszkodott az asznapra tervezett adagnak. Még négy nap... Nagyot sóhajtott.

Jó lesz igyekezni...

A FÖLD TITKAI

Geológiai Kutatóközpont, 629-es számú jelentés

Címzett: Központi Kormányzóhivatal

Bizalmas információ

A Geológiai Kutatóközpont múlt évben elkezdett kutatása során feladatunk volt a Föld történetéről hitelt érdemlő adatokat szerezni, főként a nemrég kifejlesztett mélyfúrási technológiák segítségével. A kutatási pontok a Föld tizenöt különböző pontján kerültek kijelölésre, melyek szakmai elképzelések alapján valóban reprezentatív mintát képviselnek. Az eredmények értékelése még folyamatban van; jelen beszámoló célja az eddigi részeredmények megismertetése a Kormányzói Hivatal illetékes vezetőjével.

A fúrásszelvények által vizsgált talajrétegződés lényegében mind a tizenöt vizsgált esetben hasonló szerkezetet mutatott. A felső humuszréteg, valamint az alatta található vízzáró rétegek vastagsága esetenként nagyban különbözhet, de a minta felépítése igazolni látszik tudományos elméleteinket a Föld keletkezésével és az elmúlt évmilliárdok alatt lezajlott változásokkal kapcsolatban. A kritikus jelenség azonban, amelyre nemsokára részletesen is kitérünk, mind a tizenöt esetben megtalálható volt.

A szóban forgó ismeretlen réteg keletkezése a geológiai rétegződés mai ismert elvei szerint a több tízmillió évvel ezelőtti korszakra tehető. Mélysége ennek megfelelően - kutatási helyek válogatják - 70-90 méter. A szóban forgó réteg minden kétséget kizárólag *mesterséges* úton került a talajba, méghozzá a talaj akkori síkja alá körülbelül öt-nyolc méterrel. Erre utal valamennyi eddigi vizsgálati eredményünk. A felső és alsó síkja közelítőleg egyenletes, sík felület, ellentétben a természetes módon rétegződött talajrétegekkel. A döntő bizonyíték a réteg mesterséges voltára azonban az a számunkra ismeretlen szerkezetű műanyag védőfólia réteg, amelyet mind a réteg felső, mind alsó felületén megtaláltunk. A fólia légmentesen elzárta a réteg tartalmát a környezetbe szivárgástól, bár a kutatási pontok közvetlen közelében több szellőztetőcsövet tártunk fel, mely a réteget a talaj akkori nívósíkjával kapcsolta össze. Ennek pontos funkció-meghatározása még folyik.

Maga a réteg változó vastagságú. Úgy tűnik, egyes helyeken jelentősebb, míg máshol jóval vékonyabb sávban helyezték el. Az átlagot eddigi adataink alapján 10-15 méter között állapítottuk meg.

A fúrásszelvények első kiértékeléseinél az ismeretlen rétegre helyeztük kutatásaink fókuszpontját. Az alapvető adatok - mélység, vastagság - megállapítása után a réteg fizikai, biológiai és kémiai összetételét kezdtük vizsgálni. A kutatások még folynak, de eddigi eredményeink fényében ki merjük jelenteni, hogy a réteg igen sokféle összetevőből áll. Ezek között gyorsan, illetve lassan bomló organikus eredetű anyagokat, például papírt és igen nagymennyiségű és sokféle szilikátfajtát is találtunk. Ezen kívül számos ismeretlen fajú állat csontváza, és néhány meglepően jó állapotban fennmaradt, számunkra ismeretlen funkciójú tárgy darabjai is előkerültek. Tehát összességében a kutatások abban az irányba mutatnak, hogy egyfajta hulladéktömeggel lehet dolgunk. Minden valószínűség szerint háztartási, esetleg ipari jellegű hulladékról van szó.

Fontos megemlítenünk, hogy bár még konkrét bizonyítékot nem tártunk fel, de a talajrétegek süllyedése, illetve a vizsgált talajtörések alapján igen alapos okunk van feltételezni, hogy az általunk a jelenlegi technológiával még nem elérhető mélységekben *további hasonló rétegek* is

elképzelhetőek. Az ezirányú számításokat kollégáink egy csoportja jelenleg is végzi, valamint lépéseket tettünk a jelenleg használt legmodernebb fűrőfejek további fejlesztése érdekében. Eredmény ebben a kérdésben leghamarabb a jövő évre várható, amennyiben a Kormányzói Hivatal támogatásáról biztosít bennünket.

A jelenség természetesen igen messzemenő következtetések levonásához vezethet. A Központ ugyan nem tartja feladatának konklúziók levonását, mégis fel kell jegyeznünk egy munkatársaink körében igen elterjedt vélekedést, miszerint egy (vagy több?) fejlett, industrializált kultúra maradványaira bukkantunk, mely - pusztán az általa felhalmozott szemét alapján megítélve - hatalmas lehetett. Egyes vélemények szerint idegen civilizációk lakhatták a földet évmilliókkal ezelőtt. Mások szerint lehet valami azokban a mesékben is, hogy a föld már egy előző emberi civilizációt is eltartott - addig a pontig, amíg a szennyezés túl nagy lett és az „emberi” faj csak igen kis része élte túl a krízist. Ez a pusztulás-újjáéledés mítosz mindig is kedvelt témája volt a médiának, főleg azokban az időkben, amikor a népesség önbizalmát akarták növelni - azzal, miszerint mi lennénk a fennmaradott kevesek, akik megőrzik a föld kincseit a holnap számára.

Mint kutatóknak, természetesen nem tisztünk ezekben a kérdésekben felelős véleményt nyilvánítani. A konkrét végeredmények fényében a döntés a Központi Kormányzóhivatal kezében van. A következő féléves jelentésünkben már valószínűleg végleges adatokkal tudunk majd szolgálni, addig pedig érvényben tartjuk az önök által elrendelt teljes hírzárlatot. Szükség esetén, az ez évi 82-es titkos KKH rendelet alapján a kutatási anyag és a kutatóhelyek teljes megsemmisítése huszonnégy órán belül lehetséges.

Ezen jelentés a kérésnek megfelelően egyetlen példányban készült.

Iktatásra nem került.

Továbbítva a Központi Kormányzóhivatal részére, folyó hó 23-án.

ÉPÍTŐKOCKÁK

karácsony

Karácsony az, amikor fenyőfatüskékbe lépek a WC-ben is, pedig nálunk minden évben műfenyő van.

téged sohasem érdekelt az élet

- kérdezte a más a darálót.

újrakezdés a huszonegyedik században

Új év - új szemetesedény...

létkérdés

Átér-e tizenhat nullaegészhuszonöt milliméter magas, nullaegésztizennégy ezred centiméterperszekundummal észveszejtve rohanó ember a keresztben a tükörfényesre kopott sín felületén - mielőtt jön a vonat?

harmónia

A szerelmem és én ugyanazokat a festőket, ugyanazokat a költőket szeretjük. De az én kedvenc színem a kék - az övé az esti aranyfény ragyogása. Én a szomorú verseket szeretem - ő pedig azokat, amikkel együtt dallam születik az ember fejében. És amikor zenét hallgatunk együtt és megszólalok - figyelj, ezt a részt szeretem a legjobban, itt... - abban a pillanatban már tudom, hogy mosolyogni fog, és egy másik dallamra vár, hogy az a hátára vegye és messze, messze vigye tőlem... és én elgondolkodom, milyen tökéletesen teljes a világ.

nosztalgia

A minap láttam, ahogy egy temetésen a koporsót lassan a nedves földbe eresztik. És nem tudtam nem meghallani a hontalanná vált lélek kétségbeesett sikoltozását.

a semmi felé félúton

Úgy látszik, önnönmagam ellen fordultam. A sejtjeim sorra elpusztítják egymást. És éppen az lát megsemmisítendő ellenséget a gerincvelőmben, az agyamban, aminek védenie kellene.

Úgy látszik, önnönmagam ellen fordultam. Már nem hiszek semmiben, de jó lenne, ha valaki megfogná a kezem.

volt egy férfi

Volt egy férfi, aki nem törődött igazán magával. Aztán találkozott egy nővel. És azután már egyáltalán nem törődött magával.

álom

Álmomban körülvett az összes ember, akivel életemben találkoztam. Akiket megérintettem, elmentek. Aztán a többiek is sorra elmentek, egyik a másik után. Úgy látszik, ketten maradtunk. Miért bámulsz így rám?

kavics

Találtam egy sima, kerek kis kavicsot.

Kiderült róla, hogy egy csillag valahol egy másik világegyetemben.

PILLANATKÉP

Ez az... Ez az! Felujjongott, de tekintetét nem vette le az előtte heverő képről. Tökéletes... Nevetni tudott volna és táncolni, de túlságosan fáradt volt. Csak a szeme árulta el az örömet, amit érzett. Még percekig állt az asztalra támaszkodva, mozdulatlanul. Még mindig alig hitte, hogy igaz.

Pedig így visszagondolva volt valami megmagyarázhatatlanul álomszerű az egész napban.

Kora hajnalban kelt, három kávé után érezte csak úgy magát, hogy már beülhet a kocsiba. Ketten egy testként hasították a csípős hajnali ködöt. Biztosan érezte, hogy ma olajfa nap van, a zöld különböző árnyalatait hozta magával. Zöld festékek, zöld ruhák. Olivaszín, fenyőzöld, forrásszín, tengerzöld... Selymek, durva vásznak, puha bőrök, toll, bársony... Aranyszínű haja zuhatagként ömlött utána, ahogy felszaladt a lépcsőn, kezében a hatalmas táskákkal. Kezdődött a munka, és ez a nap sem indult másképp, mint a többi.

- A zöldeket hoztad? - kérdezte a fotós csalódottan. - De hát tegnap nem így beszéltük meg... Nézd, a háttérrel is a sárga-narancs kompozícióhoz készítettem elő... - Igazán mérgesnek tűnt, de a lányt ez most nem érdekelte. Mindig babonás tiszteletben tartotta a felkelés utáni inspirációkat. Most is ragaszkodott hozzá, hogy úgy legyen minden, ahogy ő szeretné.

Már elég régóta dolgoztak együtt ők ketten, olyan volt ez, mint egy házasság. Ismerték egymás gyengéit és erősségeit. És tudták, mikor nem érdemes vitatkozni. És ez most egyike volt azoknak a helyzeteknek.

A fotós sóhajtott, valamit dörmögött a bajsza alatt, és intett a többieknek, hogy segítsenek pakolni. Eltűntek az aranysárgák és a narancsvörösek és lassan eluralkodott a türkiz és a zöld ezernyi árnyalata. A lány már átöltözve várta a munka végét. - Gyors voltál. - A lány a fotósra mosolygott. Izgatott volt, arra gondolt, most vagy soha. - Gyerünk!

Sötét volt, a hatalmas szobában csak egy kicsi kört világított meg a parányi lámpa fénye. Már órák óta ült a pillanatfelvétel előtt. Körülötte mélyen aludt a város. A fényképet nézte.

Ez volt az, amire annyi év óta várt. A tökéletes pillanat, a harmónia tökéletes illúziója. A csoda megtörtént vele, éppen ezen a napon. Váratlanul érkezett. Szinte letaglózva érezte magát a súlya alatt.

Előtte ott feküdt a kép. Miközben megbűvölten nézte, ezernyi gondolat kergetőzött a fejében. A műterem őrült forgataga jutott eszébe, az olíva és tengerszín árnyalatok körtánca... Arra a sok évre gondolt, arra a tengernyi álmra és temérdek álmatlan éjszakára, amíg mindez csak valami homályos, elérhetetlen cél volt. Nézte a képet és talán még most sem hitte el, hogy ez megtörténhetett vele. Hátradőlt a fotelban, kezeit összekulcsolta a térde alatt. Becsukta a szemét.

Még senki sem látta a felvételeket rajta kívül. Ma így akarta, és nem tűrt ellentmondást. A boldogságtól ragyogó arcokra gondolt, az izgalomtól kipirult arcokra, ahogy holnap nézik majd a képeket... Tudta, biztosan, mint még soha, hogy ezzel az anyaggal a csúcsra jutnak. Büszkeség töltötte el. Hátrahajtotta a fejét, jólesőt nyújtózott. Már látta is magát nagyobb, csillogóbb műtermekben, egy új, csodálatos világ kellős közepén. Fény és mosoly mindenütt... sóhajtott.

A hajnal első fénysugarai még mindig az asztal mellett ülve találták. Nem tudott, képtelen lett volna aludni. A boldogság első hullámain csönd követte. A csöndet pedig - kétségek. Egyre növekvő rémülettel gondolt az új feladatokra, amelyekkel szembekerül majd. Az új feladatokra, amiknek meg kell majd felelnie. De nem úgy, mint eddig. Hiszen ezekkel a képekkel a Tökéletes lett az új mérce.

És vajon sikerül-e újra? Sikerülhet-e megint? Arra a sok év munkára gondolt, a küzdelmekre, a könnyekre és az újra meg újra nekirugaszkodás keserű örömére, az elégtételre, amit akkor érzett, amikor megérezte magában újra az erőt, ami eddig is mindig előrevitte. Hirtelen világossá vált előtte, mi volt az, ami igazán éltette.

Mert az nem a tökéletes megalkotása volt. Hanem a tökéletes utáni vágy.

Amikor a nap első sugarai besütöttek a régi, nagy üveglakon, egy aranyszőke hajú nőt láttak az asztalra dőlve. Aludt, arcán azzal az édes megnyugvással, ahogy a gyerekek alszanak.

Előtte az asztalon egy összetépett fénykép darabjai heverték.

A MEGBÉLYEGZETTEK

Azt mondják, fenn élnek a hegyekben. Barlangokban laknak és csapdákat állítanak az állatoknak az erdőkben, messze az emberek lakta helyektől. Én nem is tudom... olyan hihetetlenül hangzik. Szerintem mese az egész.

Bár a nagyapám hisz benne, hogy léteznek. Olyan időkről mesél, amikor még az emberek között éltek. Dehát ezt ő is csak az apjától hallotta. A kisebbek szeretik a történeteket a... a *megbélyegezettekről*, így mondja - és ő szívesen mesél. A gyerekekkel együtt én is sokszor végighallgattam őt.

Ami a legképtelenebb az egész történetben, hogy - nagyapám szerint - ők maguk döntöttek úgy, hogy... de ki tenne ilyet ép ésszel? Á, hagyjuk is az egészet. Persze... tényleg kezdődhetett úgy, hogy valamikor régen, amikor még az emberek nem tudtak repülni, - bár ez nagyapa szerint is nagyon-nagyon régen lehetett, valamikor a törzsfejlődés kezdeti szakaszában - szóval, hogy valaki például a szerelme nevét égettette a bőrébe. Azt mondják, apró tűkkel csinálták. Sokáig tarthatott, és a fájdalomra jobb nem is gondolni... Hogy is tenne valaki ilyet, saját akaratából...

Szóval, úgy mondják, megtetszett az embereknek, és sokan már nem is elégedtek meg a betűkkel. Sárkányokról, halálfejekről és rózsákról mesélnek. Emberekről, akik telerajzoltatták a bőrüket, mint egy könyvet. Amikor elfogyott a hely a karjukon, a lábukon, az arcukat is teleégették rajzokkal és betűkkel. Azt mondják, senki sem kényszerítette őket.

Nehéz elhinni.

De azt már tényleg nem hiszem, hogy ne tudtak volna a szárnyakról, tudniuk kellett... Talán ha tényleg nem tudták... elképzelni is borzasztó...

Láttam egyszer egyet az Elítéltek közül. A bőrén az apró, fekete betűket, a bűnét és az ítélet szavait. Néhány szó volt az egész. És sohasem felejttem el az arcát, a sóvár és tébolyultan fénylő tekintetét, ahogy a szárnyaimat nézte...

Nem, nem hiszem, hogy valaki önmagát szabad akaratából erre a sorsra ítelné. Nagyapám azt mondja, olyan gyerekeik születnek ott fenn a hegyekben, akiknek sohasem nő szárnyuk. Ez persze ellentmond a természet ismert törvényeinek. Dehát én nem is hiszem, hogy ez az egész a megbélyegzettekről, a hegyekről, a csapdákról, és a szárnyatlan, magányos emberekről más... mint

- *mese*.

DE PROFUNDIS

A víztükör baljóslatúan csendes volt. Egyetlen apró hullám sem törte meg a felszínét, egyetlen hang sem törte meg a csendet.

- Ki kell jutnunk innen. Nem tetszik nekem ez az egész.
- De hol vagyunk?
- Fogalmam sincs. Csak a zuhanásra emlékszem. Valamivel összeütköztünk.
- Hatalmas lehetett. Még mindig fáj a hátam.
- Ki kell jutnunk innen. Gyere, ússzunk.
- De én nem tudok úszni. És azt hiszem, eltörött a lábam.
- Ne nyavalyogj annyit! Gyere!

Úszni kezdtek a néma, hideg vízben. Fejük fölé borult az üresség, ott visszhangzott fültépően a testükben. Vacogtak.

- Figyelj... te látsz már valamit?
- Nem. Ússzál, és ne beszélj.
- Már teljesen eláztam.

Percekig szó nélkül úsztak, egyre elkeseredettebben.

- Te nem félsz?

Valahol a messzeségben megpendült valami, a víz pedig apró fodrot vetett válaszul. Mintha valahol a sötét víz alatt a föld is megremegett volna.

- Gyorsan!

A lélegzetük is elakadt, olyan tempóban szántották a vizet.

- Látsz valamit?
- Igen, nem is olyan messze. Nézd! Ha összekapaszkodunk, talán... Mi van?
- Figyeld a vizet... hullámozik. Pedig mi már nem is úszunk.

A távoli morajlás lassan erősödni kezdett.

- Olyan, mintha...
- Ne mondd. Inkább segíts. Kapaszkodj belém. Eléred? Na, igyekezz már, mi lesz? Hé, ne nyomj le a víz alá! Megvan már?
- Mindjárt, csak még egy kicsit segíts...
- Hé, megfojtasz!

A zúgás már egész közélről hallatszott. Megmerevedtek. - Mindjárt itt lesz. - szólalt meg végül rekedten. Mintha csak a szavait igazolná, a távolban megjelent egy hatalmas sötét árny. - Add, majd én! Hallod? - Fröcskölt, zubogott a víz a két kétségbeesetten csapkodó alak körül. Prüszkölésüket elnyomta a közeledő áradat robaja. - Mi lesz már?!

- Ne sikíts a fülembe. Próbálkozom. Mindjárt...

- Nem fog sikerülni... nem fog...

- Attól még, hogy neked nem ment... nekem még... sikerülhet... csak még egy kicsit... azistenit, de csúszik...

Az erősödő morajlásban már alig hallották egymást, a remegő vízben lehetetlen volt a felszínen maradni. Kétségbeesetten küzdöttek, de a hatalmas hullám már majdnem utolérte őket. Egy másodperc... Kétségbeesetten cikázó gondolatok, néma sikolyok... az örvénylő fekete vízoszlop tántorgó óriássá nőtt a fejük fölött. Egy perc, aztán zuhanni kezdett feléjük a szédítő magasságból...

Még egy utolsó, elkeseredett kísérletet tett arra, hogy elkapja a biztonságot jelentő partot. Egy rövid másodpercre még látta társa reménykedő pillantását. Aztán már csak a sötétségre emlékezett maga körül.

Létezik egy pillanat, az utolsó előtti, amikor a lélek még elkap egy rövid, utolsó jelet, az utolsó halvány fénysugarat az élet távolodó világítótornyából, mielőtt végleg belezuhan a sötétségbe.

A társa hangját hallotta.

- Ugye megmondtam, hogy neked se sike...

A két muslica eltűnt a WC-lefolyóban. Valaki leoltotta a villanyt és becsukta az ajtót. Csend lett, megint.

A TÓ

Egy mozdulatlan alak ült a halott tó partján.

A sötét, élettelen vizet figyelte. Nem vette észre, hogy az idő milyen rettenetes sebességgel száguld el a tó fölött. Várt. Tudta, hogy eljön a nap, amikor megbánja majd, amit tett, de nem döntene máshogy akkor sem. Lassan sötétedett. Nem, az a nap még nem jött el. Még nem.

Amióta az eszét tudta, itt élt, a sivatag közepén, egy mélységesen kék tó mellett. Egyedül és mégsem egyedül. Ha szólt, a hangját visszaverték a messzi hegyek, de a visszhang csak hetek múlva érte el őt. Mintha állandóan a múlttal élt volna együtt.

A tó volt az élet. Az apró hullámok a hátukra vették a kóbor hangokat, soha nem hagyták őt magára a gondolataival. Naphosszat ült a lankás parton és a csevegő vizet hallgatta. Szerette az estét, amikor a lenyugvó nap utolsó sugarai végigsiklottak a hullámok hátán és a tó énekelni kezdett. Halk dallamok születtek a hullámokból és a fényből. Csodálatos esték voltak ezek. Becsukott szemmel feküdt a fűben és hagyta, hogy a gondolatai megszabaduljanak a nappal béklyóitól. Azokban a percekben szabad volt.

Így éltek ketten, magányosan a hatalmas semmi közepén, ő és a mélykék tó. Az évek egymáshoz csiszolták őket. A tó mintha olvasni tudott volna az érzéseiben. Ha szomorú volt, a csobogó víz megvigasztalta. Ő pedig minden este odaült a lankás partra meghallgatni az éneket. Szükségük volt egymásra. Néha arra gondolt, olyan ez, mintha egymás részeivé váltak volna. Soha nem gondolt arra, hogy ez valaha is véget érhet. Pedig így történt.

Így utólag visszagondolva fogalma sem volt, honnan jöhetett ez a gondolat. De nem tudott szabadulni egy lassan alakot öltő érzéstől. Ott volt minden percben, mint egy tüske a bőr alatt. Mi van akkor, ha hazugság az egész... Ha nincs is szükségünk egymásra annyira, mint ahogyan gondoltam. Mi van akkor... Elhessegette a gondolatot. Felnézett a végtelenbe vesző kopár horizontra. Megfulladnék a magánytól, gondolta. Micsoda örültség. És belemerítette a kezét a kristálytisza, életteli teli vízbe. Az apró hullámok vidáman csacsogtak a fülébe. Semmit sem ért az egészből, gondolta. Nincsenek gondolatai. Csak a dal. És itt vagyok neki én, hogy meghallgassam, ha szüksége van rám... Aznap éjjel alig tudott aludni. Hánykolódott és a csillagok közönyösen hunyorogtak a tó fölött.

Megfoghatatlan szomorúság vett rajta erőt. Néha azon kapta magát, hogy nem figyel úgy a tó énekére, mint régen. De a tó dalolt tovább, mintha nem is vette volna észre, hogy magára hagyták. Napokig küszködött a gondolatok szavakba öntésével. Aztán már készen állt. Már tudta, mit fog tenni. Nem érzett sem fájdalmat, sem örömet. Üres és közönyös volt belül. Aznap este a tó hiába várta az utolsó napsugarak énekével. Csak a döbbszent csönd ült a szürke ég alatt.

Másnap nem is ment a tó partjára. Amikor eljött a második este, sokáig csönd volt. Aztán meghallotta a víz hangját. Így még sohasem hallotta a dalt. Halk volt, könyörgő. Egy domb tetején ült, messze a tótól. Hallotta a dallamot, de nem mozdult.

A harmadik napon a tó ismét néma maradt. Végtelennek tűntek a percek. Aztán egyszerre vinni kezdték a lábait, maga sem tudta, miért, a tó partjára. A nap már lenyugodott és a víz sötétben és némán hömpölygött a lábait előtt. Még sohasem látta ilyen hatalmasnak. Megállt és belenézett a csöndes mélységbe. Akkor hallotta utoljára a dallamot. Fájdalmasan és messziről szállt feléje, mint egy jajkiáltás. Elfordult és elindult arrafelé, ahol a magas hegyek megtörték a halott pusztaságot.

Napokig vándorolt a port kavará szept követve. Maga sem tudta, hová is tart. Aztán egy este ismerős vidéket talált. Felkapaszkodott a domb tetejére, és a lábai előtt ott hömpölygött a higanykék víz.

Visszaért oda, ahonnan elindult. Így kellett lennie.

Leült a lankás partra. A szél ugyanúgy játszott a hullámokkal, mint valamikor régen. A kék víz a régi nyugodt méltósággal fogadta. De volt a csöndben valami megmagyarázhatatlan. A víz fölé hajolt és akkor vette észre, hogy nem látja a hegyek, a part tükörképét. Mint ahogy nem látta többé a saját arcát sem visszatükröződni a vízben. Órákig ült némán a parton, gondolataiba merülve. Észre sem vette, hogy már esteledett. A fekete víz némán és üresen fogadta az este utolsó sugarait.

Talán egyszer, valamikor bánni fogja, amit tett. De ahogy ott ült, ölébe ejtett kézzel a halott tó partján, tudta, hogy addig még sok este és hajnal köszönt majd a néma tóra a semmi közepén.

ÚTON

Aznap a kocsisor végtelennek tűnt. Alig haladtunk, türelmetlenül doboltam a kormányon. Megint egy piszkosszürke reggel. Köd. Dudálás. Benzinszag. Felhúztam az ablakot. Hideg volt. Az autók betegen köhögtek a ködben. A sor még mindig állt.

Egyszer már összeszámoltam a fölösleges várakozással töltött perceket. Piros lámpák, rossz helyen parkolók, lerobbant és összekoccant autók... átlag negyvenhat perc. Már nem bosszantom magam azzal, hogy számbavegyem, mennyi mindent lehetne ennyi idő alatt csinálni, ami hasznosabb és kevésbé vérforraló, mint itt toporogni... mi van, miért nem mentek? Zöld van, nem látod? Ááá. Megint piros. A következőnél se férek át.

Mindig elhatározom, hogy nem bosszantom fel magam. Nem megy. A fenébe is.

Szóval múltkor ott volt az a férfi. Éppen két utcára innen, a kereszteződésnél - tudod, ott szokott lenni az a sok koccanásos baleset a hosszú piros lámpák miatt. Szóval az a férfi egyszer csak kiszállt az autójából. Levette a kabátját és felvett helyette egy zakót. Nem is figyeltem volna, de olyan feltűnő volt a... pizsamája. A lámpa meg még mindig piros volt. Ő szépen levette a pizsamanadrágot, felvette a zakóhoz való nadrágját. Még arra is volt gondja, hogy ne lépjen le a betonra meztláb. Aztán a papucsával a hóna alatt komótosan összehajtogatta a levetett pizsamafölsőt meg a nadrágot és beszállt a kocsiba. Csak ültem ott, tátott szájjal. Csak arra riadtam fel, amikor már az egész sor nekem dudált. Már zöld volt.

A következő lámpáig nem is tudom, hogy jutottam el. Azon gondolkodtam, jól láttam-e, vagy esetleg reggel túl kevés kávé ittam. Aztán a lámpánál megint kinyílt egy ajtó. Ő volt az. Rendíthetetlen lelki nyugalommal kötötte meg a nyakkendőjét. Aztán fésűt vett elő és egy kis kézitükröt. Körülnéztem: mindenki látja, amit én? A mellettem álló réges-régi, kopott kis autóban egy férfi éppen szétcsapott a hátsó ülésen rendetlenkedő gyerekei között, miközben a felesége kiabált vele valami számla miatt. A hátam mögötti kocsiban ülő elegáns férfi újságot olvasott. Később nem is annyira láttam, mint éreztem, ahogy akkurátusan összehajtogatja az újságot, és abban a pillanatban, mikor zöldre váltott a lámpa, a lába már a gázpedálon volt. Egyes embereknek micsoda időérzéke van, szinte hihetetlen... Megfordultam, az újonnan vett üléshez recscent egy szívszaggatót. Elszakadt, de én észre se vettem. A szemközti várakozók közül egy láthatóan rövidlátó néni a fűtégombról babrált. Egy fiatal férfi fáradt arccal, magába roskadva ült a kormány mögött. Senki nem figyelte a férfit, aki időközben elpakolta a fésűt, a tükröt, és visszaült az autójába.

A következő lámpánál a kesztyűtartóban kotorászott. Elővett egy sonkás szendvicset, egy kistányért, szalvétát és egy kávéscsészét. Az autónak dőlve szűrte a gőzölgő kávé (teát?). Mire zöld lett, már újra a kocsiban ült, indulásra készen.

Arra ment, amerre én. A külső sávban követtem, egyetlen pillanatra sem vesztettem szem elől. Mikor megint pirosat kaptunk, rögtön kivágódott az ajtó. Egy fogkefe és egy tubus fogkrém volt a kezében. Hitetlenkedve figyeltem, ahogy akkurátusan visszacsavarta a fogkrém tetejét. Egy elegáns, öltönyös férfi ráérősen fogat mos, és még szájvízzel is kiöblíti a száját egy forgalmas út kellős közepén - és senki sem látja rajtam kívül... Behajította a fogkefét a hátsó ülésre és beszállás előtt még egy pillantást vetett a visszapillantótükörbe.

Aztán újra megálltunk. Vártam. Nem történt semmi. A nyakamat nyújtogattam. Kettővel előttem állt, csak egy sötét sziluettet láttam a kormány mögött. Mit csinálhat? A zöldnél kivágtam az egyik csigalassan haladó tragacs elé. Látni akartam, látnom kellett... Beértem, mellettem haladt egyenletes sebességgel. A férfi beszélt és nevetést hallottam. Női és gyerek-

hangok kavalkádját. Oldalra néztem. A férfi mellett egy nő ült, hátul pedig két gyerek. A szavaikat nem értettem, de tudtam, hogy búcsúzkodnak. A gyerekek integettek, a nő pedig átölelte a férfi nyakát. Valamit súgott a fülébe, és az orrára egy puszit nyomott. Akkor valaki hatalmasat fékezett, én pedig az utolsó pillanatban kaptam el a kormányt. A szembejövő éppen ki tudott kerülni.

Csoda volt, hogy megúsztam. De nem érdekelt. Egyetlen gondolat járt a fejemben, mint egy mániákus örülnék: utol kellett érnem. A következő lámpa nem volt messze és a keresztutcát lezárták csatornázás miatt. Indulás előtt hallottam a rádióban.

Nem törődtem a férfival, aki közben kiszállt a kocsiból és az öklét rázva nézett utánam. El kellett érnem a következő lámpát, gyorsan. Még nem lehet messze! De a lámpa már zöld volt és én sehol se láttam a kocsit. Mint az örült, cikkcakkban előzgettem végig az úton. Itt kell lennie valahol! Nem lehet, nem veszthettem el...

És tényleg ott volt, nem sokkal előttem. Egy utolsó életveszélyes manőverrel mellé kerültem. Nem telhetett el két perc sem, amióta láttam őket, a nőt, a férfit és a gyerekeket. Benéztem a kocsiba. A férfi egyedül ült a kormány mögött és füttyörészett. Körülnéztem. Nem szállhattak ki, nem volt hol kiszállni. A város egyik legforgalmasabb utcáján voltunk, a legbelső sávban. Hol lehetnek? Kitette volna őket az út közepén? Ebben az örült forgalomban? Nem, ez lehetetlen, gondoltam, ilyet senki sem tenne. Hát akkor...? A férfira néztem. Még mindig füttyörészett. Az arcán valami végtelen nyugalom ült, mintha messziről nézte volna a türelmetlen embereket, a ködös, rosszkedvű várost. Mosolygott.

A következő lámpánál elkanyarodott. Figyeltem, amíg csak el nem tűnt néhány másodperc alatt a benzingőzös ködben. De a mosolyát még sokáig láttam. Azóta szinte mindig eszembe jut, mikor elindulok. Amikor megállok egy piros lámpánál, sokszor azon kapom magam, hogy az autók ajtajait figyelem.

Ki tudja, talán egyszer még meglátom.

Na elindultak. Talán beérek. Te biztosan nem késel el. Aztán jók legyetek, gyerekek... na, gyorsan, kiszállás... körülnézni, mikor kiszálltok, figyeljetelek... jó, tudom, nem volt időm megfésülködni. Én így vagyok a legszebb, nem tudtad?... Na szia, vigyázz magadra...

...én is szeretlek.

PORCELÁNHAJÓ

Hol halványodó, hol erősödő, étellel teli vonalakkal rajzolt. A törésvonalaknál az éleket erős, lüktető feketével húzta meg, a fényes felületek körvonalai leheletfinomságú pókhálóként látszottak. A szem sok mindent kiegészít, csak meg kell adni a kapaszkodókat, a kiindulási vonalakat és árnyalatokat. A rajz - csoda. A világ leképzése, egyéni lenyomat az időről. Magával ragad egy távoli csillagra, ahonnan visszatekintve láthatóvá válnak az összefüggések. Miközben ceruzája mágikus táncot lejtett a papíron, arra gondolt, hogy mindig lesznek alkotók, akik képesek erre, és mindig lesz, aki befogadja az alkotást.

Már majdnem kész volt. Még néhány kis javítás, és el lehet tenni holnapra. Napfényben egész más lesz, mint így, lámpánál nézve. Meglátjuk, gondolta. Holnap.

Van egy pillanat, az utolsó előtti - mielőtt az ember hátradől, becsukja a mappát, és azt mondja: kész. Ez az összegzés pillanata, az elmélkedése, a jóleső meglegedettség pillanata. Meditáció. Annyi nap és éjszaka, annyi pohár meleg tea és annyi óra végighallgatott zene után az ember végre leteszi a ceruzát... Most eljött számára is ez a pillanat. A vizsgamunka elkészült, az eddigi hosszú évek gyümölcse megérett. Már csak a megmérettetés van hátra. De ő egyelőre nem törődött ezzel. Tudta, hogy a legjobb tudása szerint dolgozott, szívvel és lélekkel, ahogyan kell. Nem volt oka félni mások megítélésétől.

Az Egyetem már másnapra kiértékelte a munkáját és este már a bizottság előtt állt. Hosszú kék talárba öltözött, galambősz hajú férfiak hallgatták őt. Szava tisztán és érthetően csengett a nagy terem komor falai között. A rajzok magukért beszéltek, nem kellett semmit hozzátenni. Ő inkább arról beszélt, ami a rajzok mögött van, láthatatlanul. Az alkotás folyamatáról, az inspirációról. És persze világról, amit a művészetek művelői tökéletesebbé kívánnak tenni.

Pedig az a világ, amiről beszélt, kívül esett ezeken a falakon. Az Egyetem messze a Város fölé magasodott, és a diákok nem léphettek a falakon kívülre, amíg arra alkalmasnak nem találták őket. A Város fényei csak megannyi parányi reszkető csillagnak tűntek a magas falakról nézve. A diákok emlékeikből és a létrehozni kívánt tökéletes világ mozaikdarabkáiból rakták hát össze a számukra távoli és talán nem is létező világot. A darabokat az Egyetemen tanult ismeretanyaggal ragasztották össze egységes képpé. Ez persze mindenképp más lett, de ettől tűnt minden kép olyan tökéletesen valódinak.

- Ha kilépsz e falak közül, harcolnod kell majd életed utolsó pillanatáig az igazságodért. Tisztában vagy ezzel, fiatal barátom? - Az összes tekintet őt fürkészte, a hang tovább folytatta.
- Mindenki másért küzd, és mást remél a célnál. Ez adja a színek határtalan skáláját, és te ezeket a színeket használod. Ezt sose feledd. A Bizottság elküld most téged a Városba. A tanulmányaidat befejezted. Megtiszteltetésnek érezzük, hogy taníthattunk téged. - Kezet fogtak vele, de ő alig értette, amit mondtak neki. A szíve tele volt boldogsággal. Úgy érezte, nem lehet előtte olyan akadály, amit ne lenne képes legyőzni.

Aznapi este csikorogva megnyíltak a nehéz kapuk, és ő kilépett a magas falak közül. Annyi év óta először arcába csapott az esti szél és a Város fényei ezernyi színben csillogtak a lábai előtt. Megrészegetlenül állt a látvány előtt, és csak percekkel később indult lefelé az úton, mikor a széles kapuk nagy döngéssel bezárultak mögötte.

Újra meg kellett tanulnia mindent; apró-cseprő ügyek intézését. Végre magának főzhetett, nagyon élvezte az új ízeket. Hosszú estéken keresztül sétált a Város régi utcáin. Nézte az embereket, a házakat, figyelte az életet, amiről eddig annyi éven át tanult. Most úgy érezte, talán túl sokáig, és elfelejtett közben élni. Mindent be akart pótolni. Nem sietett elkezdni az első igazi munkáját. Úgy érezte, még nem készült fel rá.

Teltek a napok, hetek lettek belőlük, hónapok. Lassan megérezte, hogy végre megérett benne az elhatározás. A szükséges formalitások és adminisztráció után bejegyezték a nevét a többi, Városban dolgozó művész közé, és már másnap reggel megkeresték az első megbízással. Óriási lelkesedéssel vetette bele magát a munkába, éjszakákon át nem aludt, annyira izgatott volt.

Jóval a határidő előtt készen lett Aznap, mikor magával vitte a munkáját az első megbízójához, a torkában dobogott a szíve. Arra gondolt, hogy a Bizottságtól sem félt ennyire. Ettől önkéntelenül is elmosolyodott. A megbízó a Város egyik befolyásos polgára volt. Tekintélyes kísérettel érkezett a megbeszélt helyre. Előre kigondolta, mit fog elmondani neki a munkájáról, de a másik az első mondatot sem hagyta végigmondania.

- Nézze, nekem nincs erre sok időm. - mondta. - Térjünk a lényegre. - Egy pillanatra levegőt is elfelejtett venni a csodálkozástól, de aztán a másodperc törtrésze alatt újrafogalmazta mondanivalóját a lényeges sarokpontok körül. De még ki sem nyitotta a száját, mikor a férfi folytatta. - Van egy elképzelésem. - A zsebébe nyúlt és egy gyűrött, kockás papírt vett ki. Kihajtogatta és az asztalra tette. Kusza vonalhalmaz volt rajta, gyerekes másolata lehetett valami újságban látott képnek.

- Ilyesmire gondoltam. - mondta. A hangja tárgyilagos, ellentmondást nem tűrő volt. Mikor látta, hogy a másik nem válaszol, felállt. - Akkor egy hét múlva. - A nagy rajzkoztatót, ami az asztalon feküdt, mindvégig egyetlen pillantásra sem méltatta. Intett a kíséretének és kivonult. Percekig tartott, mire az utolsó ember is elhagyta a szobát. Az asztalon hagyott papírfecni meglebbent, ahogy a szobán átfújt a szél a becsapódó ajtó nyomán.

A félhomály és a poharak csengése elnyomta a fullasztó gondolatokat, amik napok óta a fejében keringtek. Már csak néhányan voltak a bárban, későre járt. Holnapra, gondolta, kész kellene lennem a munkával. Az üres lapokra gondolt, amik otthon heverték az asztalán. A kezéből hirtelen elszállt az erő, elejtette a poharat. Csak, mint valami ködön keresztül, látta maga előtt az ezt követő jelenetet: a dühös pincérlányt, a hadonászó takarítónőt és egy frissen érkezett vendéget, aki valószínűleg őt akarta megmenteni, mert aztán vele vitatkozott még sokáig a két nő. Róla mintha el is feledkeztek volna.

Nem sokkal később a férfi ott ült mellette egy pohárral a kezében.

- Határidő? - kérdezte, megértően az üvegre mutatva, amit a másik a pohárral történt baleset óta magához vett. Ő bólintott. - Holnap. - Egy ideig csendben ültek. - Mit fogsz csinálni? - kérdezte végül a férfi. Ő vállat vont. - Nem tudom.

- Mindenki ugyanezzel a döntéssel kerül szembe, ahogy kikerül az Egyetemről. Behódolsz - vagy keresel valami mást.

- Valami mást? - kérdezte üveges tekintettel. - Dehát mit?

- Ó, a lehetőségek száma végtelen, barátom. - A férfi ivott egy kortyot. - Például nyitsz egy ilyen bárt. Megélnél azokból a szerencsétlen flótásokból, akik munka helyett ilyen helyekre járnak felejtetni. - mondta, széles vigyorral nyugtázva saját cinikus ötletét.

Összébb húzta magát a széken. - Te is?...

- Igen. Én is az Egyetem polgára voltam. Öt éve is van már. Megtanultam alkalmazkodni. Ez itt a kulcs a túléléshez. Megszoksz vagy megszöksz. - Valahol a közelben valaki részeg dudorászásba kezdett. - Na, ne nézz már így! Tudod, sokan inkább elmennek a Városból, hogy máshol próbáljanak szerencsét. Ezek szerény véleményem szerint az igazság előtt szöknek, és persze önmaguk előtt. Másutt sem más az élet, mint itt... De persze reménykedni, azt lehet. Ez a demokrácia lényege. - Elmosolyodott és ivott még egy kicsit az ezer fényben csillogó üveg pohárból. A másik férfi szótlanul ült mellette, saját gondolataiba roskadva.

- Tudod, én a magam részéről beadtam a derekam. Négy éve, két hónapja és tizennégy napja. Azóta az igényeknek megfelelő munkát végzek. Ceruzát sem fogok a kezembe, amíg nem tisztáztam egészen pontosan, mit akarnak tőlem. Jöhetnek a kockás és vonalas füzetből tépett lapok minden mennyiségben - minél több, annál kevesebb olcsó divatújságot kell átnézni... Ők is abból szedik. - Ránézett a mellette ülő férfira és jóízűen felnevetett. Aztán egy ideig elgondolkozva nézegette a poharát. Körbeforgatta, de a gondolatai már máshol jártak. - Tudod, van az embernek büszkesége, meg szakmai önérzete is, vagy mi, de... végül is tedd fel a kérdést, *kinek* alkotsz? Magadnak? Talán a Bizottság tagjainak? Én mondom neked, azok ott fenn az évszázados falaik között már nem is tudják, mi az az élet, az igazi élet... Vagy az örökkévalóságnak talán? Hát tudod, én még ez utóbbival sose találkoztam személyesen. Ha te egyszer netán elcsíped egy pillanatra, add át szívélyes üdvözetemet... Az igazság az, hogy még nem vagyunk a mennyországban - itt meg egyelőre csak emberek élnek. Szóval... én olyat csinállok, amilyet ők álmodnak. - A poháron keresztül ezer szemével a másikra nézett. - És nem az én dolgom megítélni az álmaikat.

- De... jobbá tehetnéd... Vagy legalább is megpróbálhatnád. - A hangja fáradtan csengett. Talán maga sem hitte, amit mond.

- Ó, én próbáltam. De tudod - én is csak emberből vagyok. - Mosoly futott át az arcán. - Megpróbálok a minimálisra csökkenteni a konfliktushelyzetek számát. Elvégre más fontos dolgok is vannak az életben... Például nyaranta utazgatok... és rengeteg könyvem van otthon. Nyelveket tanulok. Imádok színházba járni. Egyszóval élem az életem... Ha újra döntenem kellene, - nyelvével csettintett - azt hiszem, újból ezt az életet választanám.

A részeg a hátuk mögött még mindig ugyanazt a nótát énekelte. Talán nem is tudott másikat. És az üveg kiürült.

- Azt hiszem, jobb, ha most hazamegyek. Fáj a fejem.

- Nem árt, ha hozzászoksz. - A férfi intett neki.

Ahogy kilökte az ajtót és kilépett, a hideg esti levegő megcsapta az arcát. Találomra, vakon járta az utcákat, amikor észrevette, hogy az Egyetemhez vezető úthoz ért.

Megállt és felnézett a Város fényei fölé óriásként magasodó, öreg falakra. Egy ideig csak állt ott és töprengett. Aztán lassan visszafordult és elindult visszafelé a kanyargós, régi úton.

A NÖVÉNYIDOMÁR

Általában korán kelek, a reggeli rutin alatt már alig várom, hogy elkezdhessem a munkát. Az üvegház a park végében áll, hatalmas tömbjét vattaként takarja a reggeli köd. Aztán, amikor végre feljön a nap, az épület óriás kristályként csillog az évszázados fák alatt. Ez az én kincsem. Valahányszor átlépek a küszöbön, melyet évtizedek hosszú sora óta koptatok, megdobban a szívem. Talán ma... ma megtörténik, amire várok.

A mai reggel épp olyan reggel volt, mint a többi. Kivettem a kis szekrényéből a szerszámokat. Gyengéden végigsimítottam a gyönyörű ívű metszőollón, megpaskoltam az ültetőkaró szárát, hónom alá csaptam a támasztékokat és a kötözőzsineges gurigát, és a zöld rengeteg felé vettem az utamat.

- Jó reggelt, neked is, neked is! Hogy aludtál? - fordultam egy apró cserje felé. - Látom, jönnek már azok a bimbók, ez igen! Hát te? Csak nem öntöztelek túl már megint? - Megálltam és igazítottam egyet az öntözőrendszer helyi terminálján a vízmennyiség értékén. - Különböztetnem azt hiszem, már megint szivárognak a csövek...

A nap már eloszlatta a párát a parkban, mire mindenkit üdvözöltem és elkezdhettem az aznapi feladatommal foglalkozni. Végigsiettem az asztalok között, időnként végigsimítottam egy fényes zöld levélen, vagy megpaskoltam egy vastag szárát. - Jól van, jövök már, jövök. - Nem is hittem, hogy ilyen türelmetlenséggel találkozom. - Igen, itt is vagyok. Lássuk csak. - Elégedett voltam az első pillanattól, de nem akartam mutatni, még magam előtt sem. A kis teacserje majd kicsattant az egészségtől. Hosszúkás levelei rám mosolyogtak, az ágai integettek felém. Leültem elé, hogy alaposan megnézhessem. Igen, most már itt az idő, hogy levágjam az ágakról a formázódrótokat. Ahogy minden hurkot külön-külön, egymás után óvatosan átvágtam, a szívem a torkomban dobogott. Vigyázva lefejtettem a darabokat az ágakról. Aztán hátrább léptem egy lépést, hogy szemügyre vehessem az eredményt. Az iménti percek feszültsége elszállt, és én boldogan vettem tudomásul, hogy a bedrótozott ág abban a formában és irányban nőtt tovább, amint azt én szerettem volna. Tökéletes, gondoltam. Tökéletes.

Délután pihentem. Még lett volna dolgom, de ott kellett ülnöm a kis háromlábú széken a teacserje előtt. Mennyi ideje is?... Talán háromszáz éve is van már, hogy elkezdtem foglalkozni ezzel a növényvel. Amikor megláttam, már tudtam, milyennek kell lennie. Olyan ez, mint amikor a szobrász megpillant egy kötömböt, és meglátja benne a szobrot. Csak sokkal, sokkal tovább tart megvalósítani az álmot, megalkotni a tökéletest.

Ahogy ott ültem a növényem előtt, magam se hittem el, hogy eljött az a pillanat, amire olyan régóta várok. Lassan szomorúság töltött el, ólomsúllyal nehezítette el a tagjaimat, mint valami halálos fáradtság. Vége van. Szememmel végigsimogattam az üvegház növényeit. Most értettem meg először, mit jelentenek ezek a növények. Mindegyik egy-egy élet munkája, ezt mindig is tudtam, de a szavak valódi súlyát csak most éreztem meg.

Holnap már nem jövök el ide, és holnap után sem. Mint ahogy azokat sem láttam itt soha, akik előttem jártak ide nap nap után, fáradhatatlanul, akárcsak én. Egyszer ők is befejezték a művüket, letették a metszőollót, és elmentek. Itt minden egyes növénynek története van, egy emberi élet oltódott a vastag száruk és zöld levelek fonadékába. Most már az enyém is egy volt közülük.

Csöndes nyárvégi nap volt, az este lágy fénnel aranyozta be a kristály-ablakokat. Holnap minden más lesz, gondoltam. De nem volt bennem szomorúság. Csak véget ért egy fejezet az életemből. Ennyi az egész.

EGYPERCES EGY PERCRŐL

Utat! Utat, sietek. Engedjenek! Nem, nem adok interjút. Sietek.

Hiába, csupa rohanás az élet. Azaz a perc. Minden perc.

Az ember - pontosabban a perc - arra születik, hogy rohanjon. Néha elgondolkozom rajta, miért is sietek annyira, de látom, hogy a többiek is mind ezt teszik. Mind rohanunk.

A percek kicsik és gyorsak. De gondolják csak meg, milyen fontosak ennek ellenére is! Néha hallom, hogy valaki azt mondja: *az utolsó percben* érkeztem. Pedig a perc nem közlekedési eszköz. Nem ám! A perc - az *perc*.

Minden perc egy egyéniség. - egy szín, egy hang. Éppen ezért nem tartom helyesnek, ha azt mondják: *egy perc*. Véleményem szerint csak *a* perc létezik.

Azt mondják, hogy mi, percek elveszünk az évszázadok kódében? Meglehet. De gondoljanak arra, hogy sokszor egyetlen perc döntő fontosságú lehet. Például az a Perc, amikor Newton fejére esett az alma. Vagy az, amikor eldőlt a waterlooi csata kimenetele. És mégis: az emberek semmibe veszik a perceket. Minden iskolás tudja, melyik év melyik hónapján és annak melyik napján történt ez vagy az az esemény, de hogy melyik *Percben*...

Mi nem veszünk tudomást a közönyről, hiszen tudjuk, nélkülünk aligha állhatna össze órákból a nap, aligha lennének a napokból hónapok, a hónapokból évek, évszázadok, évezredek, évmilliók...

Ó, hogy elszaladt az idő... még a végén elkésem. Rohanok!

És megmondtam, hogy nem adok interjút!

ÉVSZAKOK

A nő a tükör előtt ült és hosszú barna haját fésülte lassú, elgondolkodó mozdulatokkal. Az arcára árnyékot vetett a leszálló sötétség. Egyedül volt.

Két arc nézett vissza rá, egy a tükörből és egy másik az asztalkán álló fénykép fényes üveglapjáról. Hosszú percek óta figyelte ezt az arcot elgondolkodva. Próbálta memorizálni, emlékezni a legkisebb ráncra is a szeme sarkában, az árnyékra a szája szögletében. Ez vagyok én, gondolta. A fénykép üvege mögül egy férfi képe nézett rá mosolyogva. Ahogy a szemét elöntötték a könnyei, a férfi arca újra elhalványodott az üvegen tükröződő női arc mögött. Türelmetlen, dühös mozdulattal törölte meg a szemét. Tudni kell emelt fővel távozni, amikor a bál véget ér. Mély levegőt vett, mint mindig, ha a sírással küszködött. Semminek sincs vége, ismételte magában. Inkább csak most kezdődik minden...

Már régóta érezte, hogy eljön ez a pillanat. Tegnap este feszültek voltak, mind a ketten. Hátradőlt a széken és szinte hallotta az edénycsörömpölést a konyha felől. Becsukta a szemét és felidézte a hangokat. Az egyre ingerültebb, egyre indulatosabb hangokat. Igen, ezek ők voltak. A tökéletes pár. Egy elrontott ebéd - és vége annyi év türelmének. A szeretet nem végtelen. A szerelem... milyen hamar... senki sem gondolná. Jöttek a kemény, késélű szavak, belefűrödtek a bőrük alá, kitéphetetlenül. Lassan ölő méreg ömlött szét bennük. Valami eltörött. Csak fájdalmas üresség marad utána. Egy becsapott ajtó, azután a csend.

Jól tudta, mi következik most. Már túl sokszor volt benne része. Egy telefon, talán egy üzenet. Összecsomagolás... osztozkodás... kicsinyes viták... jeges pillantások, nyilalló fájdalom minden lélegzetvétel. Túlélés. De nem. Ez most nem így fog történni. Hiszen nincs okuk rá, hogy még tovább kínozzák egymást... Ő nem tudja, hogy én tudom... Van valaki más. Egy másik nő. Sóhajtott.

Holnap biztosan találkozni fognak. Valami semleges helyen, talán egy étteremben. Nagyvonalú lesz, mint valamikor régen, előzékeny, ráadja majd a kabátot és kihúzza neki a széket. Kicsit félénk lesz majd, de mindenesetre nagyon gyengéd és figyelmes. Túlságosan figyelmes. Mert rossz a lelkiismerete. Hiszen tudja, hogy neki van hová mennie. Van valaki, aki várja ez után a fájdalmas találkozás után. Hiszen csak most kezdődik az élet... Amikor nagylelkűen és nagyvonalúan lerendezték az apróságokat, félénken megkérdezi majd: ...és neked... van már esetleg... valaki?

A nő ismét a tükörbe nézett és fennhangon válaszolta a tükörképének: Csak ne aggódj miattam. Még nincs, de... - és elmosolyodik, kissé szégyellősen, mint a tinédzser, aki az első randijáról értesíti a mamáját. Akkor egy kő fog leesni a férfi szívéből. Ez az útlevele a pecsét, most már szabad. Lelkiismeret-furdalás nélkül indulhat tovább. Akkor kérdezni fogja arról a másik nőről, és ő megkönnyebbült mosollyal, felszabadultan fogja majd mesélni neki a kezdődő szerelmek édes örültségeit. És csak néha fogja egy-egy félénk oldalpillantással ellenőrizni, nem bántja-e őt ezzel. A szerelem nagylelkűvé tesz az embert...

A nő elgondolkodva a kezébe vette a fésűt. Így a legjobb mindenkinek. Újra fésülni kezdte a haját, mintha csak egy pillanattal ezelőtt hagyta volna abba egy hirtelen felbukkant emlék miatt. A szemében még ott csillogtak az elmúlt percek könnyei, de már mosolygott.

A hajfonatai közül ezüst kövecskék villantak elő a kis lámpa fényében. Belenézett a tükörbe. Meg kell szokni még ezt az új arcot, az új hangot. De különben minden rendben. A kabátjáért indult. Elegáns fekete kesztyűt húzott hosszú, finom ujjaira és a koromszínű estélyi selyemfénye eltűnt a kabát alatt.

Még visszalépett egyszer a tükör elé. Tökéletes, gondolta. Megint meg fog örülni értem. Elmosolyodott, ahogy az asztalkán álló fényképre nézett. A sápadt esti fényben az árnyékok közül kivilágított a férfiarc képe. Szeretlek, gondolta. Tudom, hogy elrontottam tegnap azt az ebédet, de már vettem egy jó szakácskönyvet. Azelőtt is, de hányszor hibáztunk mind a ketten. Már nem is tudom, hányszor... Lehet, hogy ezúttal sem sikerül, de hát annyi időnk van még... Elmosolyodott. Ezúttal házitündér leszek, de gyönyörű házitündér, az ám!...

Az ajtóban megtorpant, visszanézett a képre. Egy pillanatra újra eltöprengett rajta, mint ilyenkor mindig, hogy hogyan is lehetséges, hogy ezzel az új arccal ő nem ismeri majd fel. Mert nem fogja felismerni, mint ahogy eddig soha sem ismerte fel, ha egy szakítás után más arccal, más ruhában ismerkedett meg vele. Tökéletes az illúzió... Arra gondolt, vajon képes lesz-e valaha eltalálni az ízlésének való nőt. A tökéleteset. Vagy a játék folytatódik majd a végtelenségig... Ismerkedés, szerelem, szakítás, újrakezdés egy másik kapcsolatban, másik arccal... Akár a fénix, az ember meghal és újjászületik minden egyes alkalommal, pedig legbelül, a szíve mélyén semmi sem változik.

Ki tudja, talán éppen ez a szép a játékban...

Leoltotta a lámpát. Kiviharzott a szobából, vette az esernyőjét és bezárta maga mögött az ajtót. Az arca ragyogott, a szeme túlcsillogta a kis gyöngyöcskéket a hajában. Szerelmes volt. Már megint és még mindig... Örökké.

JELENETEK EGY LÉPCSŐHÁZBÓL

Szűkös, sötét lépcsőházi előtér. Középen liftajtó, jobbra levélszekrények, mögötte látszik a bejárati kétszárnyú ajtó. Kintről halvány derengés szűrődik csak be, mert az üveg tele van ragasztgatva házilag fabrikált hirdetés-fecnikkel. A lépcsőház falait és a liftajtókat feliratok és félre nem érhető rajzocskák díszítik. A „Házmester fogadóideje” feliratú táblát valaki lefújta fekete spray-festékkel, majd különböző üzenetek továbbítására használta („Jocival a térre mentünk”, stb., stb.).

Nos, ez a közösségi élet színtere. A senki földje, ezért senki sem szereti.

Különböző túlélési technikák ismertek az utóbbi néhány évtizedből. Van olyan lakó, aki gyorsan átrohan az ellenséges területen; ha kell, lépcsőn megy a hetedikre, és kettesével szedi a lépcsőfokokat, ha nagy a veszélye a lifttel való találkozásra az ötödiken. Más kiváró taktikát folytat. Mindenkit ismer látásból a házban lakók közül - az igazán profik az ismerősök és barátok részletekbe menő viselkedéstanában is otthonosan mozognak. Ezek, ha ötszáz méteres körzetben meglátnak valakit közeledni a célterület felé, inkább lelassítanak, elkezdik vadul és hosszan keresni a kulcsukat, satöbbi. Van olyan is, aki egy kellemes kört tesz a ház körül.

Aztán persze vannak a csakazértisek. Őket láthatólag nem zavarja, ha a hatszemélyes liftben már öten állnak, fejenként egy biciklivel és másfél gyerekkel. A visszavonulás szót nem ismerik, mondván, hogy aki az élet kis dolgaiban nem enged a huszonegyből, az a nagy dolgokban is feltétlenül sikeres lesz. Miért, hát nem így van?! ... Aztán ott vannak a tinédzserek is persze. Ők ott ülnek a földszinti lépcsőn minden este és cigiznek. Vagy a kettes verzió szerint a hetven centi széles bejárati ajtóban állva beszélgetnek, miközben jeges szél önti el az előteret. Hát igen, vannak olyan szerencsések, akik sosem fáznak meg... A legtöbben köszönnek, de vannak, akik akkor sem, ha előre köszönnek nekik. Vannak, akik ügyet csinálnak ebből. Vannak, akik nem.

Aztán ott van a bejárati-ajtó-dolog. Néhányan kulcsra zárják, de persze a legtöbben nem foglalkoznak az egészszel. A házmester persze minden felelőtlen lakó után bezárja a kaput szúrós tekintettel, rosszalló fejcsóválás közepette. Ejnye-bejnye... van, aki ezt magától nem képes megtenni? Jól értesült forrásaink szerint persze alig számít az a gyenge kis zár a semminél többet...

És ne feledkezzünk el a kutyásokról sem. Bernáthegyinél kisebb méretet általában nem tartanak tízemeletes házban, de abból is minimum kettőt. Az egyik ugat, a másik eszik. Tehetősebbek megengedhetnek maguknak egy harmadikat is, simogatás céljából.

A társasági élet eme jeles színtere most üres. A lift valahol a nyolcadik környékén áll.

Nyílik a bejárati ajtó, egy fiatal lány lép be. Kint fújhat a szél, mert a haja kócos. Hátán egy láthatóan rettenetesen nehéz hátizsákkal valóssággal száguld a lifthez, és gyorsan megnyomja a gombot. Riadtan néz körül. Csak most látni, hogy tizenöt-tizenhat éves lehet, szemüveges, szinte rá van írva, hogy mintadiák; de az is, hogy nem szeretne most bárkivel is találkozni. És hogy itt valószínűleg máskor sem. Idegesen dobol a hívógomb mellett a liftfalon. Gyere már, na mi lesz, mormolja a foga között. Időnként idegesen hátrapillant.

A lift csigalassúsággal vánszorog valahol a hatodik és az ötödik között.

Ekkor egy alak tűnik fel a bejárat ajtajánál, egy árnyék a hirdetések fehér foltjai között. A lány nem veszi észre addig, amíg az alak meg nem találja a kulcsát, és babrálni nem kezd a zárral. A lány összerendez, a liftre figyel. Ha most kinyílna az ajtó, még be tudna surranni az udvariatság látszata nélkül. Olyan nagyon hangosak ezek a fémajtók működés közben...

De nem. A férfi, középkorú, de fiatalos megjelenésű és rendkívül elegáns, már a levéladáknál áll. Megint kulcsörögés, szöszmötölés zaja. A lány próbál nyugodtságot erőltetni magára, nemigen sikerül. Láthatóan rossz napja van.

Aztán a férfi odaér a lány mellé.

Csend.

A LÁNY: (hosszas csend után, görcsösen leplezni kívánt nehezteléssel a hangjában) Jó estét.

A FÉRFI: (gyorsan rápillant, eddig mintha nem is látta volna) Jó estét.

Csend. Várnak. A lift még mindig nem ért le a földszintre. A lány egyik lábáról a másikra áll. A férfi egy levelet nézeget. Újra csak csend. Végül a lift megáll. Az ajtó nem nyílik ki rögtön. A lány már indulna, de az ajtó csak akkor húzódik vissza a falba, amikor ő a lendülettől majdnem beleütközik. A férfi lassan beszáll utána. A lány még az iménti liftajtó-affér miatt is idegesnek látszik, megpróbál behúzódni a sarokba, minél távolabb a liftgomboktól. De a férfi gyorsabb nála, még hozzá olyan elegánsan cselezi ki, hogy szinte nem is lehet mondani, hogy szándékos, ahogy félrehúzódnak a lift átellenes sarkába. A liftgombot a lánynak kell megnyomnia, már nem is lehet vitás.

A lány egy pillanatig vár még, hátha a férfiúi udvariasság... De az önműködő ajtó pontosan tizenhárom másodperc múlva becsukódik, és a világítás kialszik, mert a lift azt hiszi, nincs is benne senki. Úgyhogy cselekedni kell.

A lány vonakodva odalép a gombok elé. Most muszáj megszólalni. Muszáj.

A LÁNY: (udvariasnak szánt, komoly és megfontolt hangon, kicsit idegesen) Hányadikra? (láthatólag megkönnyebbül, hogy sikerült nyelvbottlás nélkül kiböknie)

A FÉRFI: (hosszú másodpercekig nem válaszol, aztán elgondolkodva) Ötödik.

A LÁNY: (összerándul a gyomra, hiszen akkor... Gyors kalkuláció, a jobb oldali lakásban egyedülálló nő lakik. Hozzánk biztos nem jött látogatóba... Kizárásos alapon csak a bal oldali szomszéd lehet. A fenébe, de ciki!) Hhh...(idegesen megnyomja az ötös gombot, reméli, hogy minél előbb kikerülhet a kínossá váló szituációból...)

A FÉRFI: (rövid, de velős szünet után; látszik, hogy neki ezzel a dolog nincs lezárva) Nyolc éve vagyunk szomszédok. (Nem néz a lányra, a hangja gúnyos, arckifejezése megrovó.) Nem tűnt fel?

A LÁNY: (kínosan feszeng, láthatólag nem tud erre mit mondani - mit lehet erre mondani? - végül motyogva, bocsánatkérőleg) ...úristen... (Ez tényleg nem a legmegfelelőbb válasz, de látszik rajta, hogy nem tud jobbat, pedig egész az ötödikig töri a fejét, nagyon.)

A liftajtó kinyílik, a férfi szinte félrelöki a lányt, miközben kirobban a liftből. A lány behúzott nyakkal lép ki a fülkéből.

A LÁNY: (bátortalanul és reményvesztetten, remegő hangon) Viszont... látás... ra...

De a férfi ügyet sem vet rá, kinyitja az ajtót és eltűnik mögötte. A lány egy ideig még idegességében nem találja a kulcsát. Aztán ő is elbánik a zárral, és nagyot sóhajtva eltűnik az ajtó mögött.

Szín ugyanaz, néhány nappal később. Az előbbi lány lép ki a lakásajtón. Gyorsan zárja az ajtót, de alig fordítja rá a kulcsot egyszer, a bal oldali szomszéd ajtaja nyílik, és már késő visszakozni. Egy nő lép ki rajta, utána az előbbi férfi, majd két kislány, úgy hét-nyolc évesek lehetnek. A lány lassan zárja tovább az ajtót, mintha nem is látta volna meg őket, közben hallani, hogy nagy levegőket vesz. Mint a fuldoklók. Aztán nem lehet mit tenni, meg kell fordulni, és észre kell venni a családot. A család némán áll a lift előtt.

A LÁNY: (előkeresi a megfelelő formulát, majd kényszeredetten) Jó reggelt...

Csönd. Kínos csönd. A nő és a férfi mereven a liftajtót bámulják, a kislányok láthatólag nem értik az általános hangulatot. Csönd. Aztán a kislányok, jól nevelt kislányokhoz illően köszönnek, bár érzik, hogy valami nincs rendben a dolog körül.

A KÉT KISLÁNY: (zavartan) Csó... kolom...

A nő gyilkos pillantást vet a két kislány felé, aztán odahúzza őket magához. Lehajol, valamit a fülükbe sziszeg. A kislányok láthatólag zavarodottan néznek rá. Csönd. A lány egyik lábáról a másikra áll. Elindulni a lépcsőn most már épp olyan kínos, mint velük menni a lifttel. Már mindegy... Idegesen sóhaj. A lift valahol a nyolcadik és a hatodik között járhat. Csönd. A kislányok egyike-másika időnként felszipog. Az anyjuk erősen tartja őket, a vállukat szorongatva. A férfi úgy áll, mint a megtestesült nyugalom szobra. Az arca mintha kőből lenne faragva, elegáns, mondhatni királyi méltóság sugárzik róla. Csönd. A lift mindjárt itt lesz. A lány ekkor figyel fel rá, hogy a kislányok ünneplőben vannak, fekete lakkcipő, fehér blúzocska, kék rakott szoknya. És a nő is úgy öltözött, mintha legalábbis színházba mennének. Lehet, hogy tanárnő, villan át a lány fejében. Ugyan nem emlékezett rá, hogy szeptember huszadika bármiféle ünnep lenne, de hát biztos valami egyházi iskolába járnak...

A hívógomb melletti lámpa kigyullad, a lift egy döccenéssel érkezik meg. A lány áll az ajtóhoz közelebb, és előre örül, hogy most ő mehet belülré, és ezúttal nem neki kell megnyomni a gombot. Nem is veszi észre, hogy az ünneplőbe öltözött család óvatosan félrehúzódik saját ajtajuk menedékébe. Így azt sem láthatja, hogy a két kislány kérdőn néz a nőre, aki mutatóujját a szája elé teszi, és a lány felé mutat. A liftajtó közben nyílva kezd és a lány gerincén kellemetlen borzongás fut végig, amikor észreveszi, hogy a lift nem üres. A fenébe, lehet, hogy mégis neki kell megnyomni a gombot... Régi jó szokása szerint nem néz a bent tartózkodókra, de tudja, hogy két középkorú férfi az. Ilyenkor fő az udvariasság - célszerű a családot előreengedni, és akkor ő maradhat az ajtó közelében, és nem kell a két idegen férfihoz simulva tennie meg a következő huszonhét másodpercet. Oldalra pillant, és ekkor veszi észre, hogy a négy ember lakásuk nyitott ajtajában áll, félig maguk elé húzva az ajtót. A két kislány szemében rémület ült, a nőben elégedettség. A férfi megvetően lebiggyeszi a szája szélét.

Akkor lassan, riadt szemmel a lift még mindig nyitott és néma ajtaja felé fordul. Egy hosszú pillanatig a két géppisztolyos férfira mered, a szeme tágra nyílik, az arcán hitetlenkedés.

Aztán eldördülnek a lövések. Hangjuk végigkarcolja a csöndet, a villanyórák fém ajtajai ropogva zuhannak le, a lépcsőkön fel-alá száguldozik a visszhang. Két tár üresen csattan a földön.

Két pár nehéz katonai bakancs lép át egy ronggyá lyuggatott testen. A vér a léptek nyomán felfröccsen a falakra, az ajtóra, ahonnan a lány pár perccel ezelőtt kilépett. A férfihoz lépnek, aki a zsebéből egy összegumizott köteg pénzt ad át az egyiknek. Egyetlen szó sem hangzik közöttük. A bakancsok újra átlépik a tetemet. A fémajtó becsukódik, a lift tompa nyögéssel indul tovább.

A két kislány rettegő tekintettel, össze-összeborzongva áll a nyitott ajtóban. Képtelenek levenni a szemüket a rubinvörös tócsáról és az élettelen kicsi alakról. A lány nyitott szemében visszatükröződik a két kislány reszkető alakja.

A NŐ: *(szemrehányással a hangjában)* Mondtam, hogy ne előttük csináljuk! Most napokig félni fognak este lefekvés előtt!

A FÉRFI: *(legyint)* Ugyan már!

Megigazítja a nyakkendőjét, óvatosan kilépked, kerülgetve a vértócsákat. A gyerekek álomszerű transzban utánamennek, szemüket nem bírják levenni az iszonyatos rongycsomóról, a nő zárja az ajtót, majd utánuk indul, lépésről lépésre egyensúlyozva a tócsák között.

A férfi már megnyomta a liftgombot, csikorgás jelzi, hogy nemsokára beszállhatnak. A nő a gyerekeket nézi, akik még mindig reszketnek. Észreveszi, hogy egyikük cipője véres lett. Leguggol, vigyázva, hogy hosszú galambszínű kabátja ne érjen bele egyik tócsába se. Egy zsebkendővel letörölgeti a csinos kis fekete cipőcskéket. Aztán a kisebbik lány szoknyáján is észrevesz egy foltot. Vér. Nagyot sóhajt, elkezd dörzsölgetni egy benyálazott papírzsebkendővel, közben egy szemrehányó, dühös pillantást vet a férfitra.

A NŐ: *(szemrehányással a hangjában)* Tudod te, hogy a vér milyen nehezen jön ki? Most egész este áztathatom!

A férfi nem válaszol, láthatólag méltatlannak tartja a témát. A liftajtó kinyílik, beszállnak. A két kislány még mindig mereven nézi a mozdulatlanul heverő testet. A férfi a gombokhoz áll, és most először ő is a halott lányra néz. Eszébe jut, hogy nem is tűnik már embernek. Inkább olyan, mint egy csomag ruha, ami kiesett a szennyekosárból. Kezével a gombokon, megszólal. A hangja közömbös, oktató.

A FÉRFI: Látjátok, gyerekek, így jár az, aki nem tanulja meg az emberi egymás mellett élés elemi szabályait.

A liftajtó becsukódik. Először a férfi tűnik el a szemünk elől, éppen az óráját nézi, valószínűleg késésben van. Aztán a nő, aki a véres papírzsebkendőket gyömöszöli kis fekete retiküljébe villámló tekintettel. A két kislány addig nézi a piros tócsában fekvő mozdulatlan alakot, amíg be nem csukódik előttük a fémajtó. A lift egy zökkenéssel elindul, a folyosóra ráborul a csönd.

A csukott liftajtók előtt egy egyre növekvő rubinszínű vértócsában egy halott ember fekszik. Nyitott szemében visszatükröződnek a falak, a csukott liftajtó, egy kis szelet kék ég a lépcsőház ablakából.

És a zöld fény a liftajtó mellett, ami azt jelzi, hogy a lift már szabad.

MA ESTE

Sokáig néztem, ahogy beszélget valakivel. Néztem az arcát, csodáltam azt a könnyed fesztelenséget a mosolyában, a szemében, a mozdulataiban. Most megfogta a kezét - ő megteheti, senki sem haragudna meg rá ezért a könnyed, szinte súlytalan érintésért. Sóhajtottam. Most tényleg el kellett végre szánnom magam. Túl régóta várok már.

Végtelennek tűnt a távolság, minden lépés kínzó fájdalom volt. Félttem és szomorú voltam. Talán vissza kellene fordulnom, gondoltam. De túl nagy volt a zivaj az agyamban, és ő akkor már észrevett.

- Egy pillanat. - mondta halkan a másiknak. Közben megérintette a vállát, mint ahogy valaki olyanhoz ér az ember, akit jól ismer. Én tudtam, hogy csak az előbb találkoztak. De most nem volt időm kiengedni az ereimbe azt a fáradt elkeseredettséget, amit évek óta gyűjtöttem a magányomból. Már engem nézett, szemében azzal a barátságos, játékos tüsszel, ami mindenkit megperzselt, akivel valaha találkozott. Eltűnt a múlt összes árnyéka, és egy rövid pillanatra én is vadásznak éreztem magam, mint valamikor régen.

Csak néhány szó kellett - talán nem is mondtam őket, már nem tudom felidézni. Láta a szememben, amit tudnia kellett. Közel lépett hozzám, nagyon közel. Elöntött a forróság és ezzel együtt valami fáradt szomorúság, ami ellen nem volt értelme küzdeni. Nem volt erőm gyűlölni magam. Csak egy keserű mosoly bujkált néma, közönyös sejtjeim között. Mintha valaki mással történt volna mindez, valahol nagyon-nagyon messze... Nem mozdultam, ő pedig megértette ezt a mozdulatlanságot.

- Ma este. - Melyikünk mondta, nem tudom. - Várlak. - A következő pillanatban már hátat fordított nekem és belemélyedt az előbb félbeszakított beszélgetésbe. A hangja halk volt és simogató.

Nem volt még mire várnom. Gépiesen raktam egymás után a lábaim. Hagytam, hogy vigyenek, ahová mennem kell, sodródva és magányosan, mint ahogy eddig. És mint ahogy ma este után is, mindig.

A KATARZIS ELMARAD

A robbanás után sokáig csönd volt - fültépő, sikító csönd. Mintha az idő is megállt volna. Csak a szél füttyült csúfondárosan a széttépett városok fölött. Meghalt a világ.

Aztán lassan, vonakodva vérezni kezdett az óriási seb. Beomlott üregekben, romok alatt megmozdultak a túlélők. Végigtapogatták sajgó testüket, érezték a vér sós ízét kiszáradt szájukban. Lelkükben fagyos dermedtség uralkodott, de a túlélés ősi ösztöne erősebb volt a fájdalomnál, erősebb a félelemnél.

Valahol a sűrű füst mélyén, egy kettétört betongerenda alól tépett ruhájú, vérző alak vonszolta elő magát. Csak a szeme fehérje világított rongyai között. Sokáig mozdulatlanul szorította sajgó fejét, aztán a vastag felhőkben kavargó, szúrós szemű porban végigtapogatta sötét bőrtönét. Sehol egy rés. Aztán egy kő mégis megmozdult. Vakon indult arra, amerre a fényt sejtette.

Időnként elbotlott egy sındarabban vagy egy mozdulatlan testben. A metróalagút most olyan volt, mint egy rég elfeledett sírkamra. A homály körülvette, betakarta a botladozó alakot. Rekedten kiabálni kezdett. Senki sem válaszolt. Időnként meg kellett állnia. Fuldokolva köhögött a sűrű por miatt. Az égett műanyag szaga összekeveredett a még égő testek szagával. A tüzek vezették tovább a vánszorgó alakot egyik törmelékhalomtól a másikig. Időnként meg kellett állnia, hogy utat csinálhasson magának. A kezét felsebezte egy kiálló fémdarab - talán a metró ablaka lehetett nem is olyan rég - a lehulló kődarabokon sötét nyomott hagyott a vér. Belül üres volt, fájoan üres, lábait öntudatlanul rakosgatta egymás után. Nem gondolt semmire. Mintha a robbanás a lelkét, az egész életét is maga alá temette volna. Aztán végre meglátta a felszínre vezető rést. Botorkálva tette meg az utolsó lépéseket.

Kint minden sötét volt. Tüzek égtek a romokon, és a füst és kavargó por vastag takaróként vont be mindent. Mégis, fellélegzett. Tisztult benne az emlék. Látta magát a metrón, a kezében a táskáját. Látta az újság címlapját a mellette álló kezében - Az évad botránya a színház világában - és aztán a gyerekkori biciklije jutott eszébe, a szülei, egy mosoly - a robbanás. És a csend.

Körülnézett. Lennie kell másoknak is. Biztosan érezte, hogy vannak mások is rajta kívül, akik félig vakon botladoznak a ködben. Ez erőt adott neki. Újra érezte a lábában, a karjaiban az életet. *Túléltem*, gondolta. Körülhordozta a tekintetét a romokon. A fájdalom sem tudta elnyomni benne a hála érzését. Szerencsés vagyok, gondolta. Nem úgy, mint mikor fizetésemelést kap valaki, vagy amikor régen várt randevúra megy az ember. Hanem úgy, mint amikor *él*... mikor mások mind meghalnak. Széttárta a karját az ég felé, a sűrű por ott kavargott a torkában. Lélegzem, gondolta. Ez az élet igazi diadaléneke a pusztulás fölött.

Elindult a letarolt utcán. Szemével fáradhatatlanul fürkészte a környező tüzek fényét. Talán ott lesz valaki! A lelkét hála és biztonság töltötte el. A második lépésnél hirtelen mozdulattal félrelökött egy lámpaoszlop-darabot, ami az útjában volt. A fémdarab tompa puffanással esett a járda megmaradt darabjára, és akkor lassan megindult egy hatalmas halom kő és fém a szomszédos ház helyén álló törmelékkupacról. Egyetlen pillanata maradt csak utoljára mindent magába fogadni: a tüzeket, a port - mindent, ami megmaradt a világból, amit ismert. Aztán ráborult a sötétség.

AZ ÉREM KÉT OLDALA

Ketten voltak testvérek.

Amikor kint játszottak a kis ház melletti réten, mindenki felismerte mozdulataikban apjuk határozottságát és szemükben anyjuk gyöngéd tekintetét. A játék mellett sokat dolgoztak is, mert szükség volt rájuk a ház körül. Segítettek ezt-azt megjavítani, megetették az állatokat.

Nem volt nagy korkülönbség közöttük. Csaknem egyforma magasak voltak, a hajuk barna és hullámos. A munkából is egyenlően vették ki a részüket. Vékonyak voltak, de szívósak, mint a nád. Az apjuk mosolyogva figyelte esténként a két fiút, ahogy a tűz körül kergetőznek. Szerette őket.

Ugyanazok voltak a kedvenc játékaik. Együtt jártak ki az erdő varázslatos tisztásaira, ahol minden nap új csodát tartogatott a számukra, és esténként beszélgetve és nevetgélve indultak hazafelé a kanyargós hegyi ösvényen. Egymás mellett aludtak el és ugyanazokról a kalandokról álmodtak. Ha kettesben üldögéltek a játéktól elpilledve egy nyári délután a patakpart kövein, arról beszélgettek, mi mindent fognak felfedezni a világból, ha eljön majd az ideje. Ők alig várták a nagy kalandot. Szemükben vissza-visszacsillantak az elrohanó víz örökké csapongó hullámai.

Az egyikük neve Káin volt, a másikuké Ábel.

MISSZIÓ

Valahol nagyon messze történt, valamikor nagyon régen. Már az öregek közül is csak kevesen emlékeznek rá. Sokan azok közül, akik hallottak róla, elfelejtették, mert nem értették. Sokan azért felejtették el, mert nem akarták érteni.

Sokan nem hallanak, mások nem hallgatnak meg. Ilyenek vagyunk.

Ő a lelkek mélyén élt mindig is, amióta az első gondolat alakot öltött az ősi homályból. De először minden más kapott nevet: az ég, a víz és minden, ami él. És a névvel együtt örök életet is kaptak. De Valami még várt a néma csillagok között. Az utolsó Névtelen.

Aztán megéreztek őt. Nem látták, nem hallották, nem érintették még. De érezték, hogy ott van. Hogy van. Soha nem adtak neki nevet, de ezer néven nevezték. Sohasem lett az övék. Nem ismerhették.

A Névtelen a csillagok közül figyelt.

„A válasz az összes kérdésekre én vagyok. Menjetek hát, és segítsétek azokat, akik még nem találják az utat a maguk válaszához.”

Öten voltak: az Öreg, a Kereskedő, a Vállapos, a Szolga és a Bíró. Nem tudták, hogy miért éppen őket választotta a feladatra. De elhatározták, hogy a lehető legjobb tudásuk szerint cselekszenek majd.

Az Öreg

Lehajolt, hogy megnézzé, az égő a helyén van-e. Minden este ellenőrizni kellett a fűzért, gyakran meglazultak a foglalatban a körték. Tizennyolc év, tizennyolc égő, tizennyolc mozdulat és a végén egy elégedett sóhaj. Rendben vannak. Jöhet a következő lépés: odacsoszogott a kapcsolótáblához. Egy pillanat múlva a kis fénypontocskák koszorúja bevilágította a falak alját. A terem hihetetlenül magas mennyezete a távolba vészett.

Hát igen, igen - motyogta elégedetten, megtörölve öreg homlokát. Már nehéz mindent egyedül csinálni... Felnézett. Bár tizennyolc év telt el azóta, hogy megépítette a Helyet, nem telt el nap anélkül, hogy meg ne csodálta volna. Saját két keze munkája volt; az egyetlen gyermeke.

Megigazította a faragott asztalon a nehéz terítőt. - Nem, a mai napot nem lehet kihagyni! Ma látni akarom az arcukat. A csodálatot... A bűvöletet... Igen, varázslat, nem is lehet kétség, mert hiszen ez maga a varázslat!...

Mielőtt lenyomta volna a díszes rézkilincset, még visszanézett egyszer. A világ négy legmagasabb fala nézett vissza rá... Ha esett, a távoli mennyezet a homályba burkolózott. Ha köd volt, mintha kifordult volna a világ: olyan volt, mintha a kint bent lenne, a bent pedig kint. Ez volt az, amit a legjobban szeretett benne - hogy egyesítette az ellentéteket. Néha úgy gondolta, sikerült lehozni az embereknek az eget. Szédületes érzés.

Az ajtó előtt ketten álltak. Aznap este vörösen, de legyőzhetetlenül sütött a nap, ez mindig előcsalogatja a szerelmeseket. Már régóta vártak türelmesen. Még nem jártak itt, láthatólag kíváncsiak és izgatottak voltak. Az Öreg megnézte őket, előbb az egyiket, aztán a másikat. Fogták egymás kezét. Csak egy pillantást vetett az összekulcsolódó ujjakra, de a lány öntudatlanul is ijedten húzta ki a kezét a fiúból.

Az Öreg lépett be elsőként. Szerette az effajta szertartásosságot. Egész életének egyfajta igazolásaként élt vele, amikor csak alkalma nyílt rá. A fiatalok megálltak az ajtóban, szemükben a csodálattal vegyes félelem, ami mindenkit megérintett, aki először járt itt, a végtelen magasságok tövében. Az Öreg figyelte őket. Mint egy szivacs, úgy itta minden felkiáltásukat, minden szót, ami az érzéseiket próbálta leírni. A nap utolsó sugarai még egyszer utoljára beragyogták a végtelen távolinak tűnő mennyezet ezerszínű mintáit, hogy aztán utat engedjen a lassan leszálló félhomálynak.

Az Öreg egy régi, durván faragott széken ült. Nézte a két embert és nézte a hihetetlen csodát, amit ő alkotott. Boldog volt. Ez volt az álma, ez a négy fal, a legmagasabbak a világon, tizennyolc év óta. És még mennyi évnek kell eltelnie ahhoz, hogy hasonlóképesek legyenek létrehozni. Persze sokan próbálkoztak, de... egy pillanatra felvillant az arcán az építésmosoly. Ez az ő titka. Egyedül az övé.

- Az a minta a mennyezeten... Mit ábrázol?

A fiú zökkentette ki a gondolataiból. Felnézett. Az árnyékok hosszúra nyúltak már, a mennyezet eltűnt a hízó homályban. - A minta? Az egy név. Valakinek a neve, akit sokféleképpen neveznek. Ez itt az a neve, legalábbis ahogyan én hívom őt.

- Neki építette a Helyet? És miért?

Az Öreg nem nézett rájuk, csak némán bólintott az első kérdésre.

És hogy miért? Eszébe jutott egy rég elfeledett érzés, ami akkor töltötte be minden napját, amikor elkezdte a falak építését. Célja volt ezzel a négy fallal. Jelképet akart alkotni, hidat, amin az emberek eljuthatnak... Hová is?... Mindent betemetett az idő... Csak a falak maradtak. És a büszkeség. Én, az Építész megalkottam nektek a Helyet. A Hely több mint egy egyszerű épület. A Hely én lettem. Ereim ott lüktetnek a falakban, eljutottam az égig! Halhatatlan vagyok!

A lány egy ideig elgondolkodóan fürkészte az Öreg arcát, aztán elfordult. Megfogta a fiú kezét. Amikor az Öregnek újra eszébe jutott, hogy nincs egyedül, ők ketten már az egyik falnak támaszkodtak, átfogva egymás vállát és csöndben beszélgettek. Szavaikat elnyelte a végtelen magasság, de a szemükben látszott, hogy megszűnt számukra a világ. Ahogy nézte őket, az jutott az eszébe, hogy talán sohasem létezett számukra a Hely. Nem, nem értették meg... Ők sem, mint ahogy mások sem, senki... Nem látnak, mert nincs szemük az igazságra! Emberek, emberek - élnek a maguk kis szűk világában, akár a vakond a föld alatt... Nem értik a jelképeket, nem tudják a szabályokat, nem érdemesek arra, amit adhatnék nekik! Mennyit vártam pedig, mennyit tűrtem ennyi év alatt! Hiába, hiába, hiába!... Hatvankét év keserűségét érezte a torkában...

Azok ketten csak akkor figyeltek fel rá, amikor zsörtölődése kiabálásba csapott át. A szavak összefüggéstelenül törtek ki belőle, nem keresett értelmet és vigasztalást többé semmiben... Csak a torokszorító dühöt érezte. Azok ketten némán, értetlenül nézték, és a hangja saját magának is mintha messzinek és idegennek tűnt: ...tisztelőben kell tartaniuk másokat is... minden illemszabályt felrúgnak... nem értenek semmit... alkalmazkodjanak... azt hiszik, ma már mindent lehet... menjenek máshová andalogni... *mit szólnak majd a gyerekek...*

De nem fogadott többé gyerekeket. Aznap este egyedül ült a sötét falak tövében. És aztán minden este. A nehéz tölgyfaajtóra pedig egy tábla került. A táblán öreges, girbe-gurba betűkkel ez állt: **MAGÁNTÉRÜLET. TILOS A BELEPÉS!**

A Kereskedő

- Nem értem, hová tehettem. Itt volt, tegnap még biztosan itt volt!

Felforgatta a ruhákat az utazótáskában. Aztán egyesével kipakolta és kirázta őket. Idegesen sóhajtott. Eltűnt!... A lány, akivel egy sátorban lakott azon a héten, tanácstalanul és egyre kevesebb részvétellel figyelte őt. Már egy fél órája kereste az óráját, és semmi nyoma. A pánik robbanásközele koncentrációt ért el a kis sátorban.

Visszadobálta a ruháit a táskába és kicibálta a hálósákját a sátor elé. De nem, itt sem volt. Már össze-összerázkódott az idegességtől. A kedvenc, gyönyörű karórája. Úristen. Nyugi, nyugi, gondolkozz! Átnézte a táskákat, a füzeteket, a hálósákat... Hát persze, talán a házban!

Szinte kirobbant a sátorból, hálótársa őszinte megkönnyebbülésére. A ház felé indult. Már látszott az a milliányi csillag az augusztusi égen. A tábor csendes volt, mindenki az esti beszélgetésre készült lélekben. Az esti beszélgetések mindig a házban voltak, vagy néha tábortűz mellett. Sokkal érdekesebb volt akkor a transzcendens világokról beszélgetni, vitatkozni a Teremtő Lélekről, vagy a világ keletkezéséről, ha már az este különös fényei és árnyékai játszottak az arcokon.

Bent a házban már égtek a lámpák, a segítők a vacsorát készítették. A lány körülnézett, aztán elindult arrafelé, ahol a tábor vezetői szoktak gyülekezni. Csak egyikük volt most ott, az, aki a beszélgetéseket szokta irányítani. Ő volt a tábor kitalálója és szervezője. Már hosszú évek tapasztalata állt mögötte: nyári táborok, rendezvények, színházi előadások - minden, ami segít megértetni a fiatalokkal, hogy nem kell tovább keresniük a választ. Sokszor elmondta, hogy a legfontosabb mindig az volt a számára, hogy az okot, amely őt idáig vezette, soha ne tévessze szem elől. Küldetésem van - szokta mondani félig viccesen, félig komolyan. De inkább komolyan.

Ahogy a feldúlt lány odarohant hozzá, a nő felnézett a könyvből, amit olvasott. - Nem, nem láttam az órát, sajnálom.

A lány arcára a legfurcsább keveréke ült ki a kétségbeesésnek és a dühnek. Mindig saját fájdalmas tehetetlenségét juttatta eszébe, ha elvesztett valamit. Az életet nem te irányítod... A tiédet a legkevésbé... Mintha valaki ezt ismételtette volna benne. Már hátrafordult és majdnem elindult az ajtó felé, amikor a nő utána szólt.

- Akarod, hogy imádkozzam veled, hogy megkerüljön az órád?

A lány egy pillanatra mozdulatlanra dermedt, mintha belefagyott volna az időbe. Meg kellett értenie, amit hallott. Aztán lassan hátrafordult. Ránézett a nőre. El kellett döntenie, jól hallott-e. A nő még mindig ott állt, kérdő tekintettel, tágra nyílt szemekkel. Vajon komolyan mondta...? A nő rezzenéstelen tekintettel nézett vissza rá. Igen, komolyan mondta. Akkor a lány téován kinyitotta a száját. Aztán becsukta. Lassan formát öltött benne a tiszteltlen gondolat. Végül nem mondta ki, de az arcára kiülhetett a gondolat tükörképe - Te... te... tényleg azt gondolod, hogy aprópénzre válthatod... a hitedet?...

A nő értetlen csodálkozással nézett rá.

Akkor a lány megpördült és kiment. A lengőajtó még hosszú percekig hintázott a szélben.

A nő még hosszú percekig állt és nézett a lány után. Nem értik, gondolta. Nem értenek semmit. Szegények. És mélyet sóhajtott.

Hát igen, nem mindenkit érhet el a kegyelem...

A Vállapos

Hosszú percekig nézte magát a tükörben. Igen, minden rendben volt. A vastag barna ruha, a derekán az öv, a saru. És a vállapok. A megváltás zálogai. Az örök élet kulcsai. Megkönnyeb-bülten sóhajtott. Megvannak a vállapok. Csak ez számít.

Aztán egyszer csak hirtelen eltűnt a tükör és ő zuhanni kezdett. Szédületes gyorsasággal örvénylett körülötte a levegő; üvöltött volna, ha képes lett volna rá.

Aztán hirtelen csend lett. Túl nagy csönd. És ő ismét a tükör előtt állt. Mintha semmi sem történt volna. Megint rosszul lettem, gondolta. Hát igen, ha az ember szíve rendetlenkedik... Csak ne volna ez a sok látomás...

A lényeg, hogy most már nem kések el. Csak egy utolsó pillantás - belenézett a tükörbe.

Most már tudott üvölni. Levegőt sem véve, perceként át vonyított és vinnyogott hangosan és félelemmel teli hangon.

Nem, nem... ezt... ezt neem, neeeee...

- Most már rendben leszel. - Az orvos szemüvegében ott remegett a két apró lángocska fénye az ágy melletti kis asztalról. - Altatót kaptál. Pihend ki magad. Ma már nem lesznek rossz álmaid.

Becsukta a szemét. A hangja színtelenül csengett. - Köszönöm.

- Megint ugyanaz? - kérdezte az orvos, miközben becsukta a táskáját. Halk szavai együtt-érzőek voltak, de a tekintete került a másikat.

Bólintott. Végtelenül fáradtnak és öregnek érezte magát. Tudta, mi jön ezután. Minden alkalommal ugyanazt a prédikációt kellett végighallgatnia. Most mégis valahogy hálás volt érte. Nem kellett egyedül maradnia a gondolataival.

- Tudod, hogy mit gondolok erről az egészlől. Nem kellene ennyire könnyörtelennek lenned önmagaddal. Senki sem lehet tökéletes. Senki sem tarthat be minden szabályt az életben... Túl sokat kívánsz magadtól. És másoktól is. El kell fogadnod végre, hogy nem lehetünk tökélete-sek. - Elfordult. Egy ideig csak állt az ágy mellett, aztán odament az ablakhoz. Kint minden csendes és nyugodt volt, csak a kis lángocskák fénye ugrált az ablaküvegen. Lassan vissza-fordult öreg barátja felé. - Én azt mondom, azért vagy ilyen hajthatatlan, mert a szíved mélyén rettegsz! Rettegsz a hibáid következményétől, a fájdalomtól, a szenvedéstől! Nem a szent kitartása ez, hanem a gyáváé... Azt hiszed, megvásárolhatod a lelked békéjét egy halom elavult előírás betartásával? Azt hiszed, az a vállap megóv majd a büntetéstől?... Hiszen ezért álmodod ezt újra és újra. Ne légy vak, nyisd ki a szemed és lásd meg a valóságot! Nézz a világra, élj, amíg nem lesz késő! És ne felejtsd el, hogy ha majd valami megvéd téged, ha létezik egyáltalán ilyesmi, az nem az az átkozott vállap lesz!...

Az orvos föl s alá járkált a szobában. Arra gondolt, talán saját magát is próbálja meggyőzni. Öröktől fogva folyt ez a vita közöttük és soha nem szűnt bennük a vágy, hogy meggyőzzék a másikat. Hogy bebizonyítsák az igazukat.

Az ágyban fekvő férfi arcára reszkető árnyékokat írt a fény. Szavait szinte azonnal elnyelte a sötétség. - Miért, téged talán sohasem érintett meg a kételkedés szele? Még sohasem féltél ilyen dolgok miatt? Soha nem vetődött fel benned, hogy mi van akkor, ha mégis rosszul gondolod? Ha egész életedben rossz szabályok szerint éltél; ha elmulasztottad azokat az

alkalmakat, amikor bocsánatot szerezhettél volna? Mi van akkor, ha tényleg számít a vállap? Mi van akkor, ha csak ezért nem kapunk bocsánatot? Mit éreznél, ha megtudnád, hogy csakis ennyin múlt, amikor már késő?

Hallgattak. Az orvos tovább rózta a végtelen köröket a kis szobában. Aztán megállt. - Régóta szeretnék kérdezni tőled valamit. A kettő közül melyik rémálmodtól félsz jobban? Attól, amikor azt veszed észre álmodban, hogy nincs meg a vállapod? Vagy attól, amikor azt látod, hogy szinte beleégette magát a bőrödbe?... És... mit látsz most, ha belenézel a tükörbe? Mit látsz, mondd?...

Kifulladt, mindketten kifulladtak. A gyertyafényénél arcuk idegennek tűnt egymásnak. A szemükben félelem és fáradtság. Ki tudja, hányadik estét töltötték itt hiábavaló szavakat ismételve... Nem győzték meg egymást. Talán önmagukat sem...

Az orvos még ott állt egy ideig az ágy mellett. Aztán felemelte a táskáját, és elindult az ajtó felé. Mielőtt becsukta volna maga mögött, még visszaszólt. A hangja nyugodt és színtelen volt. A kis asztalra mutatott.

- Ne felejts el reggel még kettőt bevenni.

Nyitott szemmel feküdt az ágyban. Nem gondolt semmire. Fáradt volt. Az altató már elbódította az agyát. Aztán leküzdötte a rátelepedő zsibbadtságot, felállt és két bizonytalan lépést tett a nagy falitükör felé.

Hosszú percekig nézte magát a tükörben. Igen, minden rendben volt. Nem volt rajta a vastag barna ruha, sem a saru. Óvatosan megfogta az inggallérját és lassan, rettegő tekintettel a szemében, félrehúzta a válláról.

Megkönnyebbülten sóhajtott. Megvannak a vállapok.

Csak ez számít...

A Szolga

Csöngettek.

Éppen az íróasztalnál ült. Gyűjtést rendezett a környék szegényei számára, és úgy gondolta, itt az ideje, hogy minden követ megmozgasson az ügy érdekében. Ez a levél volt a nyolcadik, amit aznap délután megfogalmazott. Elégedett volt a munkájával: határozott volt, de mégis alázatos. Igen, az alázatosság mindenképp fontos dolog; olyan érték, amelyet minden embernek meg kellene tanulnia. Kevesen vannak azok közül, akik igazi példát tudnak mutatni az embereknek. És kevesen vannak azok is, akik odafigyelnek.

Felállt és az ajtó felé indult. Nem szerette, ha félbeszakítják a munkáját. Mielőtt kinyitotta az ajtót, végigsimította kopasz fejét. Alázat, kívül és belül. Az ember a példával tud csak előljárni. Ez az egyetlen dolog, ami igazán hatásos.

Két ember állt az ajtó előtt.

- Miben segíthetek?

- Össze szeretnék házasodni.

Akkor jó alaposan szemügyre vette őket. Összeházasodni, hm. Eszébejutott az a rengeteg adminisztráció, amivel az egész jár, iratok, kérvények, levelezés egy csomó hivattal, és a felkészítő tanfolyam, meg az egész hosszú ceremónia. Összevont szemöldökkel nézett rájuk.

Már régen nem kellett ilyet csinálnia. Erre csak öregek laknak, mindenkit ismert közülük. Kik ezek és miért épp ide jöttek?

- Bemehetünk? - kérdezte a férfi néhány percnyi tanácsalanság után. - Szabad?

Nem szólt semmit, csak elindult előre, azok ketten meg követték. Helyet mutatott nekik, de csak egy szék volt a szobában az övé kívül. A nő leült és egy kicsit zavartan nézett a férfitra.

- Gondolom, rendszeresen látogatják a felnőttoktatásainkat. - A szeme sarkából nézett rájuk, a hangja kifejezéstelenül verődött vissza a falakról. A szoba berendezése is szerény volt, de azért méltóságteljes. Kedves kontrasztnak tartotta.

A nő és a férfi egymásra nézett. - Igen, illetve csak alkalomadtán... Szóval nem rendszeresen. - A nő hangja halk és bocsánatkérő volt, arcán zavart mosoly.

- De, gondolom, mindketten ebbe a körzetbe tartoznak?

Persze, nem tudták, hová tartoznak. Az arcokon ülő tanácsalanság láttán kikérdezte a pontos lakcímüket - más-más körzet, ez előrelátható volt - és egy vaskos könyvből felvilágosította őket, hogy melyik is a két kérdéses alközpont. Nem mintha nem tudta volna könyv nélkül is, de így sokkal nagyobb jelentőséget kaptak a szavai. Valósággal ünnepélyes volt.

Akkor elmagyarázta, milyen kikérőpapírokat, bizonyítványokat és okiratokat kell elkérniük több különböző körzeti kirendeltségtől. Lassan beszélt, ahogy a jó tanító a pótvizsgára készülő bukott tanulókkal: nagyon érthető, de halk hangon. Aztán egy perc szünetet tartott.

Két ember, aki össze akarja kötni az életét. Hm. Kinézett az ablakon. A négysávos úton dübörögve hullámozott a délutáni forgalom.

- Szeretném tudni, hogy miért éppen ezt a templomot választották. - Rájuk nézett, előbb az egyikre, aztán a másikra. - Talán megtetszett a buszról?

A nő összébbhúzta magán a kabátot. - Én valamikor jártam ide, egy rövid ideig, a nagyszüleim néhány utcányira laktak innen. - A férfi zavartan a másik lábára állt. Összesen kétszer volt itt, de csak azért emlékezett rá, mert annyiszor meséltek neki erről. Nem szeretett füllenteni. Megfogta a nő vállát.

Csak ült és nézte őket, a tekintetében rosszallással, hosszan és szó nélkül. Nem értette a világot, és úgy látszik, a világ sem értette őt. A szavai keményen koppantak a poros, szürke falakon.

- Tizenöt alkalommal kell majd eljönniük, minden alkalom másfél óra. Fontos a pontos érkezés. Majd elbeszélgetünk a házasságról, a házastársi szeretetről, az alkalmazkodásról, az alázatról. Hiszen néhány dolgot meg kell tanulniuk. Természetesen a ceremónia csak a sikeres vizsga után következhet. A ceremónia pedig az évszázados hagyományok alapján zajlik majd. - Szigorúan rájuk nézett, majd hozzátette: - Én sem tudok csodát tenni... Képtelenség két hét alatt ateistákból hívőket faragni!

Nem mentek vissza többé arra a helyre. Néhány héttel később megvolt a szertartás, messze a várostól, messze minden embertől egy erdei tisztáson, ahogy mindig is szerették volna. Csak a fák susogása felelt a szavaikra.

Egyszerű, csendes ünnep volt. A kettőjük ünnepe.

Mert volt egy dolog, amit mind a ketten megértettek azon a szeles márciusi délutánon abban a régi, poros szobában. Azt, hogy azért adott több lehetőség az ember számára, mert létezik szabad akarat. Van felelősség. És van döntési lehetőség. Ez az egyetlen, az *igazi* szabály.

A Bíró

- Meghoztuk az ítéletet.

A teremben izgatott morajlás futott végig. Mintha egy hatalmas mellkas sóhaját verte volna vissza az évszázados emelvény. Aztán az egészet elfújta a szél. Csönd lett.

- A Bíróság a vádlottat felmenti az összes ellene felhozott vádpont alól. Nem bűnös! Nem bűnös! Nem bűnös! Nem...

A terem felzúgott, érzelmek vihara csapott össze az egyik és a másik oldalról. Voltak, akik az öklüket rázták. A vádlott ügyvédje meglapogatta kliensét, emberek ujjongó csoportja vette őket körül. Az ügyész csendben rendezgette az előtte heverő papírhalmazt. A vádlott megtörölte gondoktól ráncolt homlokát. Fáradtnak látszott.

A Bíró egy ideig hatalmas faragott székéből nézte az embervihart, aztán felállt. A Bíróság kivonult a teremből. A vihar hamarosan újra feltámadt a háta mögött becsukódó kétszárnyú ajtón túl... Hát, véget ért a kétszázötvenedik is. Egyszer mindennek vége kell hogy legyen. A szobájába érve levette a hatalom súlyos jelképeit, töltött magának egy pohárral a bárszekrény egyik kristályüvegéből, aztán a falnak dőlt és a jéghideg poharat a homlokához szorította. Hosszú nap volt.

Még ennyi év tapasztalata után is elgondolkoztatta néha, hogy mennyire csak egy hajszálon múlik egy ítélet! Mint a mai is... Egy ember élete, hosszú évek rabságban - vagy szabadon, mint a madár. Bilincs és örök szegénybélyeg - vagy szabadság és felejtés. Össztársadalmi amnézia... Fekete és fehér. Fehér és fekete.

Nehéz nap volt ez a mai. Végül is ki lát a szívekbe... Én nem... ezt senki se várhatja el. Hiszen én is csak egy ember vagyok. Semmi több. A hivatal hatalma, a sok év munka sem tesz többé. Por és hamu... Egyszer... valamikor nagyon régen fogadalmat tettem... hogy csak e helyes utat járom majd... nincs megalkuvás, csak a tökéletes elég jó... Vajon elítélne-e engem is valaki... hiszen mindenki követ el hibákat életében... vagy nem?... Mint a harangzúgás, emlékeiről visszaverődött egy végtelenül távoli hang: *A válasz a ti kérdéseitekre...* a válasz... a ti kérdéseitekre... a *ti* kérdéseitekre... Egy pillanatra meg kellett kapaszkodnia. Hát akkor... lehetnek... más kérdések is... *más* kérdések... nem értelmetlenebbek vagy rosszabbak... a mieinknél... Lehetséges volna?...

Aznap még soká bent maradt az irodájában. A titkárnője nem engedett be hozzá senkit, pedig többen eljöttek gratulálni neki. „Ennyi méltóságteljeség... határozott jellem... példaértékű a munkája...” - hallotta kintről, ahogy egymás között dicsérték. Aztán csönd lett. Az éjjel sötétjével betakarta a szobát és benne a mozdulatlan alakot.

Hajnali négykor csengett a telefon. A férfi sokáig forgolódott az ágyban, aztán megadta magát az ébredés kegyetlen valóságának.

- Igen?

- Csak azt akartam kérdezni tőled... szóval ez nem hivatalos, meg minden... végül is te képviselted a törvény előtt... csak tudni szeretném... Tényleg ártatlan volt?

Egy pillanatig döbbsen meredt a telefonkagylóra. Hosszú évek barátsága fűzte őket egymáshoz, de mindig egyetértettek abban az alapvető kérdésben, hogy vannak szakmai titkok, és ezeket a szabály szerint játszók nem próbálják kifürkészni. És ők ketten mindig a szabályok szerint játszottak.

A vonal másik oldalán zavart csend volt. - Ne haragudj. - Aztán egy csendes bűgő hang jelezte a beszélgetés végét.

Aznap hajnalban két ember feküdt nyitott szemmel a csöndes városban. A bűnről és a büntetésről gondolkodtak.

És arról, kinek van joga ítélni.

FEHÉR ÉS FEKETE

Papírsuhogás és erősödő suttogás jelezte az előadás végét. A diákok összecsukták jegyzeteiket és felálltak. Lassan kiürült a terem. Az ajtóból még visszafordult valaki.

- Remélem, semmit se hagytam itt. Múltkor is otthon jutott eszembe az ernyőm. Szerencse, hogy te gondoltál rám. - És a lány a falnak támaszkodó fiúra mosolygott. Már csak ők ketten voltak a folyosón. A lány egy futó pillanatra csalódottan gondolt egy másik fiúra, akivel előző héten olyan jól beszélgettek óra után, és aki aznap nem várta meg.

Becsukták maguk mögött az ajtót és elindultak a többi csukott ajtó előtt a hosszú folyosón. Főleg a lány beszélt. A fiú hallgatott, figyelt, bólogatott vagy mosolygott.

Ez még hosszú évekkel később is így volt. És a lány nap nap után hálásan gondolt erre a szép, kora tavaszi délutánra, amikor az élet jól döntött - helyette is.

KÁNON

Egy évvel ezelőtt született a gyermekem.

Egy kihalt, sötét folyosón ültem. Minden csendes volt. A fények is aludtak, akárcsak az emberek. Hirtelen megéreztem, mennyire kicsi vagyok, és milyen mély lehet a magány. Fáztam.

Aztán emlékszem az álmos, lusta hajnalra. A fákra, amiket az udvaron belepett éjjel a hó. A folyosók és a szobák megteltek élettel. Néha egy-egy percre, ha megálltam, éreztem a félelmet ott lenn a gyomrom táján. De aztán megint csak arra tudtam gondolni, ami előttem állt. Erős voltam, anélkül, hogy bátor lettem volna. - Már nagyon várom. - mondtam a szülésznőnek, aki éjjel a szívhangokat hallgatta. Ő elmosolyodott. Én átgondoltam, mit is mondtam, és megint remegni kezdtem. Aztán ezernyi dolgot kellett intéznem és végleg elfelejtettem eszemben tartani a félelmeimet.

Azon a napon az életem nem volt alárendelve az időnek. Egy másik világban jártam. Néha órák teltek el anélkül, hogy felfigyeltem volna rá, máskor minden lélegzetvétel egy egész emberöltőt fogadott magába.

Az a nap az én születésnapom is volt, éppen úgy, mint az övé.

Pedig legtöbbször nem is gondoltam órá. Nem tudtam. Valami egészen másra figyeltem, egy messzi hangra. Emlékszem a napfény csillanására a szülőszoba falán. Emlékszem a lélegzetvételekre. Emlékszem a szerelmem kezének a szorítására. De nem látom az arcát, és nem érzem a fájdalmat.

Mindez elmúlt és eltűnt a távolban, hiába is kapnék utána két kézzel. De itt van a kisfiam. Egy csukott ajtó választ el tőle, de tudom, hogy ott szuszog a takarója alatt. Két kis ökle a feje mellett pihen, és az egyikben ott szorongatja a születésnapjára kapott kiskacsát. És nem kell odamennem, hogy megérezzem, hogy néha sóhajt és mosolyog.

Egy éve éppen ebben a pillanatban láttam meg először.

KÖD

Csak a hold fénye mutatta az utat a homályba burkolódzó házak sora között, árva és reszketeg vezetőmül szegődve az éjszakában. Minden lélegzetem fehér felhővé foszlott a hideg feketeségben. Mintha meghalt volna a világ. Saját lépteimet szentségtörően hangosnak éreztem.

Az út elkanyarodott a park mellett. A fák utolsó leveleik táncát figyelték, ahogy a szél végigfutott az ágak között. Megálltam és felnéztem az égre. Jólesett a csönd.

Nem gondoltam semmire. Hagytam, hogy képek fussanak végig az agyamban. Passzív figyelő akartam lenni; egy pillanatra nem résztvevője, hanem szemlélője az életnek. Akkor lassan formát öltött bennem egy mondat. Magam sem tudtam, hogyan és honnan jött, de egyre határozottabban éreztem, ahogy a hangtalan szavak lassan mondattá állnak össze.

Van-e... bátorságod... játszani...

Talán kérdés lehet... de miért kellene bátorság a játékhoz? Mindig szerettem játszani. Inkább ahhoz nem volt soha bátorságom, hogy felnőjek. Benn jártam a parkban, a fák hosszú sora susogva borult össze a fejem fölött. Szerettem ezeket a fákat, ezt az utat. Végtelen nyugalom töltött el.

Hát lássuk tovább. Ismét kitöröltem mindent az agyamból. Figyeltem. Kíváncsivá tett agyam fáradt zsibongásából előbukkanó mondat. Hátha elég fáradt vagyok ahhoz, hogy elengedjem magam és elbeszélgessek ezzel a néma, tudatalatti hanggal. Időnként behunytam a szemem. Kerestem a kapcsolódási pontot, amit az előbb elvesztettem.

Egyszerre tisztává vált, mint az imént, a belső hang.

Nem jössz el... velem?...

Meglepődtem. Elmenni? De hát hova? Egy régi-régi gyerekdal jutott az eszembe egy kisfiúról, aki elindult megkeresni a világ végét. Úgy emlékszem, nem találta meg.

Gyere el velem... Újra és újra hallottam a sürgető hangot. Vajon mit akarok ezzel mondani magamnak? Talán nem vagyok boldog az életemmel? Van, aki szeret, és van feladatom, amiért érdemes éjszakákon át dolgozni, ha kell. Elmenni? De hová? Hová?

Haza.

A fák egy pillanatra mintha elnémultak volna és én önkéntelenül is felnéztem. A hold sápadtan és nyugodtan úszott az égen a fekete ágak között, a fák mozdulatlanságában mintha valamiféle megmagyarázhatatlan várakozást éreztem volna. Egy pillanatra azt hittem... de nem, egyedül voltam. Teljesen egyedül.

Nem tudtam megállni egy futó mosolyt. Haza? De hiszen én otthon vagyok...

Továbbindultam a fák között. Nemsokára elkanyarodik az út, és én meglátom a házat, ahol élek. Egy meleg tea és aztán a jól megérdemelt pihenés... Megszaporáztam lépteimet. Előre éreztem a meleget az arcomon, a tea illatát, a pihenés édes örömét. Egy dallamot dúdoltam lépteim ritmusára, nem is figyeltem oda rá. Befordultam a sarkon, és megláttam a házat.

És akkor meg kellett állnom megint. Felidéztem a dallamot, amit az előbb öntudatlanul dúdoltam. Valami nem stimmelt, megpróbáltam újra és újra, amíg össze nem állt. Egy futó pillanatra eszembe villant a gondolat, hogy ha most valaki erre jár, biztosan örülnek vagy részegnek gondol. De mindenképpen el akartam csípni azt a dallamot. Valahol legbelül éreztem, hogy csak akkor értem meg az üzenetét, ha tökéletesen felidézem.

Aztán egyszer csak sikerült.

Remegő hangon kezdtem el dúdolni. A hangom egyre erősödött, ahogy egyre biztosabb lettem magamban. Amikor befejeztem, beleremegtem a felismerésbe. Otthon... hogyan is felejthettem el...

Becsuktam a szemem, és ott, az út közepén, a hideg későősz éjszakában hangosan újra elénekeltam a dalt, egy másik világ emlékét, amit régen eltemetett bennem az idő. A leszálló köd összeolvadt a hangok fehér felhőivel. Megrészegített a csoda, az élet ezerszínű valósága, amit újra megérthettem egy pillanatra. Csak egyetlen futó pillanat volt, de mégis végtelen erővel töltött el.

Van-e bátorságod tovább játszani - hallottam akkor ismét a hangot.

Igen - válaszoltam, bár nem jött ki hang a torkomon. Most már igen.

Nem jössz el velem?

Körülnéztem. Szememmel megsimogattam a házak öreg falait, a kerteket, az alvó utcát. Lassan megráztam a fejem.

Én itt vagyok otthon - mondtam hangtalanul.

Aznap éjjel még sokáig üldögéltem a sötét szobában a csésze teám mellett, újra és újra eldúdolva a dallamot. Tudtam, hogy az a sorsa, hogy elfelejtsem, mint már annyiszor... Egyszer talán majd megint eszembe jut. Egy nap vagy egy emberöltő múlva... Ki tudja...

De addig is... Beakasztottam a kabátomat a szekrénybe, feltettem magamnak egy új teát a tűzhelyre. Amíg felforrt a víz, sorra jártam a két sötét kis szobát és az ágy szélén ülve mosolyogva hallgattam gyermekeim egyenletes, nyugodt lélegzését.

AZ ŐRZŐK

Eleinte, azt hiszem, nem tudtad megkülönböztetni az egyes színfoltokat egymástól. Egy arc ugyanannyira nem kötötte le a figyelmedet, mint a szoba színes függőnye, vagy a kis ágy kék rácsai, amiben aludtál... Amikor beszéltem hozzád, egy ideig a homlokomat nézted, aztán a falat, vagy a hajamat. Én is egy színfolt voltam - egy a sok közül. De ez engem egyáltalán nem zavart. Imádtam beszélni hozzád. Akkoriban annyira boldog voltam, hogy itt vagy velem, hogy nem zavart, hogy kicsit egyoldalú a beszélgetésünk.

Amikor véget ért a látogatási idő, a hófehér kórházi szoba elcsendesedett, és én duruzsolni kezdtem. Elmeséltem, mit hozott anyám, hogy a nagyapától kaptam egy gyönyörű szál rózsaszín rózsát, és hogy Apu ma kicsit fáradt volt. Sokat dolgozik, és otthon is sok a tennivaló. Csak nemrég költöztünk. Apu... milyen sokáig tartott megszokni, hogy így hívjam én is... Pedig neked az volt az első naptól. De nekem azelőtt ő csak Kedves volt. És Maci. És még ki tudja - ki emlékszik - mi minden... Talán még most sem szoktam hozzá. Emlékszem, mikor kicsi voltam, mennyit elmélkedtem az emberi élet sajátos skizofréniájáról... Egyszer Apu vagy, máskor Kisfiam, aztán Cica, Kedves vagy éppen Kolléga, Uram, az a barna hajú fiatalember ott a sarokban...

Csend volt, és én igyekeztem halkan mesélni neked, de nem tudtam megszabadulni az érzéstől, hogy a többiek furcsállják a dolgot. Senki sem beszélgetett a kisbabájával. Szerintem rosszul tették... Te mindig válaszoltál nekem. Feküdtél az ölemben, és édesen aludtál, egyenletes szuszogással. Ez volt a boldogság.

Látni nem egyszerűen annyit jelent, hogy valaki kinyitja a szemét. Látni meg kell tanulni, hosszú hónapok, évek munkájával. Látni a formákat, a mozgást, aztán a színeket, érezni a távolságot... ez mind idővel jön el annak, aki látni tanul. Kitartás és hit kell hozzá. Olyannak kell lenni, mint egy kisgyerek.

Miután hazaértünk a kórházból, még sokáig nem figyeltél arcokra. Nem nézted a szemem. Aztán egyszer csak ez az idő is eljött. És akkor már nemcsak látni akartad a dolgokat, hanem megfogni, ütögetni, megkóstolni... Tiéd lett a világ, mert kíváncsi lettél rá.

Ez az egész akkor kezdődött. Akkoriban sokat nézted az arcomat. Kíváncsian, kedvteléssel. Mosolyogtál. Ez megint végtelen, meleg boldogság volt nekem.

Figyeltelek, és láttam, hogy te már máshova figyelsz. Nem a hajamra vagy a homlokomra, ahogy régen, de nem is a falra a hátam mögött. Én néztelek, te nagyon figyeltél. Valahol a hátam mögött lehetett, amit néztél, de nem nagyon messze. Próbáltam az arcodról leolvasni, mi lehet. De te egyre elmélyültebb csodálkozással és figyelemmel néztél, és én feladtam. Tudtam, hogy semmi érdekes nincs a hátam mögött, csak a fehér fal meg egy ajtó. Akkor te elmosolyodtál, és én nevetve hátranéztem. - De jó, hogy ilyen hamar hazaértél! Már nagyon hiányoztál nekünk!

De az ajtóban nem állt senki, és te már a kis csengettyűt figyelted, amit meg-megrázott a márciusi szél az ablakban.

Sokszor történt ehhez hasonló dolog a következő hónapokban. Volt olyan nap, hogy szinte állandóan a hátam mögé kukucskáltál. Sokszor hátra kellett néznem, annyira kerek szemekkel figyeltél. Én soha nem láttam semmit. Semmit és senkit. Nem is szóltam róla senkinek. Mi

értelme lett volna? Kicsit szégyelltem is magam azért, hogy néha megijedtem. Gyerekes dolog... hát nem?

Aztán el is felejtkeztem erről az egészről. Teltek az évek, és te kinőtted a kiságyadat, a kiscsengőt leszereltük az ablak mellől. Felnőttél, pedig én észre sem vettem, mikor. Valahogy felgyorsult az idő.

Már régóta nem nosztalgiáztam ennyit. Talán túl sokat éltem. Olyan vagyok, mint egy emlékraktár. Minden eszembe jut... Apró, megható dolgok.

Egy nap, nem olyan régen, megértettem valamit. Néztelek téged, éppen a gyerekekkel játszótál. És akkor megláttam. Becsuktam a szemem, de amikor újra odanéztem, már csak te voltál ott. Először azt hittem, a napsütés vakított el egy pillanatra. De nem tudtam szabadulni a látomásomtól.

Pedig már nem volt sok időm. Éreztem. Tegnap történt. Kinn ültem a teraszon, néztem a viharfelhőket az égen. Jólesett megint figyelni valamire, mint régen.

- Mondanom kell valamit neked.

Néztél, és szomorúan mosolyogtál. - Ne most, anya. Pihenned kellene.

- El kell mondanom. Figyelj rám!...

- Az orvos azt mondta, hogy feküdnöd kell, és semmi izgalom.

Egy ideig még tiltakoztam, de te erélyes voltál, mint egy apa a rosszcsont kiskölykével. Nem furcsa, ahogy változnak a szerepek...

- Min mosolyogsz?

Csak csóváltam a fejem, miközben levetted a lábamról a papucsot és segítettél kényelmesen elhelyezkedni az ágyban. Már sötét volt. Egy ideig csendben álltál az ágyam mellett. Hálás voltam az életemért. Érted. Azt kívántam, bárcsak ez az érzés maradjon meg bennem, és nem a félelem az ismeretlentől.

Várj még... Mondanom kell valamit. De nem szólaltam meg. Elmúlt volna a varázslat. A kilincsen volt a kezed, amikor megtörtem a csendet.

- Csak azt akartam, hogy tudd...

Rámnéztél.

- Mögötted is áll egy.

Aznap éjjel alig aludtam. Tudom, hogy nem hittél nekem... Nem hibáztatlak érte. Én csak egy öregasszony vagyok, és már nem látom jól, amit látok. És látok olyan dolgokat, amiket mások nem. Talán a fénytől van, nyitva hagytad az ajtót... Mint gyermekkoromban, amikor féltem a sötétben. Még mindig félek. De ez egy másfajta fény. Másként látszanak a dolgok. Ki tudja... talán tényleg igaz, amit láttam.

Ott állt a hátad mögött. Te is láttad, csak akkor még kicsi voltál a szavakhoz. És most már nem is hiszed. De én igen. Már igen.

-&-